సర్వస్వామ్యములూ
గ్రంథకర్తవి

ప్రథమ ముద్రణము
1000 ప్రతులు

భారతీ పవర్ ప్రెస్,
మెజిస్టిక్ సినిమావీధి,
కా కి నా డ.

"తెనిగించితి మని గానీ
యనువాదము చేసినార మని గానీ మే
మనమూ ముని నుడుల ప్రతి
ధ్వని యూ యెదనొదవియిట్లు వ్రాసిన వెడలెన్."

అని యాంధ్రి కుశలవులుగా రామాయణాన్ని గానము చేయుచు 1. బాల కాండము 1577, 2. అయోధ్యాకాండము 3405, 3. అరణ్యకాండము 1228, 4. కిష్కింధకాండము 1764, 5. సుందరకాండము 553 పద్యములు మొత్తము 8,427 పద్యములు వ్రాసిన తరువాత 1955 జూన్‌లో మా తండ్రిగారు పార్వతీశముగారు స్వర్గస్థులైనారు. కవిరాజహంసల లేఖినీ ముఖంగా చివరగా వెలువడిన పద్యము.

"తెలిగలువ గుత్తివలెని
ర్మలుడగు శశియపుడు గగనమధ్యగతుండై
వెలుగుచు నీలోదకమగు
చలువకొలనినడుమ హంసచాడ్పునదోచెన్."

అని యా హంసద్వయంలోని యొక హంస యమరత్వాన్ని పొందింది.

చిరకాలాను బంధము గలిగిన తన జంటకవి వియోగబాధలో శ్రీ బాలాంత్రపు వేంకటారావుగారు జంటను విడిపించిన రామాయణ రచనము జోలికి పోలేదు. మా తండ్రిగారు చనిపోవుచు తన చేతి యుంగరమును నా చేతికి తొడుగుచు నా కప్పగించిన రామాయణము శేషభాగములను అనగా 5. సుందరకాండము 1 70, 6. యుద్ధకాండము 3,465, అరణ్యకాండము 326, మొత్తము 5,261 పద్యములను వ్రాసి ఆరు కాండములను పూర్తి చేసితిని.

భారత మహాసంగ్రామంలో భగవద్గీత పుట్టింది. సంసార సమరంలో కొట్టుమిట్టాడుచు తండ్రిగా బాధ్యతలు తీర్చుకోలేని యచ్యుతుని యాత్మసంక్షోభంలో నీ యచ్యుతగీతావతరణం జరిగింది. పూర్వులను పునీతులుగా చేయడానికి, వంశాభివృద్ధికి

ఈ నా కృషికి యెంతో నైతికబలాన్ని నా పెద్దకూతురు చి॥ సౌ॥ చాగంటి సీతాలక్ష్మి, నా రెండవ కుమారుడు చి॥ పార్వతీశము అందించారు.

వాసము ఒకరిదైనా గ్రాసము తన దవ్వాలంటారు. అట్లు కాక

వాసము గ్రాసము కూడా పరులదైన పరభృతాన్ని నేను.
ఈ నా విషాదాన్ని నా పిఠాపురపు సోదరుల యాత్మలందలి పరమాత్మ శ్రీకృష్ణునెదుట పెట్టుకొనడానికే యీ యుద్యమం.

"చిత్రములు స్వామినీ వింతచేష్టలన్ని"

ఈనా సాహసమును మన్నించి యందలి గుణదోషములను పాఠకులు చూపినచో వినయపూర్వకముగా సవరించు కొనగలవాడను. అట్టి వారికి నేనెంతయో కృతజ్ఞుడను.

ఇట్లు
విధేయుడు,

వోలేటి అచ్యుతరామచంద్రమూర్తి.
గ్రంథకర్త

వందనము సేతుగోపగో విందునకును
వందనము సేతుసురముని వందితునకు,
వందనము సేతుయదుకులా భరణమునకు
స్వీకరింపంగదయజూపి స్వీయకృతిని
పార్థసారధివైనయో పరమపురుష !
పాదదాసుడనీకిదె ప్రార్థనంబు. 5

గీ. పాఠకులకిప్డు పద్యంబు పనికిరాని
వచనయుగమున నీవు నా ప్రాపునిలిచి
ధారణమునకు ననువుగా దారిచూపు
పద్యకృతియిదిగ్రహియింపు ప్రభువరేణ్య ! 6

గీ. పుట్టిపెరుగనిమందుడౌ పురుషుచేత
యోండుపదు లేండ్లునిండిన వృద్ధుచేత
గీతప్రాయించినట్టి శ్రీ కృష్ణునికృప
పరిమితము లేనిగంగాప్రవాహమట్టు
లాకుచేలునిదని పెను అటుకులుతిని
యీకుచేలునిదనుపదా యీకృతివిని. 7

వోలేటి అచ్యుత రామచంద్రమూర్తి

కీర్తిసదనము
గాంధీనగర్,
కాకినాడ.

గీ. కనుము గురుదేవ పాండవాగ్రజుని సేన
ద్రుపదపుత్రుండు నీ శిష్యుఁడుపమనెర్గి
వ్యూహరచనము గావించి యున్న సేన
అరి భయంకరమైనది యతులితమును. (3)

గీ. అందు శూరులు విలువిద్య నారితేరు
వీరులున్నారు పార్థాభ భీమసములు
ఆహవంబున నెదురు లేనట్టివారు
అజయుఁడైనట్టి ద్రుపద మహారథుడును,
సాత్యకివిరాటరాజును సాయుధులయి. (4)

గీ. నరవరుడు శైబ్యుఁడును మరి పురజితుడును,
ధృష్టకేతువు, శిశుపాల నృపసుతుండు,
చేకితానుడురిపులోక భీకరుండు,
వారణాసిని పాలించు ప్రభువరుండు
కుంతిభోజాది రణరంగ కోవిదులును. (5)

గీ. విక్రముఁ డగు యుధామన్యు విభువరుండు
నుత్తమౌజుండు, నుర్వీశు, డురుబలుండు
ద్రౌపదేయులు మరి సుభద్రాసుతుండు,
సర్వులునటమహారథ సములెదెలియు. (6)

గీ. ద్విజవరుండవు గురువరా దెలుపుచుంటి
వీరులెవ్వరో మనసేన శూరులెవరో
సర్వసైన్యంబుగాపాడు శక్తులెవరో
జ్ఞాపకార్థంబు సమరంబు సలుపుకొరకు. (7)

గీ. నీవు భీష్ముండు, కర్ణుండు, నీ సుతుండు,
సమర జయశీలి కృపుడును, సైంధవుండు,
సౌమదత్తివికర్ణునన్ సమరమునకు
ముఖ్యులెల్లరు మనదైన మొగ్గరమున. (8)

గీ. వీరలేగాక పెక్కురు వీరవరులు
అస్మదర్థంబు పోరువా రసువులొడ్డి
యస్త్రవిద్యావిశారదు లైనవారు
యుద్ధకుశలురు, దోర్బలు లుండిరిచట. (9)

గీ. భీష్మ పాలితమైననా వీరసైన్య
మమితమయ్యును నపరిపూర్ణముగనుండె,
పార్థుడును భీముడునుగల పాండుసేన
యల్పమయ్యును పరిపూర్ణ మగుచుదోచె (10)

గీ. కానమీరలునియమిత స్థానములను
వీడకుండగదీర్పుడు విధులనన్ని

కంటకని పెట్టు చుండుదు గంగపుత్రు
సర్వసైన్యాధిపతిని మీ శక్తి కొలది. (11)

అనగా సంజయు డిట్లుచెప్పుచున్నాడు.

గీ. "అచటి సేనలవిషయంబు లట్లుచెప్పి
యరి బలంబుల భీతిల్లి యరసినట్టి
పౌత్రు దుర్యోధనునిలోని భయముమాన్ప
శంఖనాదంబు చేసెను శాంతనవుడు. (12)

గీ. శంఖ మతడట్లు పూరింప సమరమునకు
సమయ మదియని యెర్గుచు శత్రులెల్ల
చేసిరప్పుడు తమతమ చేతనున్న
శంఖపణవానకముల పెన్ శబ్దములను (13)

గీ. అవల తెల్లని గుఱ్ఱాల యరదమందు
నధివసించిన కృష్ణుడు నర్జునుండు
నాత్మశంఖారవంబుల నడుపుచేసి
రని కిసిద్ధంబుమేమని యన్నయట్లు (14)

గీ. పాంచజన్యంబు కృష్ణుండు పట్టియొత్తె
అర్జునుడు దేవదత్తంబు నందియొత్తె
నరి భయంకరుడనునట్టు లనిలసుతుడు
పౌండ్రశంఖంబు నొత్తె నప్పట్టునందు. (15)

గీ. కవలలు సుఘోషమణి పుష్పకములనొత్త
ధర్మరాజొత్తె దనయునం తవిజయమును
యమసుతుఁడును, పగరకు యముడననుచు
దిక్కులదరఁగ విద్విషు లుక్కుఱంగ. (16)

గీ. పరశరుండగు కాశిరా డ్వరవిభుండు,
అజితవిక్రమశాలి సా త్యకి నృపుండు,
ద్రుపదపుత్రుడును మహారథుడు శిఖండి
మరియు విరటుండు నాదియౌ ధరణినృపులు, (17)

గీ. ద్రౌపదేయులు ద్రుపదుండు దర్పబాహు
డైన సౌభద్రుతోడుగా నందరపుడు
సాహసించుచు తమతము శంఖములను
వేగ పూరించిరో రాజ విక్రమమున. (18)

గీ. పాండు శంఖారవంబది ప్రబలమగుచు
మాఱుమ్రోగెను హృదయ విదారకముగ
నయ్యె కౌరవసేన క య్యదనునఁదు
హర్షదాయక మదియ య్యె నన్యులకును. (19)

గీ. ఉభయసేనలు శంఖంబులొత్తగా నె
సమరసన్నద్ధుడగుచు నా సవ్యసాచి

రణసముత్సుకులైన కౌరవులగాంచి
యెక్కువెట్టుచు గాండీవ మిషువుదొడ్గి
యాత్మసారథి కృష్ణుతో ననియె నిట్లు. (20)

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "నిలుపుమచ్యుతరథము సేనలకుమధ్య
దుష్టుడైనట్టిరారాజు నోడ్పడియెడు
యుద్ధకాముకులైనట్టి యోధవరుల
నెవ్వరెవ్వరి నే నిప్డు డెదురవలెనొ
అట్టి శూరుల నే నిందు నరయుకొరకు" (21)

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "అర్జునుడట్లు శ్రీకృష్ణు నడిగినంత
నరదమాతడునిల్పె సేనలకుమధ్య
కురుపితామహ భూమీశ్వరులకు నెదుట
అరయు మర్జున యదెకురు బలమటుచు" (22)

గీ. "అనగనందలియుభయ సైన్యములయందు
యుద్ధతత్పరమతులైన యోధవరుల
పితృ పితామహగురుజన వృద్ధవరుల
బావలను, బావమరదుల, బంధుజనుల,
మేనమామల, మనుమల మిత్రవరుల

నగ్రజానుజులనెగాక యాత్మజులను
నరసియార్త్రితదుఃఖించి యర్జునుండు
బంధుప్రీతికివశ్యుడై పామరువలె
నాత్మసారధికృష్ణుతో ననియెనిట్లు. (23)

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "ఈ రణస్థలి నాకిప్పు డెదురునిలిచి
పోరవచ్చినయాప్తుల శూరులగని
పిడుచకట్టెను నాలుక నడలెకేళ్ళు
వడకెగాత్రంబు మరి గగుర్పొడిచె మేను. (24)

గీ. జారెచాపంబు నాదు హస్తమున నుండి
మనసుచలియించె, మేనున మంటలలమె
నధివసింపంగ లేకుంటి నరదమందు,
దుష్టశకునంబులెన్నియో దోచుచుండె
నా యశక్తతతోడుగా నోయి! కృష్ణ!
అర్థరహితము యుద్ధ మ నర్థమంచు
బంధుమారణమదియెంతొ పాపమనుచు. (25)

గీ. వలదు విజయంబురాజ్యముఌ వలదునాకు
స్వజనులనుజంపి కొన్నట్టి సమరజయము,
ఎల్లజీవుల బలిగొని ఏలుకంటె
బ్రతికియున్నను చచ్చినా క్షితి నొకండె. (26)

గీ. ఎవరి సౌఖ్యంబునాశించి ఈ స్వరాజ్య
మభిలషింపంగ నుంటినో యట్టివార
లసువులర్పింప నిటనుండి రందువలన
నట్టివారల నాప్తుల నాజియందు
చంపి సాధించునది యొద్ది జగతిమీద. (27)

గీ. వారు బంధులు, మిత్రులు, భ్రాతృవరులు,
మనుమలును, మేనమామలు, మరి గురులును,
బావలును, బావమరదులు, స్వజనములును,
శత్రువులు నాకునైనను చంపవారి
త్రిభువనంబులు పాలించు ప్రభుతకైన
అల్పమైనట్టి నారాజ్యమందు కొరకు
చంపుకొందునె వారి నీ జన్యమందు. (28)

గీ. ఎవరు దుర్మార్గులనియెంచి ఇప్పుడిందు
చంపనున్నామొ యట్టి యీ స్వజనములను
మనమెచంపంగ చూచుట మానవతయె ?
అపుడు మనమేలకాకుందుమా సురులము,
పాపులనుజంప పాపంబె ప్రాప్తమగును. (29)

గీ, అందుచేతనే అచ్యుతా ఆప్తవరుల
చంపి సాధించునది లేదు జగతిమీద
పోరునష్టంబు లాభంబు ఘోత్తు గాన
బంధువుల జంపి సౌఖ్యంబు బడయగలమె?
రక్తపుంగూడు గుడువంగ రక్తిలేదు. (30)

గీ. దాయభాగంబునాశించి ధర్మదూరు
లైన ధృతరాష్ట్రపుత్రులీ యాహవమున
కులవినాశముగాని మిత్రులకుగల్గు
ద్రోహమునుగాని, తలపక ఘూర్ణులగుచు
యుద్ధమొనరించుటకెమది నుత్సహింత్రు. 31

గీ. అన్ని దెలిసియు నేనిప్డు డాహావింప
వంశము నశింపవచ్చు పాపంబునుండి
తొలగుమార్గంబు నాకేమి తోచనపుడు
యుద్ధ మొనరింపకుంటయే యుత్తమంబు, 32

గీ. అదియటుండగ నచ్యుతా! అని యొనర్ప
కులమునశియించు కులపరంపరగవచ్చు
శాశ్వతాచారములుచెడు సత్యమిదియు.
అటు సనాతనధర్మంబు లన్ని చెడగ
పాపకర్మంబులకు పాల్పడుకులంబు. 33

గీ. పాపకర్మంబులెల్లెడ ప్రాకగానె
కులటలగుదురు కులమందు గరితలెల్ల
గరితచెడగానె వర్ణసంకరమునగుట
తథ్యమచ్యుత మరియది మిథ్యగాదు. 34

గీ. వర్ణసంకరదోషంబు వంశనాశ
కులకెగాకుండ సంకరకులజులకును

నరక కారణమైనదో మురవిరోధి
మరికులఘ్నుల పితరులు ధరణియందు
శ్రాద్ధపిండోదకక్రియల్ సన్నగిల్ల
ద్రోయబడుచుందురు నరకాన ధ్రువముకృష్ణ. 35

గీ. ఈ కులఘ్నుల దోషంబులిందు గూడ
వర్ణసంకర కారణ వస్తువులయి
శాశ్వతములైన కులధర్మజాతి ధర్మ
ముల వినాశంబుగావించు ముఖ్యముగను. 36

గీ. కులముధర్మంబు చెడినట్టి కుజనులకును
శాశ్వతంబైన నరకవా సంబుశిక్ష
యనుచు పెద్దలుచెప్పిన యాప్తవాక్య
మరసితిమిగాదె శ్రీకృష్ణ! యది మరచితె. 37

గీ. రాజ్యలోభంబుచేగాదె రణమొనర్చి
బంధువధమునకిటనిట్లు పాల్పడితిమి
యఖిలధర్మంబులెరిగిన యార్యులమయి
యెట్టి దారుణమిటడల పెట్టినాము. 38

గీ. ఏ ప్రతీకారవాంఛ నా కిందులేక
యస్త్రవర్జితుడనగు నన్నాహవమున
శస్త్రధరులగు కౌరవుల్ చంపిరేని

అదియొకందుకుమేలె నాకగునిజంబు
బంధుహంతకుడగాకుండు పరిధనమందు.” 39

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. “అర్జునుఁడుదెల్పియట్టులు నార్తిగుంది
శరముఁదొడ్గిన చాపమున్ శరధినల్లై
స్యందనంబునబడవైచి చతికిలబడె
ఘనవిషాదంబు తనమదిగ్రమ్ముకొనగ.” 40

మొదటి అధ్యాయం సమాప్తం.

భగవద్గీత

(రెండవ అధ్యాయము)

సాంఖ్య యోగము

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "బంధుప్రేమకువశ్యుడై పార్థుడప్పు
డశ్రుపూర్ణాకులేక్షణు డగుచు మరియు
నస్త్రవర్జితుడై యట్లు లరదమందు
కూలబడగానె కృష్ణుండు మేలుకొల్ప
నాత్మకర్తవ్యమునుదెల్ప నతనికనియె." 41

కృష్ణపరమాత్మ చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "కాపురుషు డొందదగిన ఈ కశ్మలంబు
విషమసమయాన నీకేల? వినుము వేగ
అపయశస్కర మస్వర్గ్యమద్దిగాన
యార్యుడగునీకుదగదోయి యర్జునయది. 42

గీ. వలదుక్లైబ్యంబు వలదోయి పార్థనీకు
భ్రాంతిమంతంబుగాన పరంతపయిక
పామరునిదై నహృదయ దౌర్బల్యముడిగి
లెమ్ముఅర్జునా విల్లును నమ్ములగొని". 43

అర్జునుడు పల్కుచున్నాడు.

గీ. "ఓ యరిందమ యెట్టులీ యుద్ధమందు
పరమపూజ్యుని, భీష్ముని, గురునిద్రోణు
బూల పూజింపదగినట్టి పూరుషులను
వాడిబాణంబులనువైచి వసుధగూల్తు. 44

గీ. అర్థమునుగోరుగురువుల ననివధించి
అస్రదిగ్ధంబుభోగంబు ననుభవించి
యుపయశంబును బడసియుల్లాదుకంటె
పూజ్యభీష్ముని, ద్రోణుని, బారిగొనక యె
బిచ్చమెత్తుకుబ్రతుకుటే హెచ్చగునది. 45

గీ. ఆహవంబున విజయమో, అపజయంబొ
ఎవరుగెల్తురో యోటమి యెవరిదగునొ
నిర్ణయించుట కష్టమనిశ్చిత మది!
కాన కలహించుటో, మరి మానుకొనుటొ
ధర్మమెద్దియొ, మరియు నధర్మమేదొ,
నిర్ణయింపంగ లేకుంటి నీరజాక్ష. 46

గీ. కృపణభావోప హతుడనై కృష్ణ నేను
అరయుకుంటిని పాపపుణ్యములతీరు
ఏదిపథ్యంబొ, నాకిట నేది శుభమొ
యెఱుగజెప్పుముగురు దేవ యిపుడునీకు
శరణుజొచ్చితిశిష్యుడ చరణమంటి. 47

గీ. సమరవిజయంబుతెచ్చు రాజ్యంబుగాని
కదనమునజచ్చు వీరస్వర్గంబుగాని
ఇంద్రియములకు సంతృప్తి నిడగలేవు
అట్టియింద్రియదాహంబు నపనయించు
నట్టిదెద్దియొ నాకిప్పుడానతిమ్ము". 48

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "బంధువులజంపు టెట్లని పరితపించి
యాత్మకర్తవ్యమెట్టిదో యరయకుండ
నాత్మగురునకు కృష్ణున కట్టులనుచు
అర్జునుండుండెనూరక యరదమందు. 49

గీ. ఓయి ధృతరాష్ట్ర! అర్జునుండు భయసైన్య
ములకు మధ్యంబుననుండి ముప్పిరిగొను
దుఃఖభారంబుననుదూలి దురపలంగ
పరిహసించుచుకృష్ణుండు పలికెనిట్లు". 50

కృష్ణపరమాత్మ చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "ఏడ్వదగనట్టివారికై ఏడ్చికూడ
ప్రాజ్ఞునట్టులుపల్కెదే పార్థనీవు
దేహధారులుగానున్న దేహులకయి
దేహమునశించిపోయిన దేహికొరకు
నేడ్వరెందురు పండితులెఱుకచేత. 51

గీ. ఇప్పుడుంటిని, యపుడుంటి, నెవుడునుందు
నల్లెనీవును, అపుడిప్పుడనకయుంటి,
వీమహారాజులునునుండ్రి యెపుడునిల్లె
దేహము నశింప లోని విదేహులైన
ప్రాణులుందురు శాశ్వత బ్రహ్మమటులు. 52

గీ. దేహియేరీతిపొందు నీ దేహమందు
వరుసకౌమారయౌవ్వన వార్ధకముల
నల్లె దేహాంతరప్రాప్తి నందు దేహి;
దీని తెలిసినధీరుడ దీనుడగును. 53

గీ. పంచతన్మాత్ర విషయులం పటమువలన
భువినిశీతోష్ణసుఖ దుఃఖ ములుజనించి
అప్పటప్పటికవిదోచి అడుగుచుండు;
దేహసంబంధులవిఘాని తెలిసికొనుచు
ఆత్మమాత్రగనిల్చి ని రాకరించి
వాని సహింపగావలె పార్థనీవు, 54

గీ. సుఖము దుఃఖంబు సమముగాజూచునట్టి
ధీరవరులను బాధింప నేరవవ్వి
అట్టి సుఖదుఃఖ సమభావమందువాడె
మోక్షమునుబొందసర్హుడు ముఖ్యముగను. 55

గీ. ప్రకృతివికృతులు జడధర్మపరములగుట
స్వస్వరూపంబులవికావు ప్రాణములకు
ఆజడంబులె తమరూపమైనప్రాణు
లింద్రియజ్ఞాన విషయంబులెరుగలేవు
కంటబడనట్టిజడమును కానియట్టి
భావజంబగునక్షర బ్రహ్మమొకటె
స్వస్వరూపము ప్రాణికిశాశ్వతముగ
భావమగుదేహిదేహమ భావముగును
సత్తుగావునజీవుండు శాశ్వతుండు
శాశ్వతముగాదు దేహమసత్తుగాన. 56

గీ. అహమహమ్మను వాక్యలక్ష్యంబునాత్మ
అఖిలజీవులదేహంబు లందునుండి
విశ్వమయముగ వ్యాపించివిస్తరిల్లు
నా పరబ్రహ్మతత్త్వమే యక్షరంబు. 57

గీ. అప్రమేయమునవి నాశి యైనయాత్మ
కాశ్రయములగునన్ని దేహములుగూడ
నంతవంతంబులనిచెప్పి రాత్మవిదులు
కాన యుద్ధంబుచేయుగా గడుగుమోయి. 58

గీ. ఎవ్వడాత్మనుహంతగా నెరిగికొనునొ
ఎవ్వడాత్మనుహతునిగా నెంచుకొనునొ
ఇరువురిద్వరు ఆత్మనునెరుగలేరు;

చంపబడదద్దిఎవరిని చంపదద్ది. 59

గీ. అక్షిగోచర సర్వదేహముల యందు
లోన బయటను విశ్వంబు లోననిండి
అజము నిత్యము శాశ్వత మైన దాత్మ
ఆదిపురాణము సృష్టికి నాదియద్ది
అది నశింపదు దేహంబు లంతమందు. 60

గీ. ఆత్మయవినాశియు వ్యయ మజమటంచు
నెరుగువిజ్ఞానియెవ్వని నింక జంపు
చంపుమనియాజ్ఞ యెవనికో సంగ గలుగు
నాత్మరూపమె తాను గానై నయపుడు. 61

గీ. జీర్ణవస్త్రంబులబరిత్య జించి వెన్క
నవ్యవస్త్రంబులను దాల్చు నరునిపోల్కి
శిథిల దేహంబులను విసర్జించియాత్మ
క్రొత్త దేహంబులనుదాల్చి కొమరుమిగులు. 62

గీ. ఆత్మదహియింప బడనిది అగ్ని చేత
బాణహతిచేత నరుకంగబడనిదద్ది
తడుపబడనిది శీతలోదకముచేత
వాయుశోషణ మిసుమంతబడినదద్ది. 63

గీ. అట్టులచ్ఛేద్యమ క్లేద్య మైనయాత్మ
అనలదగ్ధంబుననిల శో ష్యంబుగాక

సర్వగతమగునిశ్చల స్థాణువగుచు
నచలముగనుండి నిత్యమనాదియగును
అని యెరుంగుము అర్జునా యాత్మయనగ. 64

గీ. అట్టి యవిచింత్యము వ్యక్తమవికలముగు
నాత్మనెఱింగియు నర్జునా యనుతపింప
నర్హుడవుగావు నీవని యరసిగూడ
అంత మేలేనిదానికై వంతపేల ?. 65

గీ. ఘటమునందలి గగనంబు ఘటమువగుల
విశ్వగోళావకాశాన విడిసినట్లు
దేహమునశింప నందలి దేహికూడ
నక్షరుండగు బ్రహ్మంబునందు జేరి
యుతనిసంకల్పమాత్రాన నవనిమీద
పుట్టిపెరుగుచుమరి మరి గిట్టుచుండు
వ్యక్తులేవీరలగుటచే వ్యథకుతావు
గలగకున్నదియర్జునా తెలిసికొనము. 66

గీ. పుట్టియున్నదిఎప్పుడైన గిట్టునుమరి
గిట్టుదికూడ తిరిమరి పుట్టుచుండు
చావుపుట్టుకలాత్మకు లేవెఱుంగు
దేహమొక్కటెనశియించి తిరిగిపుట్టు. 67

గీ. భూతములపూర్వరూపాలు పోల్చబడవు
వానిపరరూపములు గూడ గానబడవు
ఒక్క మధ్యస్థరూపమే యుర్విమీద
గానబడుచుండు కంటికి కలవిధాన. 68

గీ. అట్లు పూర్వాపరాకృతు లరయబడక
మధ్యనాకృతిగన్నది మాయయగును;
ఆదిశూన్యము మరియు ను నంత్యశూన్య
మైన స్వప్నంబు సత్యంబుగానిదగుట
స్వప్నగతమృత్యువుం కేడ్వజనదు పార్థ. 69

గీ. అబ్బురంబుగ గను నొక్కడాత్మనుమరి
అద్భుతంబనిపలు నొక్కడాత్మగూర్చి
వింతయైనదియాత్మ ని వినునొకండు
కనిన, పలికిన, వినిన, యా ఘనులుమువ్వ
రాత్మతత్వంబునెరుగని యట్టివారె
అటి మొఱుంగుటకష్టమో ఘనులచరిత. 70

గీ. జగతిలోనున్న జంగమ స్థావరముల
యఖిలదేహంబులందున్న యాత్మనిత్య
మఢియవధ్యము శాశ్వతమైనదద్ది
భగ్నభాండంబులందలి బయలులెల్ల
యా మహాకాశమున యందె యడిగనట్లు

జీవుకోటుల దేహముల్ జీర్ణమైన
వానియాత్మలుచేరునా పరమునొకని;
అవి నశింపక మరల నుద్భవమునందు
నట్టి యాకృతి కేడ్చుట యనుచితంబు. 71

గీ. ఆత్మచింత నమటులుంచి యాదిభూతి
కను గయోచించినను కూడ సమర మొకటె
స్వకులధర్మంబు నీకిది భద్రమగును
క్షత్రియోచిత ధర్మంబు శత్రువధము
అది యొనర్చుటకీవింత యుడలు దేల ? 72

గీ. అప్రయత్నంబుగా లభ్యమైనయిట్టి
ధర్మయుద్ధంబుస్వర్గ ప్రదాయమగును
శత్రుమర్దనశీలురౌ క్షత్రియులకు
ఈ దృశంబగు నవకాశమెల్లరికిని
లభ్యపడనిది అర్జునారాజముఖ్య. 73

గీ. స్వకులధర్మంబు మరచినక్షత్రియుడవు
నీకు కర్తవ్యమిదియని నేననంగ
నదియొనర్పక నీవిట్టులడలు దేని
ధర్మవిచ్యుతి యపకీర్తి దక్కునీకు
స్రఘముపొందెదవా పైన నదినిజంబు. 74

గీ. అట్టి నీదగునపకీర్తి యవధిగనక
శాశ్వతంబుగనుండును జగతిమీద
ముందుబుట్టెడువారికి ముచ్చటగను
గౌరవరుడనుస్థిరయశస్కునకు నీకు
చావుకంటెను హేయమై జగతిమిగులు. 75

గీ. ఏ మహారథులిపుడు ని న్నింతవరకు
గౌరవించిరో సమరాగ్రగణ్యుడవని
యట్టివారలదృష్టిలో నగుదుభీరు
విష్ణండాలంబు చేయుట కొప్పవేని. 76

గీ. అరులుచులకనచేసి నిన్నాడునుడులు
ఆనగరానివి మరియు నువినగరాని
చెట్టలగుచును ములుకులై చెవులజొచ్చు
వానిభరియించి తలయెత్తి బ్రతుకుకంటె
నధికమైనట్టిదుఃఖమీ అవనిలేదు. 77

గీ. ఆజిచచ్చిన స్వర్గంబు నందగలవు
అని జయించినవిజయివై అఖిలరాజ్య
భోగభాగ్యంబులను నీవు పొందగలవు
ఆహవజయాజయము లిటు లర్ధదములు
ఉభయతారకమైనది యుద్ధమొకటె. 78

గీ. ద్వంద్వముల రెంటి నొకటిగా దలచినట్టి
యాహవజయంబు నోటమి నరసి నీవు
యుద్ధమొనరించినను గూడ యోధముఖ్య
అంటకుండును కర్తృత్వమును నఘంబు
ఆత్మనిష్ఠవండగుటచే నమలచరిత. 79

గీ. తెలిపితినియాత్మ తత్వంబు తీరుతెన్ను
సాంఖ్య శాస్త్రోక్తమైనట్టి జ్ఞానమద్ది
యోగశాస్త్రార్థ నిశ్చయుగ్గడింతు
దానినెరిగినకర్మ బంధంబు లేదు. 80

గీ. కలుగదారంభ దోషంబు జ్ఞానగతికి
నడుమనద్దానిచేయ కవిడిచియున్న
ప్రత్యవాయముగలుగు రాకృత్యమునకు
అట్టి కర్మమున తిస్వల్పమైనయదియె
తరణిసుమ్మది సంసారశరధిదాట. 81

గీ. నిశ్చయాత్ముడు తనబుద్ధి నిలుపునొకట
నిలుకడుండదు బుద్ధియ నిశ్చితునకు
కామ్యకర్మఠులకును నిష్కామకర్మ
ఠులకునంతరమిది యని తెలియుమోయి. 82

గీ. గురుని యుపదేశమందని నరులుభువిని
వేదకర్మంబులే తమ విధులటంచు

మధువునాశించి అరిగెడు మధుపములటు
కామ్యకర్మంబు లనెవారు కడకొన ర్తు
ఉపనిషద్వాక్య హేతులను త్తరింప
గల్గియునుగూడ వీరలా కాంక్షతోడ. 83

గీ. ప్రకృతిజములైన త్రిగుణ పరిభావితములు
సత్వరాజ సతాయ సా చ్ఛాదితములు
వేదకర్మాళి జ్ఞాన విచ్ఛేదనములు
కాన గుణముల మూటికి లోనుగాక
ద్వంద్వముల వీడి నిర్ద్వంద్వ సత్వ
సద్గుణాశ్రియుడవు కమ్ము సవ్యసాచి. 84

గీ. అస్థిరములగు భోగభా గ్యములకొ అకు
వేదకర్మాళిపై మోజు విడిచిపెట్టి
స్వకుల ధర్మజ్ఞుడవు మరి స స్వరూప
సంస్మృతుండవు గమ్మోయి సవ్యసాచి. 85

గీ. భవము నాశము స్థితి యను బంధములకు
హేతువులు వేదవిధులని యెరిగికూడ
వేదకర్మంబు లందలి ప్రియమును మరి
ఉపనిషద్వాక్యముల మీాది యప్రియమును
వదలినంతనె మూటికిన్ వశముగాక
అలరగలవోయి అర్జునా యవనిమీాద. 86

గీ. తీయనగు నీట దప్పిక తీర్చుకొనక
స్వల్పమనుకొని చెలమల జలముమాని
కడలి జలముల ద్రావిన కలదె తృప్తి
ఉప్పునీటను కడ లెంత గొప్పదైన. 87

గీ. చావుపుట్టుకలనుబంధ చయముబాప
ఉపనిషత్తులుమాత్రమే యుపకరించు
కడలిబోలిన వేదోక్త కర్మములను
విడిచిపుచ్చుటనీకు వివేకముగద. 88

గీ. గురువులేనట్టియజ్ఞులౌ నరులొనర్చు
వేదకర్మమకర్మమే కాదుకర్మ;
గురునిశరణంబుపొందిన కోవిదుడవు,
శ్రవణయుక్తుండవునుమరి జ్ఞానివగుట
స్వస్వరూపంబె అక్షరబ్రహ్మమనచు
మననమొనరించు నధికార మునకు నీవు
అర్హుడవుసుమ్ము మరియు న కర్మములగు
వేదకర్మాళికధికారి వీవుకావు. 89

గీ. అట్టి బ్రహ్మత్వబుద్ధిని అర్జునమది
మనన మాత్రంబుగాఁజేసి మనసునిల్పి
దైహికములగు కులవృత్తి ధర్మములకు
కర్తమాత్రంబుగాకుండ కర్మసాక్షి
గా గనుచుంటయొక్కటే యోగమండ్రు. 90

గీ. కామితార్థంబుచేసెడి కర్మములవి
ఫలములాశింపకేచేయు పనులకంటె
హేయమైనవి తెలియుమ హీనచరిత;
ఫలమునఫలంబులనుసమ భావమునను
గాంచునాతడుయోగిపుం గవుడుసుమ్ము
ఫలమునాశింపఁగృపణ స్వభావుడగును. 91

గీ. బుద్ధియోగంబునందిన పురుషుడెలమి
అవనివిడుచునుపాప పుణ్యములఫలము;
జ్ఞానయోగంబునందుమ జ్ఞానికాక
కర్మకౌశలమొకటెయో గంబటండ్రు. 92

గీ. కర్మఫలమునుత్యజియింప గలుగుశక్తి
బుద్ధియోగికిమాత్రమే పుడమిఁగలదు
భవమునాశముస్థిరయును ప్రకృతిగుణము
లతనినంటవు తెలియుమో అమలచరిత. 93

గీ. మోహాలిప్తముగానట్టి బుద్ధియోగ
ముందునీవుండియున్నట్టి మరునిముసమె
వినవలయుదానిగూర్చియు విన్నదాని
గూర్చినిర్వేదమునుమది గూర్పగలవు. 94

గీ. వేదవిప్రతిపన్నమై నీదుబుద్ధి
నిశ్చలసమాధియందుండి యచలమైన

యప్పుడెయోగంబుసిద్ధించి యలరుదీవు
త్రిగుణాబంధంబులునుభువి తెగిపడంగ". 95

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "నిశ్చలంబగుబుద్ధితో నిలుకడగను
నిశ్చలసమాధిస్థితుడని నిర్ణయింప
నాతడెటువల్కునెటునడ యాడుచుండు
నెట్టులుపవిష్టుడగునయ్య యెఱుగఁజెప్పుమ." 96

కృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "ఎవఁడుకోరిక లెద నించుకేనిలేక
తానుతనలోనిఆత్మసం దర్శనమున
పంచకోశవిలక్షణ బ్రహ్మమటుల
భావనముచేసియానంద పడుచునుండు
నతడునిశ్చలబుద్ధియం చనగఁజెల్లు. 97

గీ. కష్టములువచ్చినంతనె కలతవడని
యబ్బినసుఖంబులకుమది నుబ్బిపోని
భయముక్రోధంబురాగమున్ వదలివైచి
మనెడువాడుస్థితప్రజ్ఞ డనగబరగు. 98

గీ. విషయములయందునాసక్తి విడిచిపెట్టి
కష్టసుఖములనొకటిగా గాంచిమఱియు

ఖేదమోదములయెడన భేదభావు
డగుస్థితప్రజ్ఞ గలయాత డదినిజంబు. 99

గీ. అవయవంబులనాత్మ దేహంబునందె
ముడుచుకొనునట్టికమఠమున్ బోలివెవడు.
నింద్రియేచ్ఛలకెగబడు నింద్రియముల
ముడుచుకొనగల్గుచున్నట్టి పురుషవడుడే
యగుస్థితప్రజ్ఞ గలయట్టి యతడుభువిని. 100

గీ. ఇంద్రియంబులనరికట్టి నంతమాత్రి
విషయవాంఛలనెవ్వడు వీడలేడు;
అట్టిసామర్థ్యమన్నది యాత్మయందె
పరముదర్శించునతనికే పట్టువడును
అట్టివాడుస్థితప్రజ్ఞు డనగబరగు. 101

గీ. ఎట్టిపండితునకునేని యింద్రియములు
నిగ్రహించినకొలటని నెత్తికెక్కి
కలతపెట్టెడునట్టివి బలముకలవి
శిష్టులనుగూడ లెవెఱపెట్టి చెఱచునవ్వి. 102

గీ. ఇంద్రియవిజేతయొక్కడే యీజగాన
నన్నుధ్యానించియెల్లప్పు డున్నకతన
నిశ్చలసమాధిగతుడును నచలుడగును;
అతనిప్రజ్ఞకుప్రతిరూప మరయబోము. 103

గీ. విషయములయందెమనసుంచు వేదకర్మ
డస్థిరుఁడగునిశ్చలు డతడుగాడు;
కోరికలవెంబడింబడి కుదుటపడక
క్రోధకామంబులకు చెడి కుమతియగును. 104

గీ. మోహమన్నదిక్రోధాన బుట్టుచుండు
మోహితుండునుమఱపున మునిగిపోవు
మఱపుచేతనుబుద్ధియు మందగించు
బుద్ధిలేనట్టియాతడు బూడిదగును. 105

గీ. ఆత్మవశపర్చుకొనియోగి యైనవాడు
రాగవిద్వేషములకుదూ రస్థుడగుచు
విషయములవెంబడించియు విముఖతగని
నిర్మలంబగుమనసుతో నిలిచియుండు. 106

గీ. అటులనిర్మలమానసుం డైనవాడు
సకలదుఃఖంబులునుస్టి సమసిపోవ
బుద్ధిస్థిరపడిలక్ష్యంబు బోధపడగ
శుద్ధమతియాచుపరమహం సుండెయగును. 107

గీ. యోగిగాకున్నబుద్ధిలే కుండఁబోవు
బుద్ధిలేకున్నయాత్మయు బోధపడదు
కాడుశాంతుడునా త్మవి జ్ఞానిగాక
సౌఖ్యముండదునరునకు శాంతిలేక. 108

గీ. విషయవాంఛలవెన్నంటి వెడలుమనసు
నరునిప్రజ్ఞనుహరియించి నష్టపెట్టు;
నీటదేలినపడవన య్యేటిగాలి
తటిమిపెడదారిఁబెట్టిన కరణిపార్థ. 109

గీ. ఇంద్రియంబులనరికట్టి యింద్రియార్థ
ములకుదాసుండుగానట్టి పురుషవరుని
బుద్ధినిలకడగానుండి పోవుగాన
నట్టివాడుస్థితప్రజ్ఞుఁ డనఁగఁజెల్లు. 110

గీ. భూతచయములునిదు రపోవురాత్రి
సంయమీంద్రులుమేల్కొను సమయమగును;
బ్రహ్మవిజ్ఞానినిద్రించు పగటివేళ
భూతచయములుమేల్కొను పూటయగును. 101

గీ. వసుధగలమట్టివాహినుల్ వచ్చిపడఁగ
స్వస్వరూపంబుమారని సంద్రమట్లు
యోగివరుడునుకోరిక లురలిరాగ;
మదిచలింపకశాంతితో మనుచునుండు. 112

గీ. ఎవఁడుకోరికత్యజియించి యింద్రియార్థ
ములకువశ్యుండుగాకను ముక్షువగుచు
నిర్మమతనిరహంకార నియతిగనునా
యతడెశాంతినిసౌఖ్యంబు నందుచుండు. 113

గీ. ఆత్మతత్వంబు నెఱిగిన యట్టియోగి
మోహమును జెందకుండును మ్రుందు నెప్పుడు
అంత్యకాలంబునందైన యాత్మతత్వ
మరయునాతండు మోక్షంబు నందగలడు. 114

రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

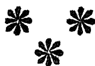

భగవద్గీత

(మూడవ అధ్యాయము)

కర్మయోగము

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

సీ. "జ్ఞానయోగంబుకర్మయోగంబుకంటె
మిన్నయగునేనియచ్యుతా నన్నునీవు
ఈభయంకరసమరంబు నిపుడు సేయ
నేలబలవంతపెట్టెదో ఎఱుగఁజెపుము. 115

సీ. జ్ఞానయోగము, కర్మయోగములలోన
శ్రేయుదంబైనదెద్దియో చెప్పుమోయి;
అట్లుగాకుండఇదమిద్ధమనక నీవు
సంశయాత్మని సేతువే జాలిలేక." 116

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

సీ. "జ్ఞానయోగముతగునుసన్యాసులకని
కర్మయోగంబుసంసారి ధర్మమనియు
తెలిపియుంటినినిష్ఠలు ద్వివిధములని
పుడమిఁబుట్టినవారికి భూపవర్య! 117

సీ. అకృతకర్ముడుకర్మసన్యాసిగాడు
సన్యసించినమాత్రమో తీరంబురాదు;

నిశ్చయాత్మకుని శ్రేష్ఠ నిరతముండు
నిముసమూరకయుండడ నిశ్చితుండు;
సాత్వికము రాజసము తామసములనెడు
ప్రకృతిగుణములత్రివిధస్వభావులగుచు
పనులొనర్తురుప్రజతమ మనుగడలకు. 118

గీ. కడకకర్మేంద్రియంబుల గట్టివైచి
మానసికముగవిషయాల లీనమైన
యాతడజ్ఞుండుకపటసన్యాసిగూడ
నగునటందురుఅర్జునా అఖిలజనులు. 119

గీ. జ్ఞానపంచేంద్రియములను స్వాంతమందు
నిగ్రహించుచు నిష్కామ నియతినుండి,
కడకకర్మేంద్రియములచే కర్మములను
చేయునాతడు భువిని ప్రసిద్ధుడగును. 120

గీ. కర్మసన్యాసికంటెను కర్మకుండె,
శ్రేష్ఠుడనబడు; కర్మంబుచేయకున్న
జీవయాత్రలు సాగవు జీవులకును
నిత్యవిధులను చేయుటే నియతియగును. 121

గీ. భగవదర్పిత కర్మముల్ జగతిమీద
బాధకంబులు గాకుండు ప్రజలకెపుడు;

సంగము క్తుండవై నీవు సవ్యసాచి
యజ్ఞయాగాదులొనరించు టవసరంబు. 122

గీ. ప్రజలసృష్టించియజ్ఞంబు వలనబ్రహ్మ
యజ్ఞమొనరింపుడని యిట్టులానతిచ్చె;
వంశవృద్ధికి, మరియు సంపదలకొరకు
ఇష్టములనందికొని తరి యించుకొరకు. 123

గీ. దేవతలగూర్చిభావించు జీవులెలమి
యర్థ్యసంభావనంబుల నలరుచుంద్రు,
జీవకోటులనాడించు దేవతలును,
మానవుల సేవలంగొని మహిమగంద్రు;
ఇరువురన్యోన్యముట్లు భావించుకొనుచు,
నాశ్రయాశ్రితభావులై యలరుచుంద్రు. 124

గీ. యజ్ఞభాగంబులనుగొని యమరవరులు
ప్రజలకిత్తురునక్షయ భాగ్యములను
వారొసంగినభాగ్యంబు వారికిడక
తానభోగించునాతడు తస్కరుడగు. 125

గీ. దేవతాయజ్ఞశేషమున్ దిన్నవాడు
అఘవిముక్తుడు, మఱియుపుణ్యాత్ముడగును;
తానుతనకొసమేవండి తానెతినుచు
దేవతలవిస్మరించెడి జీవుడెపుడు
పాపకూపానబడిపొందు నాపదలను. 126

గీ. ఐదువిధములుయజ్ఞంబు లవనిగలవు
పాపకల్మషక్షాళనో పాయములుగ,
అవివేక ర్తవ్యములగుగృ హస్థులకును
అనివేలుంగుముకొంతేయ యములచి త్త! 127

గీ. ప్రాణులన్నంబువలననే ప్రభవమందు,
వృష్టివలననెయన్నంబు సృష్టియగును,
యజ్ఞకర్మంబులొనరింప నగుసువృష్టి
కర్మసంచయమనగయ జ్ఞమువెసుమ్మ. 128

గీ. బ్రహ్మముఁదుఁడిపుట్టెనా కర్మములును
అక్షరోద్భవమయ్యె నీ యజుడఃసుమ్మ
సర్వగతమైనయీబ్రహ్మ శాశ్వతముగ
యజ్ఞకర్మప్రతిష్ఠిత మైవెలుంగు. 129

గీ. సృష్టికాద్యంబులైనయీ యిష్టులెలమి
ముక్తిమూలంబులగుచుండు భూతములకు;
అజునిసృష్టికినియ్యవే యాదితుదియు
వృత్తపరిధికిమూలమగా బిందువట్లు. 130

గీ. కార్యకారణభూతచ క్రింబుదీని
ననుసరించుచునడవని యటివాడు,
పాపములుచేసివిషయ లం పటుడునగుచు,
వ్యర్థమైనట్టిబ్రతుకునే బ్రతుకచుండు. 131

గీ. కోరికలప్రోవుమదిదగు లొక్కనగనీక
ఆత్మరతిచేత నేతృప్తి నందువాని
కక్కఉండదుకర్మంబు లాచరింప,
ఆత్మనిష్టనునిశ్చితుం డగుటచేత. 132

గీ. అట్టియాతఁడుయిహలోక మందుకర్మ
ములన్జేసినఫలమేమి గలుగదుమరి
చేయకున్ననతనికి చేటురాదు
అక్కఉండదునతని కన్యాశ్రయంబు, 133

గీ. ముక్తసంగుడవగుచునో పురుషసింహ
కర్మములుచేయునీకుమోక్షంబుగలుగు
ఫలముగోరకతమకర్మ ములనుచేసి
జగతిజనములుగనిరిమోక్షంబుపార్థ. 134

గీ. ముక్తసంగులుజనకాది భూమిపతులు
కర్మములుచేసిసిద్ధిని గాంచినారు;
ప్రజలకాదర్శమగునట్లు పార్థనీవు,
ఆచరింపుముకర్మాళి ననుదినంబు. 135

గీ. పెద్దలందరునడచిన విధముగానె,
పిన్నవారలుగూడను వెంబడింత్రు;
లోకధర్మంబునిదిగాన లోకవంద్య
నరులకాదర్శముగనీవు నడువవలదె! 136

గీ. నాకుకర్తవ్యమేలేదు లోకమందు,
అదియునుంగాక నాకు నీయవనియందు,
పొందవలసినమఱియును పొందనియది
ఎద్దియునులేదు తెలియంగ నెక్కడైన
అట్టినేనును కర్మంబు లాచరింతు;
జగతికాదర్శమును నిల్ప జనులకొఱకు. 137

గీ. నేనువిధులనుచేయక మానినపుడు
జనవినాశముగల్గును జాతులందు
సంకరముగల్గియవి యును సమసిపోవు;
విలయహేతువునగుదు నీ విశ్వమునకు;
యొరవడిని పెట్టుయొజ్జన ట్లుండ లేను. 138

గీ. అజ్ఞులునుగూడకర్మంబు లాచరింతురు
కామితార్థంబునిత్యంబు కడకతోడ,
జ్ఞానివగునీవులోకసం గ్రహముకొఱకు,
విహితకర్మంబుచేయుట విధియొనీకు. 139

గీ. జ్ఞానియగువాడుకర్మసం గతముగల్గు
నట్టియజ్ఞులకాదర్శ మగుటకొఱకు,
కర్త్రభిమాఃఖితవారికి గలుగకుండ
నాతఁడెంతటికర్మస న్న్యాసియైన
చేయవలెకర్మములనువి ధాయకముగ. 140

గీ. సాత్త్వికము రాజసము తామస గుణములవి
కర్మములు చేయుటకు మూల కారణములు
మనుజుడద్దాని నెంచక మదిదలంచు
సహాముచేతను కర్తృత్వ మతనిదియని. 141

గీ. ఇట్టిగుణకర్మవిభజన మెరిగినట్టి,
తత్త్వవిదుడింద్రియంబులు తమతమవిష
యంబులకు దాస్యమొనరించు ననుచు తెలిసి
వానియెడగల్గుమమతను వదలివైచు. 142

గీ. త్రిగుణములచేత మోహితు లగుజనంబు
సక్తులగుదురు కర్మాళి సలుపుటకును,
అట్టివారలయాసక్తి నడపకుండ,
వృద్ధిచేయుటవిజ్ఞుల విధియెసుమ్మ. 143

గీ. ఆర్తిచెందక మోహంబు నందబోక
ఫలమునాశింపకుండగా పార్థనీవు,
అఖిలమధ్యాత్మబుద్ధినా కర్పణముగ
యుద్ధమొనరింపవలెనో యియోధముఖ్య. 144

గీ. ఎవ్వరను సూయులై శ్రద్ధ నిట్టిమతము
నాచరింతురోయట్టి వారఖిలకర్మ
బంధబద్ధులుగాకుండ బ్రతికిచివర
మోక్షపదమును గాంతు రోభూపవర్య! 145

గీ. ఎవరసూయనుశ్రద్ధలే కిట్టిమతము
నాచరింపకయుందురో యట్టివారు
బుద్ధిహీనతచెడిపోయి సిద్ధిగనక
పెక్కుజన్మంబులెత్తుచు సురుక్కుచుందురు. 146

గీ. జ్ఞానియునుగూడతనపూర్వ జన్మకర్మ
ఫలముచేనైనసంస్కార భావమునకు
తగినవిధులనుచేయుచు ధరఁదరించు.
జీవులెల్లరుకర్మస్వ భావులగుట
కర్మమొనరింపకుండుట కష్టతరము. 147

గీ. విషయములయందునింద్రియ వేధలైన
రాగవిద్వేషములురెండుధ రాతలాన
దారిగొట్టులయట్టు ల వారితములు
జ్ఞానమోక్షపువానివి నాశకారి. 148

గీ. స్వీయధర్మంబుశ్రేయంబు హేయమైన
మహితమైనట్టిపరులధ ర్మంబుకంటె;
స్వకులధర్మంబునందలి చావుమేలు,
పరులధర్మానభాగ్యజీ వనముకంటె.” 149

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. “ఇష్టపడకున్న పాపభూ యిష్టమైన
కర్మములుచేయుచున్నారు కర్మతతులు

దేనిలుబ్ధతవారిటు దిక్కు లేక
చేయుచున్నారో శ్రీకృష్ణ చెప్పరాదె.” 150

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. “రాజసగుణంబుగుణముల రాజగుణము
అపరిమితమగుకామము అందుబుట్టె,
తనివిగననిదియుగ్రహుతాశనునటు,
ప్రథమశత్రువుగాదీని పరిగణింపు. 151

గీ. నిప్పుపొగచేతనెట్టులు గప్పఁబడునో,
ముఱికిచేనెట్టులద్దంబు మూతవడునో,
మావిపిండంబుగప్పిన మాదిరిగనె,
జ్ఞానమునుగప్పుకామంబు మానవులకు. 152

గీ. అనలమట్టులుతృప్తిని గననిదద్ది
అవధులెఱుగకయాశాశ లరుగునద్ది,
భంగపడినంతభగ్గున మండునద్ది,
కామమొక్కటెజ్ఞానమున్ గప్పగలదు. 153

గీ. కామముదయించుచోటులు గలవుమూడు,
చిత్తమని, యింద్రియములని, బుద్ధియనియు
కామమీమూటజ్ఞానమున్ గప్పివైచి
దేహధారులఁజేయుసమ్మోహితులను. 154

గీ. అందుచేతనెయర్జునా యాదిలోనె
ఇంద్రియంబులనరికట్టి యిపుడెవేగ
జ్ఞానశత్రువుకామమున్ సంహరించి
జ్ఞానసంపన్నుడవు గమ్ము సవ్యసాచి. 155

గీ. ఇంద్రియంబులకంటెను హెచ్చుమనసు,
మనసుకంటెనుబుద్ధియె ఘనమటండ్రు,
బుద్ధికంటెనుపరమాత్మ పొడవుగాన,
నట్టిపరమాత్మయీశ్వరు డనగబరగు. 156

గీ. బుద్ధిచేతనుపరమాత్మ బోధగాంచి
యాత్మచేతనుమనసును నాకవెట్టి
అజితశత్రుకామంబు నడచిపెట్టి,
శాంతిగనుమోయిఅర్జునా సవ్యసాచి." 157

మూడవ అధ్యాయము సమాప్తం.

భగవద్గీత

నాలుగవ అధ్యాయము

(జ్ఞానయోగము)

(శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు)

గీ. "అవ్యయంబగునీయోగ మర్కునకును
తెల్పితిని మున్ను కౌంతేయ తెల్లముగను
అర్కుడావలమనువున కనువదించె
మనువుతరువాతనిక్ష్వాకు మహిపునకనె. 158

గీ. అటు పరంపరాగతముగానైనదాని
నెరిగియున్నారు రాజర్షి వరులు గూడ
నట్టియోగంబు ప్రాచీన మగుట వలన
చెడి నశించెను శ్రోతలు చిక్కకమరి. 159

గీ. భావమున భక్తుడవు నీవు పార్థ నాకు,
గాన దెల్పితి కర్మయోగంబు నీకు;
ఇదిపురాతనముత్తమ మిదిరహస్య
మని యెఱుంగుము నేనిప్డు వినిచినయది." 160

అర్జునుడు అనుచున్నాడు

గీ. "అర్కునకు తొల్లి చెప్పితి నంటివీవు,
దాని నమ్ముటయెట్టులి ద్ధరణిమీద

అర్కునకు వెన్కఁబుట్టిన యనుఁగుబావ
సృష్టికాదిని నీవిది చెప్పుటెట్లు ?" 161

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "ఎన్నొ జన్మల నెత్తితి మీవు నేను
అట్టి కడచిన జన్మల గుఱ్తెఱుఁగుదు;
నీవెఱుంగవు వానిని జీవుఁడవయి,
ఈరహస్యము వింతైన దీశ్వరేచ్ఛ. 162

గీ. అజుడనయ్యును మరియు నే నవ్యయుడను,
సర్వభూతంబులకు నేనె శాసకుడను,
పోషకుండను గూడ నీ భూతములకు,
ఆత్మమాయను నుద్భవమందితేను. 163

గీ. పుడమి ధర్మంబు నశియించి పోయినపుడు
మఱియ ధర్మంబు తలయెత్తి తిరుగునపుడు
ధర్మసంరక్షణార్థంబు ధరణిమీఁద
నుద్భవింతును కౌంతేయ యుగయుగాన. 164

గీ. దుష్టశిక్షణ మొనరింప, శిష్టులకును,
రక్షణము గూర్ప యర్జునా రాజముఖ్య
ధర్మమును పాదుచేయుంగ ధరణిపైన
యుగయుగంబున మరిమరి యుద్భవింతు. 165

సీ. అట్టి నాదగు పుట్టుక గుట్టునెవడు
దివ్య మంచెంచి తత్త్వంబు తెలిసికొనునో
యతడు దేహాంతరంబున నందగలడు
జన్మ రాహిత్య మైనమో క్షమును పార్థ. 166

సీ. వీత రాగులు నిర్భయు వీరవరులు,
క్రోధ రహితులు మరియును కోవిదులును,
నన్ను నిరతంబు ధ్యానించు చున్నవారు
పూత చరితులు పెక్కురు భూమి గలరు;
పొందె దరువారు పార్థనన్ పూర్ణ ముగను. 167

సీ. ఎవ్వ రెవ్వరు నేరీతి నిచటనన్ను
భావ నముచేసి కొలుతురో వారివారి
నటుల గ్రహియించి తనుపుదు నను నయమున
వార లుంగూడ నాదారి బట్టుకొనుచు
వాశ్రయింతురు పెడదారి నరుగకుండ. 168

సీ. కర్మ ఫలసిద్ధి కోరెడు కాములిల
భగవదర్పిత కర్మాళి ప్రతిదినంబు
నాచరించుచు ఫలసిద్ధి నందగలరు;
మనుజ లోకాని కయ్యదే మనుగడగుట. 169

సీ. కర్మ ములనెల్ల గుణవిభా గంబుచేసి
నాల్గువర్ణముల్ సృష్టించి నాడనేను;

ఆవ్య వస్తుకు కారణం బైననేను;
అవ్యయుండన కర్తను నగుచునుందు. 170

గీ. కర్మ మంటదు ననుమరి, కర్మఫలము
గూడ నంటదు, రెంటిని వీడియుందు;
అట్టి వానిగ నన్నెవ్వ డరయ గలడో
అతని కిఁగూడ నారెండు నంట కుండు. 171

గీ. కర్మ ఫలబంధ ములులేని ఘనులు ఋషులు
కర్మములుచేసి తొల్లి మోక్షంబు గనిరి;
అట్టి పూర్వుల మార్గంబు ననుస రించి
కాంక్ష లేకుండ విధులకు గడగవలయు. 172

గీ. కర్మ మెద్దియొ కర్మంబు కానిదెదియొ
తెలివి గలవాడు సహితము తెలియఁడుమరి
అశుభ మూలము సంసార మందునుండి
యవలఁ బడజేయు కర్మగుహ్యంబుగాన
చెప్పు చుంటిని యద్దాని చేయుటెట్లో. 173

గీ. కర్మ తత్త్వంబు మరియున కర్మతత్త్వ
మరయు దగినవి యెల్లర కవని మీద
కర్మ తత్త్వంబు దెలియుట కష్ట తరము
భవన ముద్రము లోఁబడు పరిజన పార్థ. 174

గీ. కర్మములయందు నెవ్వడ కర్మ ముగను
నాయ కర్మము నందెవ్వ డరయు కర్మ
మట్టి వారలు యోగులై యవనిబరుగు,
సర్వ కర్మంబు లనుచేయుశర్ములుమరి. 175

గీ. జ్ఞాన వహ్నిని పరిశుద్ధ మైన వియుగు,
కామ రహితంబు లైనట్టి కర్మ ములను
ఆత్మ విదులైన వారలే యాచ రింత్రు
అట్టి వారిని పండితు లంద్రుజనులు. 176

గీ. అనిశ తృప్తుండు మరియుని రాశ్రియుండు,
కర్మ ఫలసక్తు డేమిట గాని వాడు,
అఖిల కర్మంబు లనుజేయు చాత డున్న
నకృత కర్ముడె యనుచుందు రతని ప్రజలు. 177

గీ. కోరి కలుమాని చిత్తమున్ కుదటపఱచి
వస్తు సంగ్రహ వాంఛను వదలి వైచి
దేహ కర్మంబు లనెచేయు దేహి నెపుడు
పాప కల్మష మంటదు పార్థ వినుము. 178

గీ. ద్వంద్వ ములయందు నెట్టిభే దంబు లేక
అప్రయత్నంబు గాలభ్య మైన దాని
స్వీక రించుచు తృప్తిని జెందు వాడు
కర్మ మునుచేసి దానికి కట్టు వడడు. 179

గీ. ఆశ లేనట్టి యాసక్తి యుడగినట్టి
జ్ఞాన నిష్ఠిత మానసుం డైన యతఁడు,
సకల కర్మాళి నిత్యంబు సల్పుచున్న
నతని నంటక యవివేగ మంతమందు. 180

ఆ. హోమ సాధనములు హోమాగ్నియుఁ గూడ
యాగ కర్త యుమరి యాగ మెల్ల
బ్రహ్మ మంచు నెఱిఁగి బ్రహ్మసమాధిని
గాంచు నతఁడు ముక్తిఁ గాంచఁ గలఁడు. 181

గీ. కర్మ యోగులు కొందఱు కర్మములను
దైవ పరముగఁ జేయుచు దనియుచుంద్రు,
యతులు కొందఱు క్రతురూప మైన యాత్మ
నాత్మ చేతనె బ్రహ్మాగ్ని యందు నునిచి
యాహుతులొనర్చి యాగంబు లాచరింత్రు. 182

గీ. నిగ్రహాగ్నికిఁ గొందఱు నింద్రియముల
నర్పణము చేసి యజ్ఞంబు లాచరింత్రు,
శబ్ద గంధాది విషయాల సంగ్రహించి
కొందఱింద్రియ వహ్నికి విందొనర్చి
శాంత చిత్తత నుందురు జగతిమీఁద. 183

గీ. కడకు సర్వేంద్రియంబుల కర్మములను
ప్రాణ కర్మంబు లనుగూడ పట్టుదలతో

యాత్మ సంయమ యోగాగ్ని యందు రక్తి
హోమ మొనరించు యోగులు భూమి గలరు. 184

గీ. ద్రవ్య యజ్ఞంబు లొనరించు ధనిక వరులు,
వరత పోనిష్ఠు లగుసాధు వర్తనులును,
యోగ యజ్ఞంబు లొనరించు త్యాగ ధనులు,
వేద యజ్ఞంబు లనుచేయు వేద విదులు,
జ్ఞాన యజ్ఞంబు సాధించు జ్ఞాని వరలు,
కఠిన నియమాలు పాటించు కర్మ ఠులును,
పలుర కంబుల యజ్ఞముల్ సలుపువారు,
గలరు భువిలోన కామనిష్కాములగుచు. 185

గీ. అటులె మరికొంద ఱున్నార లవనిమీద
ఊపి రాటను బిగబట్టి యుంచి మరియు
శ్వాస నిశ్వాస యజ్ఞంబు సల్పుచుందు్రి
ప్రాణ ముంగొని విడిచియు పానమువల. 186

గీ. ప్రాణ వాయువు హోమ మపానమంద
పాన వాయువు హోమంబు ప్రాణమందు
శ్వాస నిశ్వాస గతులను మూసివైచి
ప్రణవ మంత్రంబు పఠియించువారు గలరు. 187

గీ. నియమి తాహార వ్రతులగు నయవిదులును,
ప్రాణ మునుప్రాణ మందు న పానమునన,

పాన మందును లయమొనర్చి శ్వాసమాని
యజ్ఞ ములుసల్పు వారలే యవని గలరు. 188

గీ. అవ్విధంబుగ నందఱు యజ్ఞ వేత్త
లగుచు యాగంబు లనుచేసి యఘవి ముక్తి
బడయ గలుగుచున్నారు పుడమి యందు;
నీర హాస్యము నెఱుగుమో యింద్రి తనయ 189

సీ. యజ్ఞ శేషంబు భుజియించు నట్టి యతడు
బడయ గల్గును శాశ్వత బ్రహ్మ పదము
యజ్ఞ మొనరింప కుండిన యట్టి యతడు
రెంటి కినిచెడ్డ రేవడు రీతి గాను
ఇహాప రంబులు లేకుండ యిటన శించు. 190

గీ. బహుళ యజ్ఞంబు లిట్టులు బ్రహ్మమందు
పుట్టి యున్నవి పురుషుల పుణ్యమునకు
ప్రకృత మవియున్ని కర్మసం బంధములని
యెఱిగి ముక్తిని బడయుమో యింద్రితనయ. 191

గీ. సవన కర్మంబు లన్నియు జ్ఞానమందు
సమసి పోవుట చేతనే జ్ఞానయజ్ఞ
మఖిల ద్రవ్యాది యజ్ఞంబు లన్నిట నది
యులరు చున్నది శ్రేష్ఠమై యర్జునభువి. 19

సీ. తత్త్వ దర్శిని దర్శించి దరికిజేరి,
పాద ములనంటి సాష్టాంగ పడుచుమ్రొక్కి
సందియము దీరప్రశ్నలు జడిగవైచి
వరవు డంబున మెప్పించి వానివలన
సదుప దేశంబు లవినుని జ్ఞానివగుము. 193

సీ. దేని తెలిసిన మోహామె ద్దానియందు
గలుగకుండునో, యదెవివే కంబుసుమ్మ
యఖిల భూతము లనుస్వాత్మ నరసినల్లె
యరయు దద్దాన నాయందు నఖిలజగతి. 194

సీ. పాపములు చేసి ఎంతటి పాపివైన
భయము చెందంగ పనిలేదు పార్థనీకు,
జ్ఞాన మనునావ నప్పాప జలధినుండి
నిన్ను దరియింప గలుగును నిజముపార్థ. 195

సీ. సమిధ లెట్లగ్ని చేతభ స్మంబులగునో,
సవన కర్మంబులవియన్ని సమిధలట్లె
వసిగ నగునోయి జ్ఞానాగ్ని మంటలకును
తథ్యమియ్యది కౌంతేయ ధర్మచరిత. 196

సీ. అతిప విత్రము పరిశుద్ధ మైనయిట్టి
జ్ఞాన మనుమించు వస్తువీ జగతిమీద

కాన బడనోయి, కర్మయో గంబువలన
కాలమరుగంగ జ్ఞానంబు కలుగునీకు. 197

గీ. శ్రద్ధ గలవాఁడు పరిపూర్ణ జ్ఞానిసుమ్మ
సంయ తేంద్రియుఁడునుగూడ జ్ఞానిసుమ్మ
జ్ఞాన వంతుండు శాంతినో క్షములగనును;
అనియె ఉంగుము అర్జునా, అమలచిత్త. 198

గీ. జ్ఞాన హీనుఁడు, శ్రద్ధయు లేనివాఁడు
సంశ యాత్మకు డైనట్టి జనుఁడుగూడ,
నిహాప రంబులు లేకుండ, నిటనశించు
సత్య మిథ్యాది కౌంతేయ సమరవిజయ. 199

గీ యోగ వశమునకర్మవి రాగియైన
జ్ఞాన వశమున ఛిన్నసం శయుఁడునైన
యాత్మ వంతున కెన్నఁడు నవనియందు
కర్మ బంధంబు లనునవి గలుగఁ బోవు. 200

గీ. అందుచేతను అర్జునా యాత్మలోని
జ్ఞాన హీనతఁ బుట్టిన సంశయమును
పార ద్రోలుము జ్ఞానాసిపట్టినీవు,
కర్మ యోగంబునకు లెమ్ము కడకతోడ. 201

నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

ఐదవ అధ్యాయము

(కర్మసన్యాసయోగము)

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "కర్మ సన్యాస మునుమరి కర్మయోగ
విషయ ములఁగూర్చి చెప్పగా వింటినయ్య;
అందు నెయ్యది శ్రేయమో యరయలేక
సంశ యించుచు నుంటిని స్వాంతమందు
సంశ యముఁదీర్చి నన్నింక సాకుమోయి" 202

(శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు)

గీ. "కర్మ సన్యాస మునుమరి కర్మయోగ
ములును రెండును ప్రజలకీ భూమిమీద
క్షేమ కరములు నెంతయో శ్రేయదములు,
కర్మ సన్యాస మునకంటె కర్మయోగ
ముత్తమంబైన ధర్మమీయుర్వి ప్రజకు. 203

గీ. ద్వేష మునురాగ మును లేని ధీయుతులును
కాంక్ష నుజయించు నిష్కామ కర్మతులును,
నిత్య సన్యాసు లనుమాట నిజముపార్థ;
అట్టి వారలు కర్మంబు లాచరింప
కర్మ బంధంబు లంటక గందు ముక్తి. 204

గీ. కర్మ యోగంబు జ్ఞానయోగములు రెండు
వేరు గావంద్రు విజ్ఞులు విమలమతులు;
అందు నెద్దాని చేసిన నందగలరు
రెంటి నించేసి నంతటి నిండుఫలము. 205

గీ. సాంఖ్య యోగులు నెట్టిమోక్షమునుగంద్రొ
కర్మ యోగులు నట్టిమోక్షమునుగంద్రు;
యోగ ములరెంటినొకటిగా నూహచేసి
యరయు వారలె సర్వజ్ఞులగుదురోయి. 206

గీ. కర్మ ములుచేయ కుండుట కష్టతరము
జ్ఞాన ధనులకు భువిగల్గు మానవులకు
కర్మ యోగాను సారులే కాంక్షదీర
కామి తములను బొందిని ష్కాములగుచు
సన్న్య సింతురువిసిగివే సారిపోయి. 207

గీ. కర్మ ఫలసక్తు డెన్నడు గానివాడు,
ఆత్మ నుజయించి పరిశుద్ధు డైనవాడు,
యింద్రియవిజేత మఱియునీ యిలనుగల్గు
భూత చయముల దనయాత్మ పోల్కిగనెడు,
కర్మ మునకెందు బంధముల్ గలుగకుండు. 208

గీ. ఆత్మ విదుఁడగు నట్టియ ధ్యాత్మయోగి
నిత్యు డై నంది కములను నెరపుచున్న

నట్టి కర్మంబు లనుచేయు నట్టివాడె
కర్త గాకుండు నాయన్ని కర్మములకు. 209

గీ. ఇంద్రి యంబులె తమతమ యిచ్ఛకొలది
శ్వాస, నిశ్వాస క్రియులను జరుపుకొనుచు
తినుచు తిరుగుచు పలుకుచు వినుచుగనుచు,
నున్న వనియెంచి కర్తృత్వ ముంచుకొనడు. 210

గీ. కాము కుడుగాక కర్మసం గంబువిడిచి
యీశ్వ రార్పిత కర్మంబు లిచ్ఛచేయు
నట్టి వానిని పాపంబు లంటకుండు,
జలజ పత్రంబు నంటని జలములటుల. 211

గీ. ఆత్మ పరిశుద్ధి కొరకుమ హాత్మవిదులు
మనసుచేవాక్కు చేతక ర్మములచేత
ఫలములందలి యాసక్తి వదలివైచి
యింద్రి యంబుల చేతచే యుదురుపనులు. 212

గీ. కర్మఫలమునుత్యజియించి కర్మయోగి
యాత్మ నిష్ఠను సుఖశాంతు లందగలడు,
కర్మ ఫలమును గోరెడి కర్మఠుండు
తనివి దీరకకర్మబం ధమునుగాంచు. 213

గీ. అరయనవరంధ్రయుతము దే హమ్మునందు
సన్య సించుచు జీవుడు సర్వకర్మ

ములను చేయక చేయించు మూలమవక
అతులమైనట్టిసుఖశాంతులందుచుండు. 214

గీ. కర్మకర్తృత్వకర్మసంగములురెండు
దైవ కల్పిత మైనవి కావుపార్థ
ప్రకృతిలోనున్నమాయప్రభావమునను
పుట్టి జీవుల బాధించు పుడమినవ్వి. 215

గీ. పాప కర్మంబు చేగల్గుపాపఫలము,
పుణ్యకర్మంబుచేగల్గుపుణ్యఫలము,
కర్మములుచేయు కర్త నేకడకుజేరు;
అపహరింపడుభగవంతుడాఫలమును
ప్రకృతి భవులైన ప్రజల రాబడులవి. 216

గీ. ఎవనియజ్ఞతయుడగునోఎఱుకచేత
అట్టి ఆతని ఎఱుకయేఅర్కనిభము,
అదియె చూపించు చీకటి కవలనున్న
యాప రాత్పరుపరమాత్మ యైనవాని. 217

గీ. జ్ఞానమనునీటకడగియ జ్ఞానమెల్ల,
మనసుబుద్ధినియాపర మాత్మయందె
నిలిపిబ్రహ్మమెతానుగానెంచువాడు
పుట్టు కయెలేని పుణ్యుడై పుడమిబరగు. 218

గీ. వేద వేత్తను, వినయుఁడౌ విప్రవరుని,
కపిని, గజమును, మరిశున కంబునైన,
కుక్క మాంసము వండుకు మెక్కువాని,
పరమ ఛండాలు నింగూడ పండితుండు
ఒక్క రీతిగ సాకుచు నుండునెపుడు. 219

గీ. సర్వ సమభావ ముంచిన సజ్జనుండు
జన్మ రాహిత్య మునుగను జగతిమీద
తప్పు లరయని ఒప్పుల కుప్పకెపుడు
తోఁచు పరమాత్మయతఁడుని ద్రోషిగాన. 220

గీ. శుద్ధ చిత్తుఁడు స్థిరబుద్ధిసూన్నృతుడును,
ఆత్మ సంయోగమునపరమాత్మదెలిసి
మోద మందఁడు సుఖమును పొందినపుడు,
ఖేద మందఁడు కష్టంబు మీఁదపడిన. 221

గీ. ఆత్మ గానట్లు విషయాభి లాష విడచి
ఆత్మ గానుండి సుఖియించు నట్టియతఁడు,
అవల పరమాత్మ యోగసం భవమువలన
నక్ష యంబగు సౌఖ్యంబు నందగలఁడు. 222

గీ. మొదలుతుదిగలయింద్రియో ద్భూతములివి
శోక హేతువు లగుటచే లోకమందు

జ్ఞాను లెవ్వరు నవ్వాని జాడఁబోరు;
సర్వ రూపాను సంధాన వశ్యులగుట. 223

గీ. క్రోధ కామంబు లనుబుట్టు రోగములకు
లొంగి పోవక పుడమిపై నుండగలుగు
యోగ యుక్తుఁడు సుఖశాంతి భాగధేయు
డని యెరుంగుము అర్జునాయ వనియందు. 224

గీ. ఎవ్వ డాత్మనె సుఖియించి యంతరాత్మ
యందె క్రీడించి యులరుచో యట్టియతడు
బొంది తోడనె స్వర్గంబు పొందగలడు;
బ్రహ్మ మగుచును పరమాత్మ వశ్యుడగుచు. 225

గీ. క్షీణ పాపుడు మరియును ఛిన్నసంశ
యుండు, నియతాత్మ చిత్తుడు, యోగివరుడు,
సర్వ భూతహిత రతుండు, సదయమూర్తి
బొంది తోడనె స్వర్గంబు పొందగలడు. 226

గీ. క్రోధకాముకవృత్తివిరోధులైన
నియత చిత్తాత్ము లును మరి నిరతిశయులు
బ్రహ్మ నిర్వాణ పదమును బడయగలరు;
ఇహపరంబుల నర్జునా, యుందరితనయ. 227

గీ. జ్ఞాన శక్తులు దేహమ్ము లోన బయట
పుట్టుచుండిన వానిని నెట్టి ఎవడు
కనుబొమల మధ్య దృష్టి నేకంబుచేసి
యూపిరినిపీల్చి విడుచుచును న్నవాడో
యట్టియాతడె ముక్తికి నర్హుడుమరి. 228

గీ. ఇంద్రియమ్ముల నిర్జించి, యిచ్ఛవిడిచి,
భయము, కోపంబు మోహమున్ పారద్రోలి
మోక్షమునుకోరు చున్నట్టి పురుషుడెవడో
అట్టి యాతడు మోక్షార్హుడగును సుమ్ము
దేహియైనను మరియువి దేహియైన. 229

గీ. యజ్ఞ భోక్తగ నన్నెవ్వ డరయగలడో
తపము ఫలముగ నెవడునన్ దలచుకొనునో
అఖిల లోకేశ్వరుడనని అనునదెవడో
భూత ధాతను నేనని పోల్చునెవడో
అట్టియాతడే మోక్షంబు నంద గలడు." 230

అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

ఆరవ అధ్యాయము

(ఆత్మ సంయమ యోగము)

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "కర్మ ఫలమును గోరని కర్మరతుండు
అగును యోగియు మరియుసన్యాసి గూడ
అగ్ని వేల్పకసోమరి యైన వాడు
కాడు యోగియు సన్యాసిగూడ నవల. 231

గీ. ఏది సన్యాస మిదియని యెరిగినావొ,
అదియె యోగంబు గానీవు మదినెరుగుము
ఎవడు సంకల్ప ములుత్యజించప కుండ
కాడు యోగియు సన్యాసి గూడ కాడు. 232

గీ యోగు లగుటకు సాధనముర్వి మీద
కర్మ కారణ మనెదరు కర్మవిదులు
కర్మ యోగులు శమయుతుల్ ఘనులగుదుర్;
ఇదిర హస్యంబు గానెర్గు మిందని తనయ. 233

గీ. సర్వ సంకల్ప రహితుడై జగతిమీద
ఇంద్రి యార్థంబు లనుమది సేవగించు
నట్టి యాతడు యోగిగా నవనిబరగు;
ఇదిర హస్యంబు గానెర్గు మిందని తనయ. 234

గీ. అడచు కొనకుండ ఆత్మను ఆత్మ చేత
నుద్ధ రింపంగ వలయునో యుద్ధచరిత;
ఆత్మ నుద్ధరిం చునదియా యాత్మ సుమ్ము
ఇదిర హస్యంబుగా నెర్గుమింద్ర తనయ. 235

గీ. ఆత్మ యాత్మకు బంధువు నరయఁ గూడ,
ఆత్మ వశపర్చు కొనువాని కదియె బంధు
వదియె శత్రువు వశముకా నట్టివాని
కిదిర హస్యము తెలియుమో యింద్ర తనయ. 236

గీ. ఆత్మ నుజయించి శాంతంబు నందు నతడు
భువిని శీతోష్ణ సుఖదుఃఖ ములసహించు
ద్వంద్వ సంబంధి కాకుండ ధరణి నిలిచి
లోను గాకుండు మానావ మాన ములకు. 237

గీ. అనుభ వించును పరమాత్మ నాత్మ లోన
జ్ఞాన విజ్ఞాన తృప్తాత్ము డైన జనుడు
దివ్య కూటస్థు డనువిజి తేంద్రి యుడును
యుక్తు డనబడు చుండునీ యుర్వియందు;
అట్టి యోగికి యవనిపై మట్టి పెల్ల
కాంచ నమురాయి ఒకటిగా కాని పించు. 238

గీ. సాధు వులయందు, మధ్యస్థ సహృద యులను,
సఖుల యందున, నేగాక శత్రు లందు,

అహితు లందున, హితులందు నాప్తులందు,
పాపు లందున మరియున పాపులందు,
సర్వ సమబుద్ధి కలిగిన జనుఁడొకఁడె
యుత్తమోత్తమ యోగిగా నుర్విబరగు. 239

గీ. యోగి యొక్కఁడె ఏకాకి గాగనుండు
నిరత నాటవి యందాత్మ నిగ్రహుడుగ;
దేని గోనకుండ, దేనికి లోను గాక
ఆత్మ సంయమదీక్షితు డగుచునుండు. 240

గీ. మిట్ట పల్లంబు గానట్టి యట్టిచోట
సముచితంబైన పరిశుద్ధ సమతలమున
నాసనము చేసి దర్భల నజినములను
పరచి వరుసగ నాపైని వస్త్రముంచి
సుస్థిరంబుగ పీఠంబు సిద్ధపరచి; 241

గీ. నియతచిత్తేంద్రియుండుగ, నిష్క్రియుడుగ
మనసు నేకాగ్రమునునిల్పి మసలకుండ
నందె కూర్చుండి యోగంబు నభ్యసించు.
నాత్మ శుద్ధికి పరమాత్మ యగుట కొరకు; 242

గీ. శిరము గ్రీవంబు వెన్నును స్థిరము గాగ
నూర్ధ్వ గతినెత్తి నిక్కించి యుంచి మరియు

కంటి దృష్టిని నాసికా గ్రమున నిల్పి
ప్రక్క గనకుండ గనుచునా ముక్కుకొననె; 243

గీ. పరమ శాంతత మరియుని ర్భయముతోడ
బ్రహ్మ చర్యంబు నిష్ఠతో బడసి యవల
మనసు నిర్జించి బ్రహ్మాస మాధినందు
పురుషు డొక్కడె సుమ్మ్నసం పూర్ణయోగి. 244

గీ. నియత మానస చిత్తుడై నిత్య మిట్లు
యోగ సంసిద్ధి నందుచు నుండుకతన
అష్ట దాశ్రిను ముత్కృష్ట మైన మోక్ష
పదము నందుచు శాంతిని బడయు నతడు. 245

గీ. తిండి పోతులు మరియును తిండి లేక
ఎండి మాడుచు నుపవాస ముండు వారు,
రేయి మేల్కని నిద్దుర లేనివారు,
రేబ వళ్ళనువిడకని ద్రించువారు,
యోగ సిద్ధులు కాలేరు యోధముఖ్య. 246

గీ. తగుపథ్యంబుగ భుజియించి తగినరీతి
పండి శయనించి మేల్కని యుండు వారు,
యుచిత విధులను చేయుచు నుండువారు,
యోగు లగుదురు దుఃఖవియోగు లగుచు. 247

గీ. చిత్తమునులోఁగ దీయుచు స్థిరముగాగ
ఆత్మ యందున నిల్పెడి నట్టివాఁడు,
కామి తంబులు (శ్రీఘ్ర)మే కరగి పోవ
యోగ యుక్తతి నాత్మగా నుండి పోవు. 248

గీ. వాయు చలనంబు లేని ని వాతదీప
కళిక యట్లులు నిలుకడ గాగనుండు;
ధ్యాన మగ్నుని యోగీంద్రు మానసంబు
చిత్త చాంచల్య రహితమై స్థిరత గాంచు. 249

గీ. స్థిరత కూర్చున్న యోగికి చిత్తశాంతి
ఎచట లభియించు చున్నదో యచటె మరియు
ఆత్మ పరమాత్మ దర్శించు నట్టి దగుచు
సర్వ యానంద మునునాత్మ కందచేయు. 250

గీ. బుద్ధి సిద్ధము పరిశుద్ధ బోధః మగు
నింద్రియంబుల కంద క తీంద్రియమగు
పరమ సుఖలబ్ధి బడసిన పరమయోగి,
యచల శిఖరాగ్ర మునుఁ వీడ డచలుడతడు. 251

గీ. దేని పొందిన తరువాత వానికింక
పొంద దగినది లేదని బోధ పడునో.
యట్టి స్థితినున్న యతనిదుః ఖార్తిగూడ
చలన మందింప లేదుని శ్చలుడుగాన. 252

గీ. అట్టి యోగంబె దుఃఖంబు నెట్టివేచు
సుస్వ భావంబు గల్గిన సుచరితమది
విసుగు చెందని మనసుతో విధిగదాని
చేయ వలయును నిశ్చిత చిత్తబుద్ధి. 253

గీ. అఖిల సంకల్ప జనితంబు లైనయట్టి
సర్వ కామాభి రతిమది సంహరించి
మనసు చేనింద్రియగ్రామ మునుజయించి
విషయ లంపట మునుదాను విడిచిపుచ్చి. 254

గీ. ధైర్య మువహించి బుద్ధితో తత్వమెఱిగి
మెల్లమెల్లగ శాంతించి మేలుకొనుచు,
నాత్మ సంయమ యోగాన నన్యచింత
మాను కొనుమోయి యర్జునా మానివగుచు. 255

గీ. మర్కటమువలె చంచల మైనమనసు,
ఒక్క చోటను స్థిరముగా నుండదెపుడు;
విషయ ములయందు నాసక్తి విడిచినట్లై
యాత్మ చేతను మనసును నడచిపెట్టి
యోగ నిష్ఠను గూర్చుండి యుండవలయు. 256

గీ. యోగి యట్టులు గూర్చుండి యుండుకొలంది
మనసు చంచల తత్వంబు మరినశించి,

రాజ సముచచ్చి విషయవి రాగియగుచు,
బ్రహ్మ భావంబు నతడప్డు బడయుగలడు;
అట్టి పరమాత్మ భావంబు నందుయోగి
పొందు నవ్యయ సౌఖ్యంబు పుడమిమీద 257

గీ. అట్లు నిత్యంబు యోగస్థుడైనయోగి
దోష మెల్లను క్రమముగా తొలగిపోవ
ఆశ్రమంబున నత్యంత మమితమైన
బ్రహ్మ సాయుజ్య సౌఖ్యంబు బడయుగలడు. 258

గీ. అఖిల భూతంబు లొకటిగా నరయుగలుగు,
యోగ యుక్తుండు గాంచుతా నొకనియందె
యఖిల భూతంబు లున్నట్లు; అతడుగూడ
నఖిల భూతాలనున్నట్లు లరసికొనును. 259

గీ. అఖిల భూతంబు లందున న్నరయు వాడు
నఖిల మునుగాంచు నాయందు. నన్నెయతడు;
అట్టి వానికి నేనులే నట్టుకాదు;
అతడు నాకును నిత్యమై నట్టివాడె. 260

గీ. అన్నిభూతంబు లందున్న నన్ను దెలిసి,
ఒక్కడనునన్ను సేవించుచున్న యోగి,
పలువిధంబుల పనిపాట్లు నెఱపుచున్న
ననిశముండును నాయందె యతడుసుమ్ము. 261

గీ. అఖిల భూతంబులందలి యాత్మయొకటె
యన్న సత్యంబు నెఱిగియా యన్నిటిదగు
సుఖము దుఃఖంబు నొకటిగాఁ జూచుయోగి
యోగు లందున నుత్తమ యోగియగును. 262

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. సర్వసమభావ యోగంబు సల్పుమనుచు,
చెప్పి యుంటివి శ్రీకృష్ణ యొప్పిదముగ
నట్టి యోగంబు సల్పుట కలవియగునె
చపల చిత్తుఁడ నగునట్టి జనుడనగుట. 263

గీ. మనసు చంచల మైనది మర్కటమటు,
కట్టి యుంచుట కష్టంబు పట్టువడదు;
గాలి వంటిది నిలువదు గానఁబడదు;
కలత వెట్టును నద్దాని కట్టుటెట్లు?" 264

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "ఔను అర్జునా! కష్టమే యదినిజంబు;
మనసు నిలుకడ కుదురదు మానవులకు;
అట్టి చిత్తంబు వైరాగ్య మభ్యసింప
నిశ్చలంబుగ నుండును నిశ్చయమిది. 265

గీ. వశ్య చిత్తుఁడు గాలేని వాడెవండు
యోగి కాలేడు యెన్నడీ యుర్విమీద

మనసు వశపర్చు కొనునట్టి మానవుండు
యోగ వంతుడు కాగల డోయిసఖుడ. 266

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "శ్రద్ధ మాత్రిలుగానుండి శక్తి లేక
మనసు వశపర్చు కొనలేని మనుజులందు,
యోగ యుక్తుడు గానట్టి యువకుడవల
నేమి యగుచున్న వాడొనా కెఱుగఁజెపుమ. 267

గీ. ఓమ హాబాహు (శ్రీ)కృష్ణ యీమహోర్వి
యోగి కాలేని మూఢుడు నుఱకచెడునె?
బ్రహ్మ సాయుజ్యమార్గంబు బడయకుండ
నిహా ప రంబుల రెంటికి నిలడుగాక; 268

గీ. శ్వాసన హాతిదూలు ఘనఘనా శకలమట్లు
రెంటి కినిచెడ్డ రేవడు రీతిగాను
వాన గురియక శిథిలమై వట్టిదగునో
యనెడు సంశయ చిత్తుడన గుచునుంటి. 269

గీ. ఇట్టి నాదగు సంశయ మిచటదీర్ప
నీవొ కండవె తగుదువు నీరజాక్ష!
అన్యు లెవ్వరి కిద్దిసా ధ్యంబుగాదు
సంది యముదీర్చి సఖునను సాకమోయి." 270

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు.

తే. "నష్టి గాదెప్డు యోగవిభ్రష్టుడోయి
ఇహపరంబుల మరియిక నెందు కూడ
సుకృత మునుబట్టి కనుచుండు శుభములెలమి;
చెందకుండగ దుర్గతి నెందుగూడ. 271

గీ. పుణ్యవంతుల లోకముల్ పొందివాడు
బహుళ వర్షంబు లచటని వాసముండి
మరల పుట్టును భువిని శ్రీమంతునింట
పుణ్య కర్మంబులను చేయు పుణ్యజనుల. 272

గీ. అట్లు గాదేని బుద్ధిచే నధికుడైన
యోగి పుంగవు నింటిలో నుద్భవించు
నట్టి పుట్టువు దుర్లభ మందు రికని
అనియె యెఱుంగుము అర్జునా యమలచిత్త. 273

గీ. యోగు లకులంబు లందున నుద్భవించి
పూర్వ జన్మంబు నందలి పుణ్యవశత
నధిక మైనట్టి యత్నంబు నతడు చేసి
యోగ సంసిద్ధు డగునోయి యోధముఖ్య. 274

గీ. పూర్వ యోగానుభవమున్న పుణ్యుడగుట
యోగ సంసిది నేర్చి యున్నకతన
అతడు వేదోక్త ధర్మంబు లాచరించు
వానికంటెను నధికుడై వసుధబరగు. 275

గీ. అటుల జన్మాంతరముదైన యనుభవమున
కృషియొనర్చుచు నతఁడుత రించుటొక్క
జన్మలోఁగాక మఱుసటి జన్మమునను,
కల్మషములెల్ల పోఁద్రోసి నిర్మలుఁడయి
పరమ పదమును గాంచును పార్థవినుము. 276

గీ. తాపసులకంటె విజ్ఞాన ధనులకంటె
వసుధ కర్మంబు లనుచేయు వానికంటె
యోగి యొక్కఁడె యధికుఁడై యుండుఁగాన
యోగి వగుమోయి యర్జునా యోధముఖ్య. 277

గీ. అట్టి యోగుల నన్నెవ్వఁ డాత్మయందు
సతము ధ్యానించి పరవశ స్వాంతుఁడగుచు
నాత్మ సంయమ యోగంబు నందగలఁడో
అట్టి యోగియె యోగులందధికుఁడగును. 278

ఆరవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదవ అధ్యాయము

(విజ్ఞానయోగము)

గీ. కర్మ ఫలమును గోరక కర్మములను
నాని మిత్తము చేసెడి నరవరుండు,
తెలియ బడనట్టి నన్నెట్లు లెరిగికొనునొ
యట్టి జ్ఞానంబు బోధింతు నమలచిత్త. 279

గీ. నేను విజ్ఞాన యుతమైన జ్ఞానమెల్ల
బోధ పఱతును కౌంతేయ బోధకునిగ
దాని దెలిసిన నీకింక ధరణిమీద
నెఱుక పడనిది లేకుండు నింద్రితనయ. 280

గీ. దీని వేయింట నొక్కడే తెలియగలడు
అట్టి యాతడె యద్దాని నాశ్రయించు,
నాశ్రయించెడి వారల యందుగూడ
వేయి కొక్కని కేనేను విదితమగుదు;
అదియు నాదయ చేతనే యాతడెరుగు. 281

గీ. ప్రకృతు లున్నవి నాకుస్వా భావికములు
పంచ భూతంబు లేగాక పరమమైన
బుద్ధ్య హంకార చిత్తసం బోధకములు
అష్ట విధములు నపరంబు లవ్విసుమ్ము. 282

గీ. ఇవియె గాకుండ ననితర మింకయొకటి
పరమ మైనది యుత్తమ ప్రకృతిమరియు,
ప్రాణ దాయిని కలదుప్రపంచమునకు
భూత సృష్టికి కారణ భూతమగుచు
నదియు నాదైన ప్రకృతియే యగునుసుమ్ము. 283

గీ. ఈప రాపర ప్రకృతులే హేతువులుగ
నఖిల భూతంబు లునుబుట్టి యడగుచుండు;
నట్టి సృష్టికి మరియుసంహారమునకు
కారణుడనేను యితరులు కారెవరును. 284

గీ. నేను గాకుండ నితరంబు లేనె లేదు;
మరియు నాయందె దారాన మణులఁ(బోలె)
యీజగంబులు హారంబు నోజమెరయఁ
గూర్పబడెనోయి యర్జునా కూరిమిగనె. 285

గీ. నీటి యందలి రసమును నేనెయగుదు,
సూర్య చంద్రుల కాంతిని సుమ్ము నేను,
ప్రణవ మగుదును సుమ్మునే ప్రాచముల
గగన మందలి శబ్దంబు నగుదునోయి
నరుని పౌరుష మేనౌదు నరవరేణ్య! 286

గీ. పృథ్వి గంధంబు నేనౌదు విధిగ, మరియు
నగ్ని వేడిని వాడిని అర్జునభువి

నఖిల ప్రాణుల కాయువు నగుచు పార్థ
తపసి వరులను తపసౌదు తప్పకుండ. 287

గీ. భూత చయమెల్ల నాయందె పుట్టుచుండు,
నేన నాతన పురుషుండ నీజగతికి,
బుద్ధి మంతుల యందలి బుద్ధి నేను
కాంతి మంతంబు లగువాని కాంతి నేను. 288

గీ. కామ మును, రా గమును ద్రోయు ఘనబలమును,
ధర్మ బాహ్యంబు కానట్టి ధరణిభూత
చయము లాశించు కామంబు సత్యమే నె;
యనియె రంగము అర్జునా యమలచిత్త. 289

గీ. సత్వ జనితంబు లైనట్టి శమదమములు,
జగతి రాజస జన్యమౌ శక్తియహము,
మూఢ తామస జనితముల్ మోహశోక
గుణము లన్నియు బుట్టునా కుక్షినుండి;
వశము గాకుండు వానికెవ్వటికి నేను,
యవియె వశపడి యుండునా కనిశమవియు
నెఱుగు మర్జున యదియెన న్నెఱుకపఱచు. 290

గీ. సత్వ రాజస తామస జన్యములగు
షడ్గుణంబుల మగ్నులై జగతిజనుడు,
షడ్గుణాతీతు నవ్యయు సత్యమునను,
తెలిసి కొనలేడు 'మాయ' యన్ మరుగునబడి. 291

గీ. దైవసంబంధియును, గుణత్రయమువలన
కలుగు మాయనుదాటశక్యంబుగాదు;
దాట గల్గిన వారలు ధరణిమీద
నన్ను శరణన్న వారలే నరవరేణ్య! 292

గీ. పాప కర్ములు మూఢులు పరమనీచు
లైనవారలునను శరణనగలేరు;
మాయ లోఁబడి యజ్ఞత మాననతను
దలప కుండిన వారలు దనుజులగుట. 293

గీ. ఆర్తి గలవాడు, జిజ్ఞాసు వైనవాడు,
అర్థమునుగోరు వాడును, నాత్మవిదుడు
ననెడు నల్వురె భక్తిననాశ్రయింత్రు;
అట్టివారలె సుకృతులీ యువనిమీద. 294

గీ. అట్టి భక్తులు నల్వురి యందుగూడ
నిత్య యుక్తుడు, జ్ఞానియు, సత్యమెరిగి
యితర మెఱుగక యొకడన న్యేకభక్తి
నాశ్రయించెడు నతడునా కధికుడగును,
అతని కేనును ప్రియతముం డగుదుగూడ. 295

గీ. వారు నల్వురు భక్తులు దారులెమరి
అందు జ్ఞానిని నేనుగా నగుదునోయి;
జ్ఞాన యోగియె నిశ్చల మానసమున

నన్నె గతిగాగ నమ్మియు న్నందువలన
యాతఁ డొక్కఁడె ననుబొందు నర్హుఁడుమరి, 296

గీ. జన్మ జన్మకు గల్గిన జ్ఞానముునను,
సర్వ మునునిండు నన్నెఱిఁగి శరణుజొచ్చి
పొంద గల్గిన యాతఁడే పుణ్యుఁడిలను;
అట్టి పుణ్యులు అరుదెయీ యవనియందు. 297

గీ. విషయ వాంఛల వెంటాడి వేగిరపడి
యపహృతజ్ఞాన వంతులై యట్టిదైవ
ములనె పూజించి ఫలములఁ బొందువారు,
నట్టి దైవంబులనె చేరి యలరుచుండ్రు. 298

గీ. ఎట్టి యాశను వెంటాడి యెట్టిదైవ
పూజ లొనరింపవలెనను బుద్ధిగలదొ
అట్టి బుద్ధినిశ్రద్ధవా రందునట్లు
చేయువాడను నేనె ప్రసిద్ధమిద్ది 299

గీ. నేనొసంగిన శ్రద్ధతో నియతుఁడగుచు
నట్టి దేవత నేయాత డాశ్రయించు;
నట్టి దేవత రూపాన నతని కేను
వాంఛితార్థము లిచ్చెద వాంఛదీర. 300

గీ. అన్య దేవత లనుగొల్చు నల్పబుద్ధి
యట్టి దేవత నేచేరు నదినిజంబు
అంత వంతంబె యాతడు నందుఫలము
శాశ్వతముగాదు నేనిచ్చు సత్ఫలనుటు
ముక్తు లగుదురు నాదగు భక్తులెల్ల
నాశరహితమునయ్యెదే శాశ్వతమును. 301

గీ. అవ్యయంబున నుత్తమ మైనదైన
నాదు పరరూప మెవ్వరు అరయలేరు
జ్ఞాన హీనులె వ్యక్తుండ గానినన్ను
వ్యక్తి గానెంచి పూజించి రక్తినుంద్రు. 302

గీ. అంద ఱికినేను నగపడ నదినిజంబు
కనుల కగపడ మాయచే గప్పబడుట
అజుడ నైనట్టి యవ్యము డైననన్ను
మనుజు డెవ్వడు దెలియడా మాయవలన. 303

గీ. పూర్వ మెప్పుడో పుట్టిన భూతములను,
పుట్టఁ బోవుచు నునట్టి భూతములను,
పుట్టి జీవించు చున్నట్టి భూతములను,
అన్ని టినిగూడ నెర్గుదు నవనిమీద,
యెఱుగ డొక్కఁడు ననుమాత్ర మిలమరింక. 304

గీ. కామ విద్వేష ములఁబుట్టికవలనైన
మోహ శోకంబు లకుసర్వ భూతములను
పుట్టినప్పుడే వశపడి పుడమఁబడియె
నదియె యజ్ఞాన తిమిరమై యవనినిండె. 305

గీ. పుణ్య కర్మంబు లను చేయు పుణ్యులుభువి
తాము చేసిన పాపంబు తరగిపోవ
ద్వంద్వ కారణమోహముస్ వారువిడిచి
నిశ్చలములగు నియమాల నిశ్చలునను
రిక్తి సేవించు చున్నారు రాజముఖ్య ! 306

గీ. జరయు మరణంబు లేనిమో క్షంబుకొఱకు
నాశ్రయించుచునన్నువ్వ గనుగగలరొ
అట్టివారలె బ్రహ్మఁబునాత్మనెర్గి
అఖిల కర్మంబులను గూడ నరయుగలరు. 307

గీ. అవని యధిభూత మధిదేవ మగుటెకాక
యందు నధియజ్ఞ మునుగూడ నగుదుననుచు
నరయు నాతడె నన్నెప్డు మరువలేడు
మరణ మునగాని మరిభువి మనుచుగాని. 308

ఏడవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

ఎనిమిదవ యధ్యాయము

(అక్షర పరబ్రహ్మ యోగము)

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "ఏది బ్రహ్మము, అధ్యాత్మమేది కృష్ణ !
యేది కర్మంబు నధిభూత మేదిమఱియు,
నేది యధిదైవ మధియజ్ఞుడెవడొ చెప్పుము;
యాతడెట్లుండునియు తాత్మలైనవారు
మరణకాలాన నిన్నెట్లు మరువకుండఁ
దెలియగలుగుదురో నాకుఁ దెలుపుముసఖ !" 309

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. పరమమును, ఆక్షరంబును బ్రహ్మమగును,
అతని భావమె యధ్యాత్మ మనగఁబడును,
భూత భావోద్భవమునకు పూనిచేయు
సర్గ మొక్కటే కర్మసంజ్ఞనుబరంగు. 310

గీ. నాశమగునది యధిభూత మీశరీర
మందు నధిదైవ ముండుజీ వాత్మయగుచు;
అట్టి దేహాని సన్నధియజ్ఞుఁడంద్రు
అదియె తత్వంబు నాయది యమలచిత్త. 311

గీ. అంత్య కాలాన నధిదైవ, మాత్మయనుచు
కాయ మునువీడు నట్టియా కాయజుండు,
పొందు నన్నింక సందేహ మిందు లేదు
దీని నెర్గుము కౌంతేయ జ్ఞానమిదియె. 312

గీ. ఎవ్వ డేభావ మునతన యెదభజించి,
యాత్మ దేహంబు విడుచునో యట్టివాడు
అవల నా భావ మునెపొంది యలరఁగలడు;
అద్ద మందున తనరూప మరసినటుల. 313

గీ. అందు చేతను అర్జునా యనిశమునను
తలచు కొనుచును చేయుము ధర్మమీవు;
ఇట్లు నీమనో బుద్ధుల ర్పించుకతన
అవల పొందంగ గలవునన్న దినిజంబు. 314

గీ. అట్లు లలవాటు పడినయా యాత్మమోగి,
ఇతర చింతలఁ బోవని యెదవహించి,
పరమ పురుషుని నన్నెవు దలచుకతన
పొందు ననోన్నయి సందేహ మిందు లేదు. 315

గీ. రవియె ఉంగని వెలిగిన కవినినన్ను
అతిపు రాతన పురుషుడ నై ననన్ను
ఈజ గంబును శాసించు నీశునన్ను,
అణువు కంటెను నతిసూక్ష్మ మైననన్ను,

అఖిల మునకును ధాతగా నైననన్ను,
ఊహ కందని రూపాన నున్ననన్ను
సూర్యనిభునన్ను, చీకటి సూడునన్ను,
మదిద లంచుచు నన్నెప్డు వదలకుండు
నట్టి యాతడు ననుబొందు నదినిజంబు. 316

గీ. మరణ మాసన్న మగునట్టి తరుణమందు
నిటల మందున శ్వాసను నిలిపియుంచి,
నిశ్చ లంబగు మనసుతో నిరతమెవడు
పరమ పురుషుని గొలుచునో భక్తితోడ
నట్టి యాతడె పరమాత్మ నందగలడు. 317

గీ. అక్ష రంబని వేదంబు లనిన దేదొ,
వీత రాగులు యతులవి విడుదు లేవొ,
బ్రహ్మచారులు గోరెడి పదము దేదొ,
అట్టి పదమది మోక్షమే యగునటంచు
సంగ్రహంబుగ జెప్పెద నర్జునమరి. 318

గీ. కాయ మందలి రంధ్రముల్ గప్పికొనుచు
మనసు నిలుకడ గానుంచి మసలనీక
యూపిరూర్ధ్వంబు గానెత్తియుంచితలను
యోగధారణ చేయుచు నున్నవాడు,
పరమగతిపొందు చున్నాడు పార్థవినుము. 319

గీ. ప్రణవ మోంకార సుస్వర పఠనమందు
నన్నె స్మరియించు కొనుచు తా నున్నయపుడు
దేహ ముత్యజించి పోయిన దేహియొకడె
మోక్ష మును బొందు చున్నాడు ముఖ్యముగను. 320

గీ. ఇతర చింతలు లేకనే యెల్లపుడును
నిత్యయుక్తుడు గానుండి నిశ్చలుడయి
యోగధారణ చేసెడి యోగికేను
సులభముగలభ్య మగుదును శూరవర్య ! 321

గీ. అట్లు ముక్తిని మోక్షంబు నందునరులు
పుడమి బుద్బుద ప్రాయులై పుట్టబోరు;
పుట్టుకలు లేని పరమాత్మ బోలివారు
బ్రహ్మ పదమంది శాశ్వత త్వమునుగంద్రు. 322

గీ. బ్రహ్మ లోకంబు వఱకున్న బహువిధములగు
లోక వాసులు ప్రాణిసు శ్లోకులెల్ల
మరల బుట్టుచు నుందురీ ధరణిమీద;
నన్ను నోంకార వాచ్యుగా సన్నుతించి
పొంద గల్గిన యాతడే పుట్టబోడు. 323

గీ. యుగసహస్రంబు చననొక పగలుగాను
వేయి యుగములు చననది రేయిగాను
బ్రహ్మ దేవున కగునొక్క పగలు రేయి
యనియెఱుగుదు రవనిపై నఖిలప్రజలు. 324

గీ. బ్రహ్మదేవుని వగలు ప్రారంభమందె,
పుట్టు నుజగంబు లవ్యక్త పూర్ణునుండి;
అతని రాతిరి ప్రారంభ మైనయపుడు
అడగు నయ్యవి బ్రహ్మంబు నందెమరల. 325

గీ. బ్రహ్మ వగలున భూతముల్ ప్రభవమంది
అతని రేయిని యయ్యవి యడగినట్లె
చావుపుట్టుకలునుగూడ జగతిలోని
భూత చయములు మరిమరి పొందుచుండు. 326

గీ. అట్టి బ్రహ్మంబు కంటెను నవ్యమైన
లక్షణంబులు గలయట్టి లక్షణుండు
దృశ్యమానుడుగాక యదృశ్యుడుగను,
నాశరహితుండుగాజగ దీశుడుగను,
మిగిలి యతడుండు నాశంబు జగములవగ. 327

గీ. అక్షరుండును నవ్యక్తుడైనవాడె,
ముక్తి నొసగెడు వాడని యుత్తముడని,
శ్రుతులు చెప్పుచు నున్నవి స్తుతులొనర్చి,
అట్టివాడను, నాపద మందునట్టి
భూత మెయ్యది భువిమరి పుట్టబోదు. 328

గీ. భూత చయములు మెవ్వని బొజ్జగలవొ.
యఖిల జగతిని వ్యాపించు నాతడెవడొ,

యట్టి యాతని భక్తిన నన్య చింతఁ
బొంద సులభముసర్వమా భూతములకు. 329

గీ. ఎపుడు చచ్చిన యోగులీ యిలనుమరల
పుట్టి పెరుగుచు నుందురో యట్టివేళ,
యెపుడు చచ్చిన యోగులీ యిలమరింక
పుట్ట కుండగ ముక్తులౌ నట్టివేళ,
లెఱిగి వేళావిశేషంబు లెఱుకపఱతు
వినగ వలెనోయి అర్జునా విధిగవాని. 330

గీ. శుక్ల పక్షంబు నందున సూర్యుడెలమి
నుత్త రాయణ గతుడుగా నుండివెలుగు
పగటి పూటను ప్రాణముల్ వదలువార
లట్టి మార్గంబు గాపోయి యుండగలరు
శాశ్వతబ్రహ్మపదమునో సవ్యసాచి. 331

గీ. రాత్రిపూటను, చీకటి రాత్రులందు
దక్షిణాయనగతుడుగా తరణియైన
యారుమాసంబు లందున హతుడునైన
యోగి పుట్టును మరలనీ యుర్విమీద. 332

గీ. శుక్లపక్షము మరికృష్ణ పక్షమనియు
సూర్యచంద్రుల గతులను చూపునట్టి

యయనములు రెండు వత్సరమైనయట్లు
పక్షములు రెండు నెలనెల వచ్చుచుండు;
పుట్టబోవడు వెలుగులో గిట్టువాడు,
పుట్టుచుండును చీకటిన్ గిట్టువాడు. 333

గీ. ఇట్టి గతులను రెండింటి నెఱిగినట్టి
యోగి మోహింపఁబడకవి రాగియగును;
అందుచేతనుఅర్జునా యనిశమీవు,
యోగయుక్తుడవగుమోయి యుత్తమునిగ. 334

గీ. వేదములయందు యజ్ఞయాగాదులందు
దానములయందు తాపసధర్మమందు
శాస్త్రమెయ్యది ఫలమని చాటినదియొ.
యట్టిఫలమును మించిన యట్టిఫలము
యోగి పొందును యియ్యదే యోగమహిమ. 335

ఎనిమిదవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

తొమ్మిదవ యధ్యాయము

(రాజవిద్యా - రాజగుహ్య యోగము)

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. గుహ్యతమమైన గుహ్యమున్ గురునిభాతి
దర్శనముచేసి వచియింతు దానివినుము;
జ్ఞాన విజ్ఞాన యుతమున ద్దానివలన
యశుభ మెయ్యది నిన్నెప్డు డంటకుండు. 336

గీ. విద్యలకునెల్ల రాజైన విద్యయద్ది,
గుప్తవిద్యలనదిగొప్ప గురునివిద్య
అతిపవిత్రము నుత్తమమైనదద్ది
ధర్మయుక్తము సుఖఫల దాయియగుచు,
కూసు విద్యగ నున్నద భ్యాసులకది. 337

గీ. నేను చెప్పెడి యీమహా జ్ఞానమందు,
శ్రద్ధ లేనట్టి యాతడు శాశ్వతునను,
చేర కుండును నేనెంత చేరువైన,
జననమరణంబు లున్నసం సారమందు
మునిగి తేలుచు మరిమరి బుట్టుచుండు. 338

గీ. ఇంద్రియాతీత మగునాయదృశ్యమూర్తి
సర్వమునునిండి యున్నదీ జగమునందు,

భూత సృష్టికి నదిమూల భూతమగుచు,
వానిపై మాత్ర మాధార పడకయదియు,
నవియు దానికివిడివడి యవలనుండు;
నంటి యుంటని యవ్యక్త మగుచుపార్థ! 339

గీ. ఇదియె నాదగు సామర్థ్య మిదియెఱుగుము,
ఆత్మ పరమాత్మ సంయోగ మనగనిదియె,
అంటి పెట్టుకు నదియుండి యుంటకుండు
నఖిల మునకది హేతువు నయ్యుగూడ,
హేతు వదికాదు పరముని క్షేతుకంబు. 340

గీ. గగన మందున బుట్టిన గాలియెట్లు
జగము లెల్లెడ విహరించి గగనమందె
లీనమైనట్లు నాదగు లీలబుట్టి
లీనమగుచుండు నాలోనె లీలగాగ. 341

గీ. ప్రళయ కాలాన నాదగు ప్రకృతియందు
భూత చయమెల్ల లయమును బొందుచుండు;
సృష్టి కారంభమైననా యిష్టివలన
పుట్టునటుసేతుమరలనా భూతములను. 342

గీ. ప్రకృతి వశమగు భూతప్రపంచకమును
సృష్టి గావింతు నాదగు యిచ్ఛచేత
వశుడ గాకుండ నేనట్టి ప్రకృతికెపుడు
స్వీయ మాయాబ లంబను చేష్టవనల. 343

గీ. అట్టి నాదగు సృష్టికార్యమునగాని,
యవల సద్దాని ధారణమందుగాని
లయమొనర్చెడి ప్రళయకార్యమునగాని
కర్త గాకుండ నుందుత టస్థుగను
కావు నాకవి మరిబంధకములుగూడ. 344

గీ. అస్మదాజ్ఞకు లోబడి యాత్మప్రకృతి
సకల భూతంబు లనుసృష్టి సల్పుచుండు;
నాధిపత్యము నాయదే యఖిలమునకు;
నస్మదాజ్ఞనె యవినిల్చి యడగుచుండు. 345

గీ. దేహధారుడనగునన్ను దేవదేవు
గాద లంపక మూఢులు కావరమున
పరిహసించుచు నున్నారు పార్థనన్ను;
నరుల యందున నేనును నరుడనెయుని
కలసి మెలగుచు నేనున్న కారణమున. 346

గీ. అట్టి మూఢుల బుద్ధినా యందుపడక
కోరి కలవెంట పరువిడు; వారునటులె
వ్యర్థ యత్నము సేతుర నర్థమునకు
మాన వాదర్శ మును మాని దానవులయి;
దైవమునకును వ్యతిరేక భావులగుచు
చెడినశింతురు అజ్ఞులై పుడమిప్రజలు. 347

గీ. మఱిమ హాత్ములు దైవీయ మైనప్రకృతి
నాశ్రయించుచు నున్నట్టి యాత్మవిదులు
భూత సృష్టికి కారణ భూతుడనని
నాశ రహితుడ ననియులో కేశుడనని,
నన్నె ఱుంగుచు భజియించు చున్నవారు; 348

గీ. మేటి మార్గానువర్తులై మెలగుకతన
నన్ను మాత్రమె కీర్తించి నన్నె తలచి,
నిత్య యత్నంబులొనరించి నిశ్చలమగు
భక్తిఁ బూజింతురనుయోగ యుక్తులగుచు. 349

గీ. జ్ఞాను లగువార లితరులు జగతిమీద
నన్ను నేకేశ్వరుఁడనంచు నెన్నుకొనిరొ,
సూర్యనక్షత్రచంద్రుల సొబగునున్న
స్వప్రకాశుడ నేనని స్వాంతమలర
విశ్వ మునునిండు ననుగొల్తు్ర విభునిగాఁగ. 350

గీ. నేనె క్రతువును యజ్ఞమున్ నేనెయగుదు,
స్వధను నేనౌదు మరియునౌషధము నేనె,
మంత్రమును నేనె యాజ్యంబు మరియు నేనె,
హోమ సంబార ములుఁ నగ్ని హోత్రమాది
యజ్ఞ పరికరంబులుఁ నేనె యర్జునమరి. 351

గీ. తల్లిదండ్రియు నేనెయీ ధరణికిమరి
ధాత నగుదును మఱివాని తాతనగుదు;

ప్రణవ మోంకార మును నేనె భద్రముగను
ఋగ్య జుస్సామ వేదసంస్తుతుడ నేను. 352

గీ. నేనె గతినౌదు, భర్తను నేనెయగుదు,
నేనె ప్రభువును, సాక్షిని నేనెయగుదు,
జగతి కావాసమును నేనె శరణమగుట;
మేలు గోరెడు వాడను జాలిచెంది,
పుట్టు కకుగాని మరియవి గిట్టుటకును
హేతు వగుదును నేనధి భూతములకు
నక్ష రంబగు బీజమై యఖిలమునకు. 353

గీ. ఆత పముగూర్తు మింటనే నర్కుడనయి
మేఘ మగుదును వర్షించి మేదినిపయి
వఱపుగల్పింతు వర్షంబు గుఱియకుండ
అమృత మునుగాక మృత్యువు నగుదుగూడ,
సత్త సత్తును నేనౌదు సవ్యసాచి. 354

గీ. ఋగ్య జుస్సామ వేదంబు లభ్యసించి
సోమ పానంబు గావించి శుద్ధులగుచు,
పూత పాపులు గానైన పుణ్యజనులు
సవన ములుచేసి సాధింతు స్వర్గతులను,
అట్టి వారలు మరణంబు నందియవల
స్వర్గ మును జేరి యందలి సౌఖ్యములను,
అనుభ వింతురు నున్నారు అని యెరుగుము. 355

గీ. స్వర్గ లోకాన సుఖులైన వారుగూడ,
తాము చేసిన పుణ్యంబు తరగిపోవ,
మరల జన్మింత్రు మనుజులై మహిని పార్థ;
అట్టి వేదోక్త ధర్మంబు నాశ్రయించి
కోరి కలుదీర్చుకొని యెడువారు మాత్ర
మవని బుట్టుచు చచ్చెదరంతెకాని
పుట్టుకయె లేని మోక్షంబు పొందలేరు. 356

గీ. ఇతర చింతలు లేకతదేక చింత
నన్ను మాత్రమె ధ్యానించుచున్నవారి
మంచి చెడ్డలు నేనూతు: మరియువారి
సర్వ భారంబు నాయదే సవ్యసాచి. 357

గీ. ఇతర దైవంబు లనుగూర్చి యెవ్వరెవరు
భక్తి పూజలు సేతురో వారుగూడ
నెఱుగ కుండగ ననుభజి యించువారె
యగుచు నున్నారు అర్జునా యనియెరుగుము. 358

గీ. అఖిల యజ్ఞంబు లనుభోక్త నగుదు నేను
ప్రభుడ నగుదును సర్వప్రపంచమునకు;
నన్యదైవంబు లనుగొల్చు నట్టివారు
ఈ యదార్థంబు నెఱుగక యీ జగాన
పుట్టు వులగాంచి మరణంబు పొందుచుండ్రి. 359

గీ. దేవతలపూజ గావించి దేవతలను,
పితరు లనుపూజ గావించి పెద్దవారి,
భూత తతిఁబూజ గావించి భూతములను
నన్ను పూజించి భక్తితో నన్ను పొంది;
యులరు చున్నారు మనుజులీ యవనిమీద. 360

గీ. భక్తితో నిచ్చు నొకచిన్ని పత్రమైన
పూజలో నుంచు నరవిరి మొగ్గనైన
అర్ఘ్యముగనిచ్చు జలమది యల్పమైన
నేను గ్రహియింతు నిచ్ఛతో వానినుండి. 361

గీ. కాన కౌంతేయ నీచేయు కార్యములను
నానిమిత్తమె చేయుము, ననుగ్రహించి
ఆకలికిదిని నట్టియా యన్నమైన,
దానముగనిచ్చు నట్టిసి ధనమునైన,
నాహుతిగచేయు నట్టియా హవిసునైన,
తపన పడిచేయు నట్టిసి తపమునైన
నాకు నర్పించి చేయుము లోకవంద్య. 362

గీ. భోజనముచేసి తనువుము భోగశయను,
దానముగనిమ్ము ధనముని థానుదనుప
అగ్ని డనుపంగ నాహుతి కాజ్యమిడుము,

తపము చేయుము ఆత్మకుతపనమాన్వ,
అదియె ముక్తికి మార్గము అమలచిత్త. 363

గీ. ఎట్టి కర్మంబు లకునీవు కట్టువడక
అటుసు శుభాశుభ ఫలంబు లైనకర్మ
ములను చేసిన మోక్షంబు గలుగునీకు
నన్ను గూడను బొందెద వెన్నికగని. 364

గీ. సముడ నౌదును సర్వభూతముల కేను
ద్వేష మనునది లేనియ ద్వేషినగుదు
నెఱుగ ప్రియమును నప్రియ మెఱుగ నేను;
భక్తి గొల్చెడు వారల భావ మెఱిగి
వారి యందుండు నాయందు వారునుంద్రు. 365

గీ. ఇతర దైవంబు లనుగొల్వ కెవ్వడైనఁ
నన్ను మాత్రము పూజించు చున్నవాడు
యొంతదుష్కర్ముడైనను యింగితునిగ
ఖ్యాతి నందుచునున్నాడు భూతలమున. 366

గీ. మఱియు నాతడు దురితముల్ మానివైచి
నిత్య ధర్మాత్ముడగునయ్యు నిముషమాత్ర
మునల పొందును, అక్షరమైన శాంతి
యోగ యుక్తుండుగానాత డున్నకతన. 367

గీ. నన్ను సేవించి పాపులు పుణ్యజనులు
స్త్రీలు వైశ్యులు శూద్రులు వారువీరు
యనక యెల్లరు మోక్షంబు నందగలరు
భక్తి యుక్తులు వారలై వరలుకతన. 368

గీ. ద్విజుల ముఖ్యుల క్షాత్రవంశజులమాట
వేరుచెప్పంగ వలెనోయి వీరవర్య !
అట్టియుత్తము వంశాన బుట్టినరియు
క్షరము సుఖహీన మైనయీధరణినుండి
వ్యర్థుడవుగాక గొల్వుము భక్తినన్ను. 369

గీ. మనసు నాకిచ్చి పూజలు మరియుచేసి
భక్తి వందన మిడినన్నె పరమగతిగ
నాత్మ భావించి మరిపర మాత్మునగుము,
అనుగ నీగుట్టు తెల్పితి నర్జునవిను
నాకుప్రియుడవు గాన యీ లోకమునకు." 370

తొమ్మిదవయధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదవ యధ్యాయము

(విభూతి యోగము)

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "ఇంత వఱకును నాపల్కు లెంతొ శ్రద్ధ
విన్న వాడవు గావున వినుతుమరల,
ప్రీతి పాత్రుడ వైనని హితముగోరి
శ్రేష్ఠ మైనది యిదిమరి చేరివినుము. 371

గీ. నాదు పుట్టుక నెఱుగరు నాకులెవరు,
యెరుగ రట్టులె మరిఋషీ శ్వరులుగూడ
వారి పుట్టుక లకునేను కారణమయి
పూర్వ ముంటిని గావున బోధ పడక. 372

గీ. అజుడ ననియును మరినేన నాదిననుచు,
నఖిల లోకేశ్వరుండ నే నగుదుననుచు
నెవ్వ డెఱుగుచు నున్నాడో యీజగాన
నట్టి యాతడె మోహంబు నందకుండ
నఘవి ముక్తుడు గానగు నవనియందు. 373

గీ. బుద్ధి, జ్ఞానంబు, విజ్ఞాన వృద్ధి, మరియు
శమద మంబులు, సమతయు, క్షమయుగూడ,

భవము, నాశము భయముని ర్భయము, హింస,
కీర్తి, యపకీర్తి, దుఃఖంబు తృప్తి, తపన,
మొదలు గాగల భావముల్ భూతములకు
గలుగు చున్నవి నేవాని కారణముగ. 374

గీ. జగతి ప్రజలకు పూర్వులౌ సప్తఋషులు
మనుజ పూర్వులు నల్వురు మనువులైన,
నేను భావింప పుట్టిరి గానివారు
స్వభువు లెప్పుడు గాలేని వారుసుమ్ము. 375

గీ. ఇట్టి నావిభూ తియదార్థ మెవ్వడెరుగో
యతడె నిశ్చల యోగంబు నందగలడు;
ఇందు సందేహ మేలేదు, యింద్రతనయ !
అట్టి వాడవు గమ్మోయి, అమలచిత్త. 376

గీ. భూత ములసృష్టి కంతకు హేతువునని,
యస్మ దాజ్ఞనె నడచెడి నవ్వియనియు,
భావ నముచేసి నిశ్చల భక్తిగలిగి
పూజ గావించు చున్నారు బుధులునాకు. 377

గీ. చిత్త ములుచేర్చి నాయందు స్థిరులునగుచు
జీవ నముగూడ నాతోడి జీవనముగ
మలచు కొనుచును నాకథల్ మరగివినుచు
నంత సింతురు వారలుస్వాంతములను. 378

సీ. చిత్త మట్టులు నాయందు చేర్చిసతము,
ఇష్ట దైవంబు గాభజి యించువారి
కొసగె జనుబుద్ధి మరిదాని యోగమునను
మోక్ష సుఖమంది వారలు ముదముగంద్రు. 379

సీ. వారి యందలి దయచేత వారిహృదయ
సీమ లందున్న చీకటిన్ చిమ్మివైచి,
జ్ఞాన దీపంబు వెలిగింతు దానివలన
చీక టిల్లను నరకమున్ చేరకుండ
పగటి వెలుగను మోక్షమున్ వారుగంద్రు. 380

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు

సీ. "పరముడనియును, నజుడని, పావనుడని,
పరమ తేజస్వరూపి, వ శుద్ధుడవనియు,
అఖిల మునుపిండి వెలుగున నాదివనియు,
వ్యాసభగవాను డును మరి యసితమౌని,
యఖిల ఋషులును నారదుం డమరమౌని,
దేవలుండును నినుగూర్చి దెల్పిరిగద;
అట్లెనీవును నాతోడ నంటివిపుడు. 381

సీ. ఓయిగురు దేవనాకీవు శ్రేయమొసగు,
సద్గురుని జేరు తత్వంబు సంగ్రహముగ
తెలిపితివిగాన సత్యంబు దెలిసికొంటి;

నీనిజస్థితిగ్రాహ్యంబు కానిదోయి;
యమరులకుఁగాని, యసురులకైనఁగాని. 382

గీ. భూత భావుండవైనయో పురుషవర్య !
అఖిల జగముల రక్షించు నాదిదేవ !
నిన్నె నీవెయె దుంగుచు నున్న దేవ !
కావు గ్రాహ్యంబు యితరుల కీవు దేవ !
అనియె అంగిరి శిష్యుండ నగుటచేత. 383

గీ. ఏవి భూతుల చేతను నీవుజగము
నంత టనునిండి యుంటివో యావిభూతు
లమర మైనవి యగుటచే నరయలేరు;
వాని నెఱిగింపఁ దగియున్న వాడవీవు. 384

గీ. యోగి వగునిన్ను నిత్యమే యోగమునను
తెలిసి కొనవలె శ్రీకృష్ణ తెలుపుమోయి;
ఎట్టి భావంబు తోనిన్ను గట్టివైచి
నిన్ను పూజింప వలెనేను నిజమెఱుంగ. 385

గీ. ఓయి శ్రీకృష్ణ నీయోగ మాయవింటి,
శ్రుతిపుటంబుల జేరెను సుధవిధంబు
తనివి తీరదు నేనెంత వినినగూడ;
మరల జెప్పుము నీయోగ మహిమవిందు
నీవి భూతుల వివరంబు నెనదుతోడ." 386

శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడు

ఆ. "ఇదిగో చెప్పుచుంటి నీవిభూతులునావి,
యనియనంతములును నమరములును,
మఱియువి స్తృతములు మహినిండియుండును;
అందుశ్రేష్ఠములను విందువిపుడు. 387

గీ. అఖిల భూతంబు లందలి యాత్మనేను,
ఆదిమధ్యాంత ములులేని యట్టిదాత్మ,
అనియె ఱుంగుము అర్జునా యావిభూతి
యన్ని టననిండి యున్నదీ యువనిమీద. 388

గీ. అగుదు విష్ణువు నాదిత్యు లందునేను,
వెలుగు లందున కిరణాల వెలుగునగుదు,
గాలు లమరీచి యనుపేర గాలినగుదు,
చంద్రు డనునేను చుక్కల సరసనుందు. 389

గీ. వేద ములలోన నేసామ వేదమునయి,
వాస వుండను సర్వదే వతలలోన,
నింద్రి యంబుల నేలెడి యెదనునేను,
భూత ములయందు కదలాడు భూతమేను,
(ప్రాణు లందున చేతన జ్ఞానమేను.) 390

గీ. రుద్రు లందున నేశంక రుండనగుదు,
ధనదు డనునేను యక్షుల దను జవరుల

అష్ట వసువుల నేనౌదు నగ్నిగాఁగ
పర్వ తములందు నేమేరు పర్వతమును. 391

గీ. కులపురోహితగురులకు గురువునైన
యాబృహస్పతినేనౌదు నద్భుతముగ,
స్కందు డనునేనె సేనానులందుగూడ,
సరసు లందున నేపెద్ద సాగరమును. 392

గీ. భృగువు మహర్షిని ఋషులందు పెద్దను మరి
అక్షరములందు నోంకార మక్షరమును
యజ్ఞ ములయందు నేజప యజ్ఞముగుదు,
పర్వ తములందు కైలాస పర్వతమును. 393

గీ. వృక్షములయందు నశ్వత్థ వృక్షమగుదు,
నారదుండను దేవర్షి వారములను,
చిత్రరథుడను గంధర్వ శేఖరులను,
సిద్ధు లందు ను కపిలుడ వృద్ధుడమరి. 394

గీ. అగుదు నుచ్చైశ్శ్రవంబును నశ్వములను,
దంతు లందున నైరావతంబునగుదు,
నరుల యందున రాజుగా నన్నెఱుగుము;
అమృత మునకును ననుజన్ము లగుటచేత. 395

గీ. ఆయుధంబు లనేనువజ్రాయుధమును.
ధేను గణములనేకామ ధేనువునయి,

సంతుఁగూర్చెడికందర్ప స్వామినగుదు;
నహిగణంబులవాసుకి నగుదునోయి. 396

గీ. నాగు లందున నేనన నంతుఁడమరి.
వరుణు డను నేన వారిదే వతలయందు;
పితరు లందున నర్యము పితనుమరియు;
దండ నము చేయు యముడను ధరణియందు. 397

గీ. రాక్ష సకులంబు లను నేప్రహ్లాదుడనయి
గణిక వరులకు నగుదును కాలమేను;
మృగము లందున మృగరాజు నగుదు నేను,
పక్షి రాజగు గరుడుండ పక్షులందు. 398

గీ. గాలి నగుదును సత్వర గాములందు,
శస్త్ర ధారుల లోరాము చంద్రుడమరి;
మొసలి నగుదును జలచర భూతములను,
వాహి నులయందు గంగాభ వాని నగుదు. 399

గీ. విద్య లందున నధ్యాత్మ విద్య నేను
వాద మును నేనె వాదించు వాది నేనె,
జంగ మస్థావ రంబుల జగమునకును
నాది మధ్యాంత ములు నేనె యగుచునుందు. 400

గీ. విశ్వ ముఖుడను బ్రహ్మను విశ్వమునకు;
అక్ష రంబుల కాదియా యక్కారమును,

అక్షయుంబగు కాలంబు నగుదు నేను;
అఖిల జగతికి సాక్షిని యగుచు మరియు. 401

గీ. సర్వ నాశన హేతువు చావు నేను,
భూత సృష్టికి కారణ భూత నేను;
స్త్రీగణంబుల కీర్తిని శ్రీని మరియు,
స్మృతిని, మేధను, క్షమతోడి ధృతిని నేన. 402

ఆ. మార్గశీర్షమగుదు మాసంబులన్నింట
నారు ఋతువులందు నామని నయి
వేదములను సామ వేదంబు నేను; గా
యత్రి మంత్రబీజ మగుదునోయి. 403

ఆ. జూదరులకు నేను జూదమైతోచుచు
వెలుగులకును నేను వెలుగు నగుచు,
కృషికవరుల దైన కృషిఫలమగుచు నే
సత్వగుణము నగుదు శక్తులమరి. 404

ఆ. వృష్ణి వంశజులను కృష్ణుండ నేనౌదు
పాండవేయులందు పార్థుడమరి
మునుల యందు వ్యాసముని భగవానుడ
శుక్రుడగుదు నేను సుకవులందు. 405

ఆ. విజయులైన వారి విజయంబు నేనౌదు,
దండ నాధిపతుల ధర్మమగుదు;

గుహ్యతమము లందు గుహ్యంబుగానుండి
జ్ఞాను లందు నేను జ్ఞానమగుదు. 40

ఆ. భూత ములకు నేనె మూలబీజంబును,
చేత నముల మరియు చేతనముల,
నేను లేని దొకటి కానవుజగమందు;
సర్వ మందు నందు సత్యమిదియు. 407

ఆ. ఇట్టి దివ్యమైన యీవిభూతులకెందు
నంత మొకటి లేదనంతములవి;
బుద్ధి పూర్వ కముగ బోధించితినినీకు
మోసపోయిమాయ మునుగుదువని, 408

సీ. కలిమి గలవారు, శక్తిని గలుగువారు,
సత్వ సంపన్నులును, మరి సత్యరతులు
నస్మ దీయాంశ జన్మించి రవనియందు;
అనియె ఱుంగుము కౌంతేయ యదినిజంబు. 409

గీ. ఇంత వఱకును దెల్పిన యీవిభూతి
నాది సంపూర్ణ మైనది కాదుపార్థ !
అందునాల్గవ వంతునే నంటినిపుడు;
దాని వలననె వ్యాపింతు ధరణినెల్ల
చేత నములను మరియున చేతనముల. 410

పదియవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

(ఏకాదశాధ్యాయము)

విశ్వరూప సందర్శనము

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "నీవు కరుణించి తెల్పిన నీవిభూతి
విస్తృతమునను వీనుల వినుటవలన
విగత మోహుండనైతిని వేత్తనైతి;
నాత్మ పరమాత్మ గుహ్యంబు నరసినేను. 411

గీ. కమల పత్రాక్ష! ఇచటలోకమునగల్గు
భూత భవములు మరణముల్ బోధపడియె
మరియు నీదగు నక్షర మాహాత్మ్యు
తెలిపి తివిగాన తెలిసెను దృశ్యముగను. 412

గీ. అదియు నుండగ నీదిమ హాత్స్వరూప
మెట్టి దియొచూడనాకిప్పు డిచ్ఛగలిగె
దాని చూచుట కేనును తగుదునేని,
నాకు చూపించు కోరిక నీకుకలుగ,
నీస్వ రూపము చూపుము నీరజాక్ష!
ఆది గురుడవు శ్రీకృష్ణ అమరతేజ"! 413

శ్రీకృష్ణ భగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "చూడు మర్జున నాదగు చోద్యములను
వేన వేలుగ దేవతల్ లీనమైన

చిత్ర చిత్రిత వర్ణ వి చిత్రమైన
పెక్కు రుగదోచు దేవుడనొక్కడనను. 414

గీ. ద్వాద శాదిత్య యుతమైనదైవమునను,
వసువు లెనమండ్రు రుద్రులు పదునొకండ్రు;
యేడు గాలులలో నున్న యేడుగడను
అరయు మరుట్టన యదిగాక యవసగల్గు
జంగ మంబులు స్థిరభూత చయములెల్ల
నొకచ తుర్థాంశ నాయందు నున్నవదిగొ. 415

ఆ. దివ్య రూపు నన్ను దిలకింపఁజాలవు
కనులు నీవి భౌతి కములుగాన
దివ్య దృష్టి యిదిగొ తిలకింపుమర్జునా
యీశ్వ రేశ్వ రుడన నశ్వరుడను." 416

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "కూర్మినటుపల్కి కృష్ణుండు కురుకులేశ,
పార్థు నకుఁజూపె తనదైన వైష్ణవమును,
పరమ యోగీశ్వ రేశ్వర వైభవమును,
విశ్వ మయమగు తనమూర్తి విశదముగను. 417

గీ. బహుళ వక్త్రుని మరియును బహుళ నేత్రు,
నద్భు తానేక మూర్తిని యచ్యుతుమరి

దివ్య భూషణ భూషితు దివ్యమైన
యాయుధోద్యతబాహుని యరసిమరియు. 418

గీ. దివ్య మాల్యాంబరంబుల దివ్యగంధ
లేపనంబుల నలరెడు రూపునిమరి
విశ్వతోముఖు, సర్వయు విస్మయముగ
నఖిల దేవస్వరూపున నంతునరసె. 419

గీ. అగణితంబుగ సూర్యులు ఆకసమున
నొక్క మారుగ నుదయింప నుదితమైన
తేజ మంతటి తేజంబు నోజమీరయు
నామహాత్ముని దివ్యదేహంబునందు
వివిధ భాగంబు లనుగని విస్మయుడయి
యొక్క చోటను గనియెతా నున్నజగము. 420

గీ. విశ్వరూపంబు నటుగని విజయుడంత
మేను పులకింప తానును మేనువంచి
యంజలిఘటించి పరమాత్మ నాత్మదలచి
యనియె నిట్టులు దివ్యదేహాత్ముతోడ". 421

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "అరసితిని దేవ నీదు దేహంబునందు
నఖిల దైవంబు లనుమర యఖిలబుుషుల,

సర్వ భూతంబు లనెగాక స్వభువునజుని
యహివ రంబుల దివ్యంబు లైనవాని. 42

గీ. బహుళ బాహూదరుండవు బహుముఖుడవు
అగణితంబగు కనులన నంతుడవును,
విశ్వ రూపుని నినుగాంచి విభ్రమమున,
మొదలె ఉంగను తోచదు తుదియుకూడ
నడుమ శూన్యము కన్నుల బడకయుండె
నాదిమధ్యాంత రహితుండవైన దేవ
విశ్వ మయునిగ నినుగంటివిశ్వరూప. 423

గీ. మకుట ముధరించి గదదాల్చిమరిసుదర్శ
నంబు చేపట్టి కాంతిపుంజంబవగుచు
భూన భంబుల మధ్యసుపొడవుసూసి
మరియు ననలార్కు లంతటి మహిమతోడ
నంత టనునిండి వెలుగుని న్నరసితేను. 424

గీ. అక్షరమునీవు పరముడ వజుడవీవు,
వేది తవ్యుండ వనియును విశ్వమునకు
పరమ ధాముండవనియును ప్రభుడవనియు,
మరిస నాతసుం డవనినే మదిదలంతు. 425

గీ. ఆది మధ్యాంత రహితుండ వైనదేవ
సూర్య చంద్రులు కనులైన శోభనాంగ,

అగ్ని గ్రుక్కెడు నీదునా స్యంబుతోడ
స్వప్రకాశుండ వగుచునీ జగతినెల్ల
కాల్చుచున్నట్లు నిన్నునే గాంచుచుంటి
(బో)చు చునట్టునిన్నునే చూచుచుంటి.) 426

గీ. భూన భోంతర భాగంబు పూర్ణముగను,
నీవొకండవె వ్యాపించి నావుమరియు
దిక్కులనునింపు నీదివ్య తేజమరసి
భీతిలుచునుండె లోకాళి భూతతతులు. 427

గీ. చొచ్చుచున్నారు సురలుని న్నిచ్చతోడ
కొంద అతిభీతి కొలుచుచు నుండిరదిగొ
స్వస్తి పలుకుచు సిద్ధర్షి సంఘమెలమి
పొగడుచుండెను స్తుతిపాఠ ములనుచటవి. 428

గీ. యక్ష రాక్షసగంధర్వు లమరవరులు,
సిద్ధ సాధ్యులు వసువులశ్వినులుకవలు,
రుద్రులాదిత్యు లునుపిత రులునుగూడ
పరయు చుండిరి విస్మయ మందినిన్ను. 429

గీ. పెక్కు ముఖములు కన్నులు పెద్దతొడలు
పాద ములతోడ కడుపుల భయదమైన
కోర పండ్లను తెఱచిన నోరుగల్గి

విశ్వ రూపము నీయది విశదపడఁగ
ప్రాణి కోటులు భయపడె; నేనుగూడ
భీతి నందుచు నుంటినో భూతభావ. 430

గీ. నింగి నేలను దాకుచు నిండి వెలుగు
పలుర కంబుల కాంతుల తెఱచుకున్న
ముఖము లక్షలఁ గలనీదు మూర్తిఁ గాంచి
భీతి లుచునుంటి శాంతియు ధృతినశించె. 431

గీ. భీకరములైనకోరలుగాక మరియు
విలయ వహ్నులఁ గక్కుమోములను గాంచి
దిక్కు తెలియక నేనెంతొ పొక్కుచుంటి;
సుఖము లేదోయి దయనన్ను జూడుమోయి. 432

గీ. ఆహవస్థలిదుర్యోధనాదులెల్ల
పుట్టుగ్రుడ్డికిపుట్టిన పుత్రవరులు,
తాత భీష్ముఁడు, ద్రోణుఁడు, సూతుడైన
కర్ణుడేగాకవారిపక్షమునగల్గు,
సేనయుఁదలియఖిలభూజానులెల్ల;
మరియు మనవారు యోధులు మహితబలులు
తీక్ష్ణభీకరదంష్ట్రిల తెఱచుకున్న
నీదునోళ్ళను సంద్రాలనీదుచుండ్రి. 433

గీ. ఏరులెట్టులు తమవారితోలుకొనుచు
వార్ధిముఖముగ పయనించివార్ధిఁబడునొ,

యుల్లె నరవాహి నులునీదు నాస్యములను
వార్థు లందున బడుచుండె పరమపురుష. 434

ఆ. పక్షి యుతము లైన పతులుమిడుతలు
కీడె ఱుంగ కగ్ని కీలలఁబడు;
నల్లె జీవ కోటి యగ్నులగురిపించు
నీదు నోళ్ళ నుబడి యీదులాడె. 435

గీ. వాడి కోరల వహ్నుల వాతెఱలతొ
నఖిల మునుమ్రింగి నాకుచున్నట్లుతోచె,
నీభ యంకర మూర్తియునీమహాత్తు
లోక మెల్లెడ నిండిచీ కాకుపఱచె. 436

గీ. ఎవ్వ డవొనీవు యిట్టిగా పెందుకొఱకొ
విశ్వరూపంబు దాల్చెదు వేళయేదొ
యాది పురుషుడ వీవని యడుగుచుంటి
నెఱుగఁజెప్పుము యిదియెనాయోటికోళ్ళు." 437

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "నేను కాలుడ లోకముల్ నీఱొనర్తు,
నిట్లు చేయుట కేనాకునిట్టిరూపు;
విశ్వ మయముగ వ్యాపించి నశ్వరమగు
లోక ములమ్రింగు మృత్యువున్ లోకమందు;

పరబ లంబులనీకున్న పగతులెవరొ
చచ్చె దరువారు నీవును చంపకున్న. 438

గీ. విశ్వ రూపంబు దెలిపిన విధముగాను
నీవు చంపక పూర్వమే నీపగలను
చంపి నాడను గావున సవ్యసాచి
సమర మొనరింపలెమ్ము నా సాధనముగ;
యశము నార్జింప నీదురా జ్యమునుగొనగ. 439

గీ. నేను పూర్వమె బలిగొన్న నీపగలగు,
భీష్ము, ద్రోణుని, కర్ణుని, విధిగ జంపి,
సైంధవునిజంపియటులెనీబంధుజనుల
యుద్ధమొనరించిచంపుమో యోధముఖ్య !
భయము పడకోయి జయమును బడయగవు." 440

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

గీ. "అట్లు శ్రీకృష్ణు వచనంబు లాలకించి
దోసిలొగ్గుచుమరిమరిచేసినతులు
భీతి కంపించి యనియెను విజయుడపుడు
వడకు కంఠంబు తోడను వడివడిగను." 441

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు.

ఆ. "కృష్ణ ! నీదుగొప్ప కీర్తి కిదగినట్లు
జగము లుండె ప్రీతి సంతసించి

పలల భుజులు భీతి పరుగెత్తుచుండిరి,
సిద్ధ పురుషు లునతిచేసిరదిగొ. 442

గీ. సృష్టికర్తను సృజియించు సృజనశక్తి
వై నసర్వోన్నతుండవునాదికర్త
వగువిభూతివినీకిట్టు లవనిప్రజలు
అడంగియుండుటలోవింత నరయంబోను. 443

గీ. అక్షరమవీవు సదసత్తు కన్యమైన
యాదిదేవుడ వీవున నంతుడవును,
వేత్తవును వేదితవ్యుండ వీవు దేవ!
ఓ పరంధామ! నీవుస ర్వోత్తముడవు,
విశ్వమయముగ వెలసినవిశ్వరూప!
పురుష వరులను నుత్తమ పుణ్యపురుష. 444

గీ. వాయు దేవుడ వగ్నివి వరుణుడవును,
బ్రహ్మవును బ్రహ్మ తండ్రివి పరముడవును,
చంద్రు డవుయము డవుసుప్రజాపతివియు,
సకల మూర్తుల కిదెనమస్కారశతము. 445

గీ. ఎదుట మ్రొక్కెదచేతులనెత్తిపెట్టి,
వెనుకకిడియెదవినతులు వేనవేలు,
యఖిలదిక్కులకిడెదునా యంజలులివి,
యమిత బలవిక్రముండవు సన్నిదిశల

వ్యాప్తిఁ జెందినవాడవు వైష్ణవుడవు
భూనభోంతర దేహివౌ భూరి తేజ ! 446

గీ. దివ్యమహిమాన్వితుడవని దెలిసికొనక
బంధు వుడవను సఖుడవన్ పరిచయమున,
ఆట లందున కథలల్లు మాటలందు,
శయన భోజన పరిహాససమయములను,
తప్పులుండిననాయవి తలపఁబోక,
నన్ను మన్నింపుమో దేవ సన్నుతింతు;
నప్రమేయప్రభావయో యాది దేవ ! 447

గీ. సాటిలేనట్టి మహిమలస్వామివనుచు,
జంగమస్థావరంబులజనకుడవుగ,
సకలజీవులునినుపూజసల్పుకతన
ఘనగురుండవు, కరుణింపఘనసముడవు. 448

గీ. కానపూజింతునో దేవ ! ఘనసమాన !
నీకుసాష్టాంగముగ మ్రొక్కి లోకవంద్య !
తనయు తప్పులుమన్నించు తండ్రివిధము,
సఖునిలోపాలు సవరించు సఖువిధంబు,
పేదప్రియురాలి నోమెడు ప్రియువిధంబు,
లోపములునావిసైపుము లోకనాథ !
నన్నుక్షమియించిదయఁజూడుసన్నుతాంగ ! 449

గీ. మున్నెఱుంగనియదినీవి భూతిగాంచి
సంతసించుచునుంటిని నంతరూప ;
మరియు బాధనుజెందితి మదిభయమున
కాన, కృష్ణుని రూపానకానిపించి
నన్నుదయఁజూడుమో దేవ ! వెన్నదొంగ. 450

గీ. వేయిచేతులుకన్నుల విశ్వరూప !
కృష్ణురూపాననినుగాంచ నిచ్ఛగలిగె;
మకుటమునుదాల్చి గదశంఖ ఖడ్గచక్ర
ములు ధరించిన బావవై ముందునిలిచి
కానుపింపుము దయచేసి కాలదేవ !"

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "ఇట్టి నారూపుమున్నెన్నడెట్టివారు
చూచియెఱుగనిదిది చూడ చోద్యమునిది,
మరియు నంతము నాద్యము మహితమిద్ది,
పూర్ణమియ్యది మరియున పూర్వమిద్ది
కాన చూపితినాత్మయోగంబువలన
నాకు ప్రియుడవుగాన నీలోకమందు. 452

గీ. వేదములునాల్గుచదివిన వేత్తలైన,
యాగనైష్ఠికులగుసోమ యాజులైన,
దానధర్మంబులనుచేయు ధనికులైన,
ఉగ్రనిష్ఠులుతాపసినర్గమైన,

కఠినభోజననియమసంకల్పులైన,
కనగసాధ్యముకానిది కననిదిద్ది
నీవొకండవె కనగల్గితీవిభూతి
లోకమందీవుప్రియుడవునాకుగాన." 453

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "అర్జునునితోడ శ్రీకృష్ణుడట్లుచెప్పి,
మహిమముడుగుచుకృష్ణుగా మరలదోచె:
శాంతమూర్తిగనటుదోచిసఖునిదైన
భయముపోవుటకోదార్పపార్థునపుడు" 454

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. మనుజరూపుని శ్రీకృష్ణ ! మరలనిన్ను
నెదుటగనగానెమనసెంతో కుదుటపడియె
నుంటినేననితోచెనా యింటివారి
నడుమనేనని, దేహమున్బడసితినని." 455

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "నీవుగనినట్టిచిత్రమౌనావిభూతిఁ
గాంచుటన్నదిసాధ్యంబుగానిదోయి,
దేవతలుకూడనిత్యబునావిభూతిఁ
జూడఁగోరుచునుందురు శూరవర్య ! 456

గీ. నిపుగనినట్టిచిత్రమౌనావిభూతి
వేద్యమే కాదునాలుగు వేదములకు,
యాజ్ఞికులకును నయ్యదికానబడదు,
దానధర్మలకదికాన రానిదగును
తలపరానిదియదిమరి తాపసులకు. 457

గీ. ఇతర చింతలు లేకుండ కీతినెవండు
ఒక్కనామీద భక్తితోనున్నవాడొ
యతడె తత్వంబు నెరిగిన యాతడగుచు
విశ్వరూపంబుదర్శించువిజ్ఞుడగును.
ఓపరంతప యిదియెనూఓమ్మనగను. 458

గీ. అఖిలకర్మముల్ నాకొఱకాచరించి
దేనియందునుసంగంబు లేనివాడు
నన్నెపూజించిభక్తితోనున్నవాడు,
ప్రాణులందున ద్వేషంబు లేనివాడు
సత్యమును పొందుతత్వదర్శనుడుసుమ్మ
విశ్వరూపంబు దర్శించు విజ్ఞుడుమరి,
ఓ పరంతపయిదియెనూ ఓమ్మనగను." 459

పదునొకండవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

(పండ్రెండవ యధ్యాయము)

భక్తి యోగము

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

గీ. "నిర్గుణునినిన్ను నాత్మధ్యానించువారు,
సగుణ మీవని పూజలు సల్పువారు,
ఇరుతెరంగుల భక్తులం దెవరు మేలొ
నాకువివరింపుమోకృష్ణ లోకనాథ." 460

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. అనిశమెవ్వడునాయందె మనసునిలిపి,
శ్రద్ధ చూపుచు నన్నుపా సనముచేయు
నిత్య యుక్తుడె నాకునునిండుగూర్పు
భక్తు డగుచును నుత్తమ భక్తుడగును. 461

గీ. సర్వ భూతంబులకు మేలు సల్పువాడు,
ఇంద్రి యంబుల నరికట్టి యేలువాడు,
అన్ని యెడలను సమభావ మున్నవాడు,
ఇట్టి దట్టిది యనినిరూ పింపరాని
సకల కూటస్థ మయియుచం చలమునైన
యక్ష రంబగు బ్రహ్మంబు నాత్మదలచు
వాడుగూడను పొందుచు న్నాడునన్ను. 462

గీ. క్లేశములు హెచ్చు నిర్గుణోపాసకులకు
సగుణమును గొల్చు సామాన్యజనులకంటె;
అవని దేహులు దుఃఖదోషాత్ములగుట
క్లేశముననె తెచ్చు నిర్గుణోపాసనంబు,
సగుణమును పూజసల్పుటే సౌఖ్యదంబు. 463

గీ. భగవదర్పణబుద్ధితో వారివారి
కర్మములు చేసి నిష్కామకర్ములుగ
ఫలములను గోరకుండగ వదలివైచి;
నన్నె నమ్ముచు నితరంబు నమ్మకుండు
వారిఁ దరిఁజేర్తు సంసారవార్ధినుండి. 464

గీ. చిత్త ముంపుము నాయందు స్థిరముగాను,
బుద్ధి నిలుపుము నాయందు శ్రద్ధగలిగి,
యివల నుందువు నన్నునీ వాక్రమించి;
యిందు సందేహమే లేదు, ఇంద్రతనయ! 465

గీ. చిత్త మట్టులు స్థిరముగాఁ జేర్చుటకును
శక్తుఁడవు నీవు కావేని సవ్యసాచి;
యత్న మొనరింప నదినీకు నలవడునదె
కూసువిద్యగ సంతతాభ్యాసమున. 466

గీ. అట్టి యభ్యాసయోగంబు నందుటకును
శక్తుఁడవు నీవు గాకున్న సవ్యసాచి,

నానిమిత్తము కర్మముల్ పూనిచేసి
పొందగలవోయినారూపమోక్షపదము. 467

గీ. నానిమిత్తముకర్మముల్ పూనికూడ
చేయఁజాలకయున్న కౌంతేయయింక
నఖిలకాలిక వైదిక మైననీదు
కర్మఫలముల త్యాగమేఘనతపంబు. 468

సీ. మూర్ఖుడొనరించునభ్యాసమునకుమిన్న
జ్ఞానయోగంబు, మరియునుదానికంటె
జ్ఞానయుక్తంబుధ్యానంబుసమధికఁబు,
అట్టిధ్యానఁబుకంటెనుగట్టిదోయి,
కర్మఫలమునుద్యజియింపగలుగుశక్తి
మూలమయ్యదిశాంతికిమోక్షమునకు. 469

గీ. భూతతతులందు ద్వేషమున్ బొఁదనట్టి
స్నేహితునివలెనెల్లరఁజేరునట్టి,
నేనునాదనునహమును లేనియట్టి,
సుఖముదుఃఖఁబునొకరీతిచూచునట్టి,
యోర్పుగలవాఁడు తృప్తితోనున్నవాడు,
యోగయుక్తుడు, మరియును త్యాగధనుడు,
నిశ్చలంబుగబుద్ధిని నిలుపువాడు,
ప్రీతిపాత్రుడు భక్తుడు ప్రియుడునాకు. 470

ఎవనిగనినంతలోకంబు కాని కెదవగులదో
లోకమునుగాంచియెవడు చీకాకుపడడో
భయము క్రోధంబు హర్షసం భ్రమములకును
లోను గాకుండనుండెడుజ్ఞాని యెవడో
యట్టి యాతడు నాప్రియుడనఘుడతడు. 471

గీ. అవనిననపేక్ష పరిశుద్ధుడైనవాడు,
దక్షుడయ్యును మరి తటస్థముగనుండి,
యెట్టియారంభమును చేయనట్టివాడు,
దిగులుచెందని యాతడీ జగమునందు,
ప్రీతిపాత్రుడు భక్తుడు ప్రియుడునాకు. 472

గీ. ద్వేషి గాకుండ రాగసంతోషిగాక
శోక మోహంబులను మదిచొరగనీక
పుణ్యపాపంబులగు కార్యములను విడిచి
నన్నుపూజించు భక్తుడే నాకు ప్రియుడు. 473

గీ. అరులయందున మరియును నా ప్రులందు,
నటులె మానావమానంబులందుగూడ
సుఖదుఃఖ శీతోష్ణసహనమందు
సమత చూపెడు మద్భక్త జనుడొకండె
ప్రీతిపాత్రుడు నాకను ప్రియుడతండు. 474

గీ. దేనియందును గోరిక లేనివాఁడు,
అల్పసంతోషి స్థిరబుద్ధి యైనవాఁడు
దూషణంబును గాకుండ భూషణమును,
లెక్కఁగొనునట్టి ద్వంద్వంబు లేనియట్టి
యతఁడు నాభక్తుఁడును మరియనఘుఁడగును. 475

గీ. ఎవఁడు నామీఁదిశ్రద్ధనే నిటులఁజెప్పు
ధర్మసంబంధమగునమృతమును గ్రోలి
నన్ను గతిగాఁగ ననమ్ముచునాఁడు పూజ
చేయునాతఁడె భక్తులశ్రేష్ఠతముఁడు. 476

పంద్రెండవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

(పదమూడవ యధ్యాయము)

క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞ విభాగము

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు

గీ. "ప్రకృతి, పురుషులు వేరను ప్రవచనమును
క్షేత్రమెయ్యదో క్షేత్రజ్ఞ చిహ్నమెద్దొ
జ్ఞానమననేదొ, జ్ఞేయమౌ దావిగూర్చి
నాకు వివరింపుమో కృష్ణ లోకనాథ."

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. దేహమనునదె క్షేత్రంబు తెలియుమోయి,
దానినె ఎఱిగిన దేహి క్షేత్ర జ్ఞుడోయి,
దేహమునుమరి దేహిని తెలియువారు
తెలుపుచుండిరిభేదంబు తెల్లముగను. 478

గీ. క్షేత్రములయందు క్షేత్రజ్ఞ చిహ్నమేను,
అని యెఱుఁగుము పార్థనన్నరయుకొఱకు,
క్షేత్రమును మరిక్షేత్రజ్ఞ చిహ్నమునను,
నెఱుగు టన్నదె జ్ఞానంబు "ఎఱుక" యదియె. 479

గీ. క్షేత్రమెట్టిదో యిక దాని పూర్వమెదియొ
మరియు నందున్న క్షేత్రజ్ఞమహిమ యేదో
సంగ్రహంబుగ దెల్పెద సవ్యసాచి 480
వినవలయు దాని నిప్పుడు వీనులలర.

గీ. ఋషుల చేతను వేదసంహితలచేత
క్షేత్ర విదుడును క్షేత్రంబు చెప్పఁబడియె.
వివిధ రీతుల మరియును వేరువేరు,
హేతు వాదంబు వలనస హేతుకముగ
బ్రహ్మ సూత్రంబు చేస్థిర పరుపఁబడుచు. 481

గీ. ఇరువ దియునాల్గు భూతత్వ ములనుగల్గి
ఈశ రీరము భువిపడె నీశ్వరేచ్ఛ;
ఇదియ హోభూత పంచక స్పష్టమాయి,
యువయ వంబులు పదిటిచే నలరిమరియు
పంచతనాత్ర విషయసం బంధియగుచు
బుద్ధ్యహంకారచిత్తమ వ్యక్తములను
తత్వధర్మంబుగలదిక్షే త్రమ్మనుమ్మ. 482

గీ. ఇంద్రియార్థంబులై దిటికిదివశంబు,
రాగివిద్వేషములరెంటి రాబడులగు
సుఖముదుఃఖంబులనునవి సోకుకతన
చేత నముగల్గు ధృతిగల్గు క్షేత్రమునకు. 483

గీ. ఎట్టి యభిమాన మునుచూప నట్టిదియును
దంభ రహితము, హింసనుదలపనిదియు,
స్థిరము గాచేయు నాచార్య సేవనమును,
ఆత్మనిగ్రహ మార్జవ మహము లేని
శౌచ ధర్మము, క్షమయును జ్ఞానమగును. 484

గీ. జన్మ మృత్యుజరావ్యాధి ధర్మములగు
దుఃఖ దోషంబులనుమది ద్రోసిపుచ్చి
పుత్ర దారాదిగృహముల మోహమునకు
లోనుగాకుండనున్నదే జ్ఞానమగును. 485

గీ. విషయ వాంఛలనాసక్తి విడుచునదియు
కష్ట సుఖముల నొకరీతి గాంచునదియు
ఒక్క నామీఁది భక్తితో నుండునదియు
నిశ్చలంబుగ భక్తిని నిలుపునదియు. 486

సీ. ఇతరులెవ్వరు లేనట్టి క్షితితలమున
ఒక్కఁడనెయుండి యుచటవే రొకనికొఱకు
వెదకుటన్నదె యధ్యాత్మ విద్యయనుచు
తెలిసికొనునదె జ్ఞానంబు తెలియుమోయి;
వీనికెల్లను వ్యతిరేక మైనదొకటె
యగును నజ్ఞాన మనగనో యమలచిత్త. 487

గీ. మోక్ష మొద్దాని నెఱిఁగిన పొందగలవొ
సత్తటంచును మరియున సత్తటంచు
చెప్ప సాధ్యంబు గానట్టి గొప్పతత్వ
మైన బ్రహ్మంబు మరియుననాదియైన
జ్ఞేయమును నేను నీకిప్డుచెప్పుచుంటి. 488

గీ. పాణి పాదంబులెల్లెడఁ గానబడెడు,
నగణి తంబగు నక్షుల నాస్యములను,
శీర్షములతోడ మరియును చెవులతోడ
భూన భంబుల మధ్యను పొడవుసూపు
దేహ దేహేంద్రి యాభాస తేజమొకటె
జ్ఞేయమైనది యెఱుగు కౌంతేయదాని. 489

గీ. ఇంద్రి యార్థంబు లకునది మందిరమయి
వాని చేతను భాసించి వానికంటె
భిన్నమైనట్టి నిర్గుణ చిహ్నమైన
రూప మేలేని సంపూర్ణ రూపమద్ది. 490

గీ. అఖిల మందుండి యఖిలంబు నంటనట్టి
తామ రాకున జలమట్లు తళతళమను
రూప మేలేని సంపూర్ణ రూపమద్ది
జ్ఞేయ మైనదియెఱుగు కౌఁతేయదాని. 491

గీ. భూత తతులకుగల్గెడి చేతనమది
లోప లనెగాక వెలుపలి లోకమందు
నున్న చరముల స్థిరములనున్నదదియె,
దూర మగుచుండు దెలియని వారలకును,
సన్ని ధినెయుండు దెలిసిన జ్ఞానులకును. 492

గీ. భూత ములనుండి విడివడి పోనిదద్ది
మరియు వానికి విడివడి తిరుగునట్లు

భ్రాంతి గొల్పుచు విశ్వంబు ప్రాకుచుండు,
సృష్టికినిపుష్టికినిమరి నష్టమునకు
హేతు వగుచుండు భువిగల భూతతతికి. 493

గీ. వెలుగు లకుగూడ వెలుగైన వెలుగుమరియు,
చీక టులదోరియు పరమైన చిహ్నమోయి,
జ్ఞాన మునగాని జ్ఞేయంబు కానిదోయి
సర్వ హృదయస్థమైనట సముధికమది. 494

గీ. క్షేత్ర మునుమరి జ్ఞానవి జ్ఞేయములను
సంగ్రహంబుగ దెల్పితి సవ్యసాచి;
దీని నెఱిగిన భక్తుడా జ్ఞానమునను
నన్ను బొందుట కర్హుడై యున్నవాడు. 495

గీ. పురుషుతోడనె ప్రకృతియు పుట్టియుండె,
నవియు నాదులు పురుషుడవ్యక్తుడయ్యె;
మరియు పరిణామ మనియెడి మహాగుణంబు
ప్రకృతి వలననె జనియించె పార్థవినుము. 496

గీ. కార్యకారణ కర్తృత్వ గౌరవమున
భూత సృష్టికిప్రకృతియే హేతువగును;
భూత గుణజన్య సుఖదుఃఖ భుక్తమునకు
పురుషు డగుచుండు కారణ భూతముగను. 497

గీ. ప్రకృతియందుండి పురుషుడు ప్రకృతిభవము
లైన గుణముల యనుభవమందియువల,
పుణ్య జన్మము పాపపు పుట్టువోవు
యెత్తుచుండును గుణసంగ హేతువుగను. 498

గీ. క్షేత్ర మందలి పురుషుడే శ్రేష్ఠుడుమరి
సన్నిధివసించి కనిపెట్టు సాక్షియతడు
అనుమతముచేత భరియించి యనుభవించు
గొప్ప ప్రభువగు పరమాత్మ గూడనతడె. 499

గీ. పరమ పురుషుని గుణపరం పరలతోడ
ప్రకృతి నింకూడ నెఱిగెడి పండితుండు
ఏవిధంబుగ తానువర్తించుచున్న
జన్మరాహిత్యమందెడి జనుడెయగును. 500

గీ. ఆత్మ గనుచుండ్రి కొందఱు ధ్యానవశత
నరసి రికకొందరాత్మను నాత్మచేత,
మరియు కొందఱు సాఖ్యంబు వలనగనిరి;
కర్మయోగానగాంచిరి కర్మఠులును. 501

గీ. పైవిధంబులనెఱుగని వారుగూడ
పరులచేతను వినియున్న వారలగుచు
నదెప రాయణ మనియెంచి యాచరించి
దాటు చున్నారు మృత్యువున్ ధన్యులగుచు. 502

గీ. ప్రకృతి పురుషుల సంయోగ ఫలితముగను
నీచరాచర భూతంబు లీజగాన
పుట్టుచున్నవి పురుషలి భూతులుగను
తెలియు మర్జున యదియునా దేవునిచ్ఛ. 503

గీ. సర్వ భూతంబు లందునజగమునందు
సర్వసమభావ ముంచెడి సర్వమయుని
క్షరములందున్న దేవునక్షరునిగాంచు
నట్టియాతడు పరమాత్మ నరయగలడు. 504

గీ. అన్ని యెడలను పరమాత్మ నరయువాడు
అరసి తనలోని పరమాత్మ నాత్మయందు
తనను తానుగ హింసించు కొనడుగాన
పరమ గతియును మోక్షమున్ బడయఁగలఁడు. 505

గీ. ప్రకృతి చేతను విషయులంపటముచేత
చేయ బడుచుండు కర్మముల్ చిత్రములుగ;
ననియెఱుంగుచు తనదైన యాత్మనల్లై
కర్మ చేయనిదానిగా గనునుజ్ఞాని. 506

గీ. వేఱువేఱుగ కనిపించు వివిధములగు
భూత తతులొక్క భూతప్రభూతములని
తెల్లియు నాతడు భూతవిస్తృతమునెర్గి
పొంద గల్గునుబ్రహ్మంబు భూపవర్య ! 507

గీ. అతుల నాదియు నిర్గుణుం డవ్యయుండు
నైనపరమాత్మ దేహంబు నందెయుండి
యెట్టి పనినైన చేయక యట్టెయుండు;
నభిమతంబైన దేనిని యంటకుండ. 508

గీ. సూక్ష్మ మైనట్టి యవ్యక్త శూన్యమైన
యాక సంబెల్లు దేనిని నంటకుండ
సర్వ గతముగ వ్యాపింప జాలినదియొ,
యట్లె పరమాత్మ సర్వభూతాత్మలందు
నంట కుండగ నుండున వ్యక్తుడగుట. 509

ఆ. లోకమందునిలిచి లోక బాంధవుడగు
సూర్యుడొక డెవెల్గు చూపినట్లు,
క్షేత్రమందునిల్చి క్షేత్రజ్ఞుడొక్కడే
చేతనంబుగూర్చు క్షేత్రమునకు. 510

ఆ. క్షేత్రమునకు మరియు క్షేత్రజ్ఞునకుగల్గు
నన్తరమునుజ్ఞాన మునెఱింగి
భూతగుణములమరి పూర్ణంబుగానెర్గు
వారుపరమ పదము బడయగలరు." 511

పదమూడవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భ గ వ ద్గీ త

పదునాలుగవ యధ్యాయము

(గుణత్రియ విభాగము)

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

సీ. "ఎట్టి జ్ఞానులు మునివరు లీజగాన
మోక్ష మందిరో భవబంధ ములనువీడి
యట్టి పరమాత్మ విజ్ఞాన మాదియందె
తెలిపి యున్నను మరలనే తెలుపుచుంటి
జ్ఞాన ములనది యుత్తమ మైనదగుట. 512

ఆ. ఇట్టి జ్ఞానమాశ్రి యించినమానులు,
యస్మదీయధర్మ మందివారు,
ప్రసవ కాల మందు ప్రభవింపకుందురు,
లయము గనరు మరియు ప్రళయ వేళ. 513

గీ. బ్రహ్మ పాలించుప్రకృతి యేప్రసవముగుచు
భూత కోటుల బుట్టించు భూమిగాగ;
భూమి గర్భాన నేబీజ ముంపగానె
సంభ వంబయ్యె భూతాళి సర్వమిలను. 514

గీ. భూత యోనులబుట్టిన భూతములకు
తల్లి యగుచుండు ప్రకృతియే స్థానముగను,

తండ్రి నేనౌదు బీజసం స్థాపకునిగ
ఇదిర హాస్యము యెఱుగుమో యింద్రతనయ. 515

సీ. ప్రకృతి జములగు గుణములే బంధములుగ
నవ్య యంబగు క్షేత్రజ్ఞు నశ్వరముగు
క్షేత్ర మునకును గట్టిన చిత్రమిద్ది,
సత్వ రాజస తామస సగుణములది,
యిదిర హాస్యము యెఱుగుమో యింద్రతనయ. 516

గీ. అందు సత్వంబు గుణముల నమరగుణము
కాంతి మంతంబు సుఖశాంతి కారణముగు,
జ్ఞాన సంపాదనమునకా సక్తిచూపు
జీవు బంధించి క్షేత్రమున్ జేర్చుచుండు. 517

ఆ. రాజసగుణమద్ది రాగసంభరితమై
కోరి కలనుజలము లూరఁజేయు,
కామ మునకు దగిన కర్మసంగముగల్గు
జీవు గట్టివైచు క్షేత్రమునకు. 518

ఆ. తామ సంబు గుణము ధరగలప్రజలను
మోహ మునను ముంచి మూఢులుగను
జేయు చుండు గాన జీవునట్టులుచేసి
దేహమందుచేర్చు దేవురిచ్చ. 519

ఆ. సత్వ గుణము వలన సౌఖ్యంబుగల్గును,
రాజ సమున కర్మ రక్తిగలుగు,
తామ సమున వచ్చు ధరణిపై నాపద
దేహ ధారు లవగు త్రిఫలములివి. 520

ఆ. సత్వగుణము హెచ్చి చంపురాజస
తామసంబులనెడు ధరణిజముల;
నట్లెరాజసంబు నధికమైయడగార్చు
సత్వ తామ సముల సత్వరముగ. 521

ఆ. తామ సంబు నట్లె ధరణిముంచెత్తుచు
సత్వ రాజ సముల చంపివేయు,
ఇట్లు లోక గుణము గట్టిదై వృద్ధియై
చంపు తక్క రెంటి సత్వరంబు. 522

ఆ ఈశరీరమందు నింద్రియద్వారాల
బుద్ధి యనెడు జ్ఞానవృద్ధియెపుడు
కాంతి వంత మగుచు కన్పించుచుండునో
యపుడె సత్వ వృద్ధి యనితలపుము. 523

ఆ. ద్రవ్యలోభ మమరి దళితకర్మాసక్తి
అశమ, మాశ యనెడు నాగుణములు

రాజ సంబు హెచ్చి రగిలినయప్పుడే
భూత ములకు పుట్టు భూపవర్య ! 524

ఆ. అప్రకాశ మోహ మప్రవృత్తియెగాక
మరిప్రమాద మనెడు మహితగుణము
తామ సంబు హెచ్చి తలకెక్కినప్పుడే
తనుల తాంత మగును ధరణిప్రజకు. 525

గీ. సత్వ గుణవృద్ధి యగుచున్న సమయమందు
దేహ మునువీడి పోయిన దేహియెవడొ,
యట్టి యాతడు నుత్తము డరుగునట్టి
పరమ పదమును శీఘ్రమే బడయగలడు. 526

గీ. రాజ సంబును హెచ్చిన రాగవేళ
దేహ మునువీడి పోయిన దేహిపుట్టు,
కర్మ తులయిండ్ల కర్మసాంగంబుచేత;
తామ సముగూడి హెచ్చిన తరుణమందు
తనువు చాలించు దేహియు ధరణిమరల
జంతు జాలంబు లిండ్లను జననమందు. 527

ఆ. సత్వగుణుడుచేయు సత్కర్మములకును
శాంతిఫలమటంచు శాస్త్రవిదులు,
రాజసుండుచేయు రాగకర్మములకు
కష్ట ఫల ముహెచ్చుగలుగటంచు 528

ఆ. తామ సుండు చేయు తలమీరుకర్మంబు
తెచ్చు మూఢ ఫలము హెచ్చుగాగ
ననుచుశిష్టు లెల్ల రాడిరి త్రైగుణ్య
కర్మఫలములమరి మర్మములను. 529

ఆ. సత్వ గుణము వలన జ్ఞానంబుపుట్టని
రాజ సమున బుట్టురాగలోభ
ములవల తామ సమున నతిమోహమనియును
శిష్టులైనవారు చెప్పిరిగద. 530

ఆ. సత్వ కర్ముడరుగు సత్యలోకమునకు
కర్మ భూమినిబడు కర్మసంగి,
తామ సుడును మూఢ తమయోనులంబుట్టు
దేహ ములను వీడి దేహులిట్లు. 531

ఆ. ఈగు ణములు గాక యితరమెయ్యదియును
కర్త గాదు యెట్టి కర్మమునకు,
ననియె ఱింగి మరియు నగుణునెఱింగిన
యతడు మోక్ష మునకు నర్హుడగును. 532

ఆ. దేహ కార ణమగు త్రిగుణాలనెవ్వడ
తిశ్రమింప గలడో స్థిరమతండు
జరయు మృత్యు భయము జన్మంబు లేనట్టి
మోక్ష పదమునందు భూపవర్య !" 533

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

ఆ. "త్రిగుణ ములను నటుల, తిక్రమించెడునరు
డెట్లు లుండు వాని వేగుణములో.
యవియు నతని కెట్లు లయ్యెసాధ్యంబని
యడిగెకృష్ణునప్పు డర్జునుండు." 534

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "సత్వరాజస తామస సగుణములకు
వశము గాకుండు నాతడు వసుధమీద
త్రిగుణ భావంబు లగుమూటి తేజములగు
జ్ఞాన మునుగాని కర్మసంగమునుగాని
మోహ మునుగాని ద్వేషింపఁబోడతండు;
యవియె తననుండి వేఱుగానైనయపుడు
వాని నాశింప కుండెడు వాడుసుమ్ము. 535

గీ. గుణవి కారంబు లనులెక్క గొననివాడు,
కర్మ ములకును గుణములే కారణమని
తలచి యాతడు మరితట స్థముగనుండి
కష్ట సుఖముల నొకరీతి గాంచుచుండు. 536

గీ. మాన మవమాన ములరెంటి మదిదలపక
ప్రియము నప్రియ ములురెండు వేరనకయె

స్వపర భేదంబు లేనట్టి సమగుణుండు;
మూడు గుణముల నిర్జించు వాడుసుమ్ము. 537

గీ. మట్టి బెడ్డని, కనకంబు, మరియినుమని,
మూటికొక్కటె వెలయిచ్చి మోజుపడని,
యేమి యత్నంబు చేయని సోమరియును
నగున తీతుడు త్రిగుణాల కవనియందు. 538

గీ. వ్యభిచరింపక యితరాశ్రయములొనర్చి
యొక్క నామీద నేభక్తి నుంచువాడు
త్రిగుణ భావంబు లకునున తీతుడగును
నీయు పాయంబు నెఱుగుమో యింద్రతనయ. 539

గీ. అక్షరంబునునవ్యయ మైనయట్టి
బ్రహ్మమునకును శాశ్వత ధర్మమునకు
సుస్థిరంబగు స్థానంబు సుమ్ము నేను
నిశ్చయంబుగ ముక్తికి నిలయమేను;
ఈయు పాయంబునెఱుగుమో యింద్రతనయ. 540

పదునాలుగవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదునైదవ యధ్యాయము

(పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగము)

ఆ. ఊర్ధ్వమూలముగను నుద్ధితమైనట్టి
రావిచెట్టుభూమి బ్రాకినట్లు
బ్రహ్మవలనబుట్టి భవబంధములతోడ
ప్రకృతిభూతములును బ్రాకుభువిని. 541

ఆ. అవ్యయంబునైన యశ్వత్థవృక్షపు
పత్రచయము వేద పన్నములని;
యెఱుగు వారు వేద మెఱిగినవారని
శిష్టులైనవారు చెప్పుచుండ్రి. 542

ఆ. వృక్షశాఖలలము త్రిగుణప్రవృద్ధమై
చిద్విలాసముగను చివురుదొడిగి
యలము కొనునుశాఖ లాశాంతములకును
మిన్నుమన్నుకలుపు చున్నయట్లు. 543

ఆ. దీనిభూమినుండి తిలకింపలేమోయి
మొదలునడుము మరియు తుదియులేని
దిదియనాదిసిద్ధ మిట్లున్న యదిమరి
సుదృఢమూలమగుచు సుస్థిరముగ. 544

ఆ. సంగసక్తులెవరు సంసారపాదప
మూలముట్టిరుంగ జాలరోయి;
యటియు సంగ మనెడి యాయుసఖడ్గాన
నరుక బడును మూల మెఱుఁగఁబడును. 545

ఆ. మూల మెటిగి యవల మూలకారణమగు
పరమ పురుషు డెఱుఁగఁ బడెనటంచు
వాని పదము బడయ వాంఛించుటన్నదే
మోక్ష యత్న మోయి భూపవర్య ! 546

సీ. మాన మభిమాన ముడిగిన మానవులును
సంగ రహితులు నాత్మవి జ్ఞానరతులు,
సుఖము దుఃఖంబు నొకటిగాఁ జూచువారు,
లాభరక్తియునష్టవిరక్తిగాని
చెంద కుండని నిర్ద్వంద్వ చిత్తులుభువి
నవ్యయంబగు మోక్షంబు నందగలరు. 547

సీ. సూర్య చంద్రుల తేజంబు చూపలేని
అగ్నిహోత్రుని కాంతులు నరయలేని
దేని చేరిన మానవుల్ తిరిగిరారొ
యట్టిదేదీప్య మానమౌ నమరపదము
మోక్ష పదమందు రదినాది భూపవర్య ! 548

గీ. అటుస నాతనమైనవా యంశమొకటి
జీవ భూతంబులందలి జీవమగుచు

జ్ఞాన పంచక మునుగాక మానసమును
లాగు చున్నది సూదంటు తాయిపగిది. 549

ఆ. ఈశ్వరాంశజీవు డీశరీరమునందు
నున్న యపుడుపోవు చున్నయపుడు
పరిమళమునుగొనెడు వాయువునట్టులే
తస్కరించుజ్ఞాన షష్ఠకమును. 550

ఆ. జ్ఞానపంచకమును మానసంబును కూడ
నాశ్రయించియున్న యీశ్వరాంశ
జీవమగునుభోక్త జీవభూతములందు
కష్టసుఖములకును కామమునకు. 551

గీ. ఇట్టిజీవుని యజ్ఞానులెఱుగలేరు
దేహధారులు మరియు విదేహులైన
దేహమందుండి భోక్తయై తేలుచున్న
జ్ఞానియొక్కఁడు మాత్రమే దానినెఱుగు
జీవునింగూడ నాత్మగాచెప్పవచ్చు. 552

గీ. యత్నమొనరించి యోగులునైనవార,
లాత్మ తమయందెయున్నట్టు లరయుచుండ్రి;
యత్న మొనరించి యవివేకులైనవార
లంతరంగానగాంచలే రాత్మనుమరి. 553

గీ. ఎట్టి తేజము సూర్యుని యెఱుకపఱచె
యెట్టి తేజము చంద్రుని యెఱుకపఱచె
యెట్టి తేజము వహ్నిని యెఱుకపఱచె
యెట్టి తేజంబు లోకంబు నెఱుకపఱచె
నట్టి తేజంబు నేనని యరయుమోయి. 554

గీ. భూమి నేనుండి భూతాలమోయుచుంటి
నమృతకిరణుడ నేనుగా నోషధముల
నన్నమును గూడ పంచెద నవనిప్రజకు
పచనమొనరింతు నగ్ని నై భక్ష్యములను;
నారగింతును జఠరాగ్ని నగుచు వాని. 555

గీ. జీవకోటులయందలి జీవమేను,
జ్ఞప్తి నేనౌదు జీవుల జ్ఞానమేను
మఱపు గూడను నావల్ల గలుగుచుండు
వేదవేద్యుడ నేనౌదు వేదమేను. 556

గీ. ఉపనిషత్తులయుక్తికి నుపమ నగుదు,
కర్త నగుదును వేదాంతగ్రంథములకు,
తత్వమనగను నేనె సూధరణిమీద;
నీరహస్యము నెఱుగుమో యింద్రితనయ. 557

గీ. ఇరు తెరంగుల భూతంబు లిలను గలవు
క్షరము లనియును మఱియు నక్షరములంచు

క్షరము లందుఉభయవిభూత జాలములను
అఖిల భూతాలకూటస్థు డక్షరుడగు. 558

గీ. మూడులోకాలు వ్యాపించి మోయువాడు
శాశ్వతుండును జగముల శాసకుడును
నైనపరమాత్మపురుషుడై యలరుచుండు
క్షరుని యక్షరు మించిన స్థిరుడొకండు;
అట్టి వాడను నేనోయి యర్జునమరి. 559

గీ. క్షరుని కంటెను మరియక్షరునికంటె
వేరు గానున్న పురుషుడ వేదవిదుడ;
పూరుషోత్తము డనునేన పూర్వుడనని
యవని మేయుండఁ గాంచితి సుప్రసిద్ధి. 560

గీ. ఎవ్వ డజ్ఞానిగాకుండ నిట్టినన్ను
పూరుషోత్తముగానెంచి పుడమిగలడో
యట్టి యాతడు విజ్ఞుడై నందువలన
భక్తి నాపూజసల్పెడి రక్తిగనును. 561

గీ. గుహ్యతమమైనశాస్త్రంబు గురుడనగుచు
నీకుచెప్పితికౌంతేయ: లోకమందు
దీనిచక్కగ నెఱిగిన మానవుండు
చేయవలసిన విధులను చేసిమఱియు
జ్ఞానవంతుడునగుచుండె సవ్యసాచి. 562

పదునైదవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదునారవ యధ్యాయము

(దైవాసుర సంపద్విభాగయోగము)

ఆ. అభయ, మార్దవంబు, నంతఃకరణశుద్ధి,
శమము, దమము, ధృతియు శాంత్యహింస,
జ్ఞాన, యోగనిష్ఠ, సత్యమక్రోధంబు,
త్యాగ, దాన, తపము, ధర్మనిష్ఠ 563

ఆ. సిగ్గు, తేజము, శుచి, స్నేహ సౌశీల్యము
విషయ, లోలుపతకు విముఖతయును,
చపలరహితముమరి స్వాధ్యాయపరతయు
మంజుభాషణంబు మానవతయు. 564

ఆ. ద్రోహమాడకుండు కోమలగుణమును
స్వాతిశయము లేని సద్గుణమును,
ననెడునిరువదారు గుణములజనియింతు
దైవసంపదగల ధన్యులుమరి. 565

గీ. అసురసంపదతో బుట్టి నట్టివారు
దంభదర్పంబులనుగల్గి దయనువీడి
పరుషముగబల్కి కోపసంవర్తనులయి
యజ్ఞులగనుందు రర్జునాయవనియందు. 566

గీ. ఉభయ సంపదలనుగల్గి యూడిపడిన
యిరుతెఱంగులమనుజుల నీవిధముగ
జ్ఞానులంచునుమఱియున జ్ఞానులనుచు
నిర్ణయించిరియర్జునా నిశ్చయముగ. 567

గీ. దైవసంపద బుట్టిన ధన్యులెలమి
మోక్షమునకర్హు లగుదురు ముఖ్యముగను,
నసురసంపదనుద్భవమైనవారు
బంధములదెచ్చుకొనెదరు బహువిధముల. 568

గీ. దైవసంపదబుట్టి యున్నావుగాన
దుఃఖపడకుమునీవు నిర్దోషివిమరి
జ్ఞానముపార్జనంబున శ్రవణమునను
మోక్షమునుబొందు నర్హతబొందితీవు. 569

గీ. ఇరుతెఱంగులసృష్టి యీయిలనుగలదు
దైవసంబంధమైనది ధన్యమొకటి
యసురసంబంధమైనది యహమదొకటి
దివ్యసంపన్నసృష్టిని దెల్పియుంటి,
చెప్పెదనునీకు నాసురసృష్టిగూర్చి. 570

గీ. అసురసంపదతోఁ బుట్టినట్టిజనులు
విహితకర్మంబులకు ధర్మవిధులెఱుగరు;
యవిధికర్మంబులకు ధర్మమరయగలరు,

శుచిత లేనట్టి యాచారశూన్యమైన
యవిధికర్మంబులకె **వా**రలలవడుదురు. 571

గీ జగము బూటకమనియు నీశ్వర మటంచు
నప్రతిష్ఠిత మదియని యనుటె కాక
యాలు మగలకుఁబుట్టిన యదియటంచు
కాము మొక్కటె జగతికి కారణమని
యసురసంపదబుట్టువా రనెదరోయి. 572

గీ. ఇట్టినాస్తికబుద్ధితో బుట్టినట్టి
యల్పులసురులు నష్టాత్ములైనవారు
లోక కంటక కృతులనేకములుగ
చేయు చున్నారులోకవి చ్ఛేదమునకు. 573

గీ. తనివి తీరనికోరికల్ తలుచుచుండ
దంభ మభిమానమదముల జృంభణమున
నజ్ఞులగుచునునను చితమైనవాని
కోరిచేయుచునుందురు దుష్కార్యములను 574

గీ. మరణపర్యంతమటు చింతమున్గిపోయి
జీవిలక్ష్యముకామోప జీవనమని
యాశవెంబడియాశకై యఱ్ఱుచాచి
దేనినందక తానును తృప్తిగనక
ధనమునార్జింతురు స్వపరభేదంబులేక
తీరకుండెడికోరికల్ తీర్చుకొనగ. 575

ఆ. ఆశకలిగెనాకు నదినేడుఫలియించు
దానినందగలను తనివిదీర,
ఇట్టియాశలన్ని యీజన్మసఫలత
కందగలనుతనివి చెందగలను. 576

ఆ. ఈధనంబునాది యింతకుపదిరెట్లు
కూడఁబెట్టగలను కొదువలేదు;
ఆశకంతులేదు, అబ్ధికెల్లలులేవు
ధనవిదాహుఁడమరి తనివినాది. 577

ఆ. పగతుచంపగలను బలమునాకున్నది
పరభయంకరుడను పురహరుడను;
యీజగానికేనె యీశ్వరుండనుమరి
యెదురెవండునాకు నిందులేదు. 578

ఆ. దానయజ్ఞములను తప్పకచేసియా
నందమందినేను నలరగలను:
ననెడుకోరికలతో యజ్ఞతనహాముచే
నసురసంపదగల యుండఁజెట్టి. 579

ఆ. మోహావలయములను మున్గుచుతేలుచు
బెవరుచిత్తములను బెడదతోడ
కామభోగములకు కడదాకదాసులై
నరకకూపముననె యురుకుచుంద్రు. 580

ఆ. తమకుగలవుమహిత దంభదర్పములని
వినయహీనులైన యనయశీలు
గవిధి పూర్వకముగ యజ్ఞంబులొనరింత్రు
సోమ యాజు లమని సోకుచేసి. 581

గీ. ఆత్మదేహంబులనెగాక యఖిలదేహ
ములను వసియించునన్నెపు దలపఁబోక
విషయ వలయాలచిక్కిన యసురవరులు
నన్నసూయను ద్వేషించు చున్నవారు. 582

గీ. అట్టియధములకామేచ్ఛ కనుగుణముగ
క్రమము దప్పింపకుండస క్రమముగానె
క్రూరచిత్తులనవిధుల కులములందు
పుట్టునట్టులు సేతును పురుషుడనయి. 583

గీ. అసురయోనులబడి యటులజ్ఞులగుచు
గతముకంటెను నధమమౌ గతులనంది
భ్రష్టులగుచుండ్రి కోరికల్ బడయలేక
జన్మజన్మకునను బొంద జాలకుంట. 584

గీ. కామమేగాక క్రోధ లోభములుగూడ
నాకనాశనహేతువు లగుచునవ్వి
నరకమార్గంబులైనవి ధరణిప్రజకు
కానవిడువంగవలెవాని మానవుండు 585

గీ. తమముతో నున్న నరలోకమున నైన
త్రిగుణ భావంబులకు తానతీతుడగుచు
యాత్మహితమును గావించు నట్టివాడు
మోక్షమును బొందుచున్నాడు భూమిమీద. 586

ఆ. శాస్త్రవిధినిబట్టి సకలకర్మములను
చేయకుండనిచ్ఛ చేయువాడు
సిద్ధిముక్తిసుఖముచెందఁ బోవడుసుమ్మ
శాస్త్రమందువలన సమ్మతంబు. 587

ఆ. చేయదగినపనిని చేయకూడనిదాని
నిర్ణయించుకొనగ నీకుపార్థ
శాస్త్రమున్నదోయి సప్రమాణంబుగా
దానిబట్టిచేయ దగునుపనులు. 588

పదునారవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదునేడవ యధ్యాయము

(శ్రద్ధాత్రయ విభాగము)

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు.

ఆ. "శాస్త్రవిధినివిడిచి సర్వదేవతలకు
శ్రద్ధగలిపూజ సల్పువారి
శ్రద్ధయెట్టిదగునో సత్వరజస్తమో
గుణములదగుశ్రద్ధ గూర్చిచెపుమ." 589

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

ఆ. "శ్రద్ధకూడత్రిగుణ సంబంధమైనది
తెలియవచ్చుదాని దేహిబట్టి
సత్వగుణులశ్రద్ధ సత్వమైనదిమరి
రాజసులదిశ్రద్ధ రాగమయము 590

ఆ. తామసులదిశ్రద్ధ తామసభవమని
ముక్తెఱంగులదది ముఖ్యముగను,
అనుచునిర్ణయించి శ్రద్ధానివివరణ
వేఱుచేసిచెప్పుదు వినుముపార్థ ! 591

ఆ. శ్రద్ధపుట్టుచుండు జన్మలసంస్కార
మంటినట్టిప్రాణి కనుగుణముగ

రూపుదాల్చిమరియు రూఢంబుగానది
వారికిష్టమైన దారిచూపు. 592

ఆ. సత్వగుణులుకొల్తు్ర సాధు దేవతలను
రాజసులునుయక్ష రాక్షసులను
తామసులునుక్షుద్ర దైవములగుభూత
ములనుగాక ప్రేతములనుగొల్తు్ర. 593

ఆ. శాస్త్రవిధినివిడిచి స్వపర బేధము లేక
సర్వులకును బాధసంభవించు
తపముచేయుచుంద్రు దంభదర్పములతో
కామదాసులమని ఘనులమనియు. 594

ఆ. అట్టివారలుతమ యధిభూతములనున్న
పంచభూతములను పరమునున్న
హింసచేయుచుండ్రి రెంతయోగావున
అసురనిష్ఠవారి దగును పార్థ ! 595

ఆ. అందఱికిరుచించు నాహారమదిగూడ
త్రిగుణయుతమెయగును తెలియుమోయి
అట్లెవారుచేయు యజ్ఞయాగాదులు
తినెడుతిండిబట్ట త్రివిధములగు. 596

ఆ. ఆయువొసగునట్టి యారోగ్యమైనట్టి
సత్వమును బలంబు సౌఖ్యమిచ్చు

చమురు రసముతోడ సాత్వికాహారంబు
సత్వగుణులరుచికి సరిపడునది. 597

ఆ. ఉప్పుపులుసుకార ముష్ణంబుచేసెడి
ఘాటుగలిగినట్టి నోటుతిండ్లు
చమురులేకనోరు సగమెండబెట్టెడు
భోజనంబుప్రియము రాజసులకు. 598

ఆ. సారముడిగినట్టి చల్లారిపోయిన
రాత్రివండినమరి రసములేని
యాగమునకుగాని యన్నముచ్ఛిష్టము
తామసులకుప్రీతి ధరణిమీద. 599

ఆ. శాస్త్రవిహితమైన సర్వకార్యములను
చేసితీరవలయు స్థిరుడునగుచు
ఫలముగోరనట్టి పరమయజ్ఞంబులు
సాత్వికంబులగుచు జగతిబరగు. 600

ఆ. ఫలముగోరువారి పౌరుషకార్యంబు
లహముతోడచేయు నట్టివగుట
రాజసులకుదగిన రాగయుక్తములని
తెలిసికొనుముపార్థ తెల్లముగను. 601

ఆ. శాస్త్రవిధివిరుద్ధ సంతర్పణములేని
మంత్రదక్షిణలును మనసులేని
యాగమొకటె తామసాశ్రయకర్మగా
చెప్పుచుండ్రు పార్థ శిష్టులెలమి. 602

ఆ. సురఽభూసురులను గురువులప్రాజ్ఞుల
గొలుఁచుటాదికృతులు కోరుకొనుట
శౌచమార్జవంబు సద్బ్రహ్మచర్యము
హింస దేహధారి కిలతపంబు. 603

ఆ. నొప్పిగలుఁగనీని సొప్పుగూర్చెడిదైన
మంచిచేయునట్టి మమతతోడి
సత్యభాషణంబు స్వాధ్యాయపరతయు
వాక్తపంబులగును ప్రాణులకును. 604

ఆ. మనసునిర్మలమయి మౌనంబుగానుంట
ఆత్మనిగ్రహమున నడగియుంట
మానవతనుగల్గి మర్మంబులేకుంట
మానసతపమోయి మానవులకు. 605

ఆ. పైనచెప్పినట్టి వాగ్దేహమానస
యజ్ఞములను మూటినమితశ్రద్ధ
సిద్ధ్యసిద్ధులందు చిత్తముంపక చేయు
తపముసాత్త్వికమగు ధరణిమీద. 606

ఆ. సత్కారణములకును సన్మానమునకుంగ
నాచరించుయజ్ఞ మవనిమీద
దంభయుతమునగుచు దరిలేనియాశల
మోజుపడినదగును రాజసులకు. 607

ఆ. అట్లుమోజుపడిన యాయజ్ఞమేవారి
దంభదర్పమునకు తగినదైన
ఫలమునిచ్చుచుండు పరమంబుగాకది
నిష్ఫలంబెయగును నీరసమయి. 608

ఆ. మొండిపట్టుపట్టియుండి యాత్మకుగాని
పరులకైనగాని పనికిరాని
పనియొనర్చువాడె పరమతామసుడగు
నట్టిపనియెవాని కగుతపంబు. 609

ఆ. పుణ్యదేశమెర్గి పుణ్యకాలంబెర్గి
పుణ్యునెర్గియొక్క పుణ్యమునకె
దానమిచ్చునట్టి మానవుండగుసుమ్ము
సత్వదాతగాగ సవ్యసాచి. 610

ఆ. ప్రతిఫలంబుగోరి యతికష్టమునమరి
ఎపుడొవచ్చులాభ మెరిగియిపుడె
దానమొసగునట్టి దాతరాజసుడగు
నవనిదాతలందు నర్జునమరి. 611

గీ. దేశ కాలోచితములను దెలిసికొనక
తగిన సత్కార మొనరించకను పశండె
నర్థి నవమానపఱచుచు నర్థ మొసగు
దాన మేనోయి తామస దానమనగ. 612

గీ. తత్స దోమ్మని మాటిచే తలపఁబడిన
బ్రహ్మ మందుండి వుట్టిరి బ్రాహ్మణులును
వేద ములునాల్గు యజ్ఞయా గాదులెల్ల,
భూత ములకును ముందున్న మూలమగుట. 613

గీ. అందువలనని బ్రాహ్మణులాగమోక్త
విధులనెరవేర్చుకొని యెడువేళలందు
దానతపములుచేసెడి తరుణములను
నుచ్చరింతురు ముందుగానోమ్మటంచు. 614

గీ. అల్పమోక్షంబునాశించు నవనిసురులు
ఫలితమాశింపఁబోవని పరమధనులు
విధులనెఱవేర్చుకొని యెడివేళలందు
'తదితి' యనిచెప్పుకొనెదరు తప్పకుండ. 615

గీ. సదితియనుబ్రహ్మ నామముసాధువయ్యె
బ్రహ్మ మున్నదియనుటకు బలముగలిగె
నదియె యుత్తమమ్మైనదన్ పరిధనుదెచ్చె
నుత్తమోత్తమ కర్మమందుచ్చరింప. 616

గీ. యజ్ఞదానాదికంబుల యందుశ్రద్ధ
అట్టికర్మంబుచేయు టకైననిష్ఠ
కర్మమొనరించుకర్తగా కారణముగ
సదితియని చెప్పు కొనెదరో సవ్యసాచి. 617

ఆ. శ్రద్ధలేకచేయు సకలకర్మంబులు
సదితిగాక మరియు సత్తులగుచు
నిష్ఫలంబులగుచు దుష్ఫలంబు నిచ్చు
నిందునందుగూడ నింద్రతనయ." 618

పదునేడవ యధ్యాయము సమాప్తము.

భగవద్గీత

పదునెనిమిదవ యధ్యాయము

(మోక్షసన్యాస యోగము)

అర్జునుడు అడుగుచున్నాడు

గీ. "వేయిచేతులతోనున్న విశ్వరూప
వ్యష్టిగానున్న నాదగు సృష్టిలోని
త్యాగసన్యాసముల రెంటి తత్వములను
కేశహరుడవుగావున కృష్ణనాకు
వేరువేరుగ దెల్పుము వినెదవాని. 619

శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నాడు

గీ. "వేదవిధులను చేయక విడుచుటొకటె
సన్యసించుటయనెదరు జ్ఞానధనులు
సర్వకర్మంబులను చేసి శ్రద్ధతోడ
తత్ఫలంబులవిడచుట త్యాగమగును. 620

గీ. దోషమట్టులు విధులను ద్రోయువలయు
ననుచు సాంఖ్యులుకొందఱు ననెదరోయి
విడువరానివి వేదోక్త విధులటంచు
ననెడువారలుమరికొందరవనిగలరు. 621

గీ. రెండుపక్షంబులటులుండ పృథ్వియందు
త్యాగమునుగూర్చినాదు సిద్ధాంతమిద్ది.

మూడువిధములత్యాగ మీభూమినుండె
ననియెఱుంగుముఅర్జునా యమలచిత్త ! 622

గీ. దానయజ్ఞంబులును మరితపముగూడ
విడువరానివియోయుగు విజ్ఞులకును;
అతిపవిత్రములవివారి కవనినగుట
విధుల టంచును చేతురు విజ్ఞులుమరి 623

గీ. యజ్ఞ యాగాదికంబుల నన్నిటినటు
విధులటంచునుచేయుచు వీడిమమత
ఫలితమాశింపకుంటయే పరమమగును;
అట్లుచేయుటయుత్తమ త్యాగమగును. 624

గీ. శాస్త్రవిధులైన కర్మముల్ సన్యసించు
టుత్తమంబైనపనికాదు; యుర్విమీద
యజ్ఞుడెవడైన కర్మంబులట్లువిడిన
యతనిత్యాగము తామసమైనదోయి. 625

గీ. కాయకష్టంబులకునవి కారణమని
భీతినందుచువిధులను విడుచువాడు
రాజసత్యాగియగు నోయిరాజముఖ్య
అట్టిత్యాగికిశాంతంబు త్యాగఫలము
దొరకకుండును కౌంతేయ దోర్బలయుత. 626

గీ. నియత కర్మంబు లివియని నిశ్చయించి
కష్టములకోర్చి వానిని కడకచేసి
ఫలిత మాశింప కుండిన పావనునిది
సత్వ సంబంధ త్యాగమీ జగతిమీద. 627

గీ. సాత్వి కుండును త్యాగలక్షణుడుమరియు
కర్మ ఫలముల త్యజియించు కర్మతుండు
ఛిన్న సంశయు డై యుండి చిత్తమందు
ద్వేషి గాకుండ రెంటన ద్వేషియగును
క్లిష్ట కర్మంబు లనిన, యక్లిష్టములన. 628

గీ. కర్మ చయములు విడువశ క్యంబుగాదు
పుడమి బుట్టిన వారికిభూపవర్య !
విధులనొనరించి ఫలమునువిడుచువాడె
త్యాగియనబడుచుండు విరాగియగుట. 629

గీ. త్యాగ మొనరింపకున్నను రాగ పడుచు,
కర్మములచేయునాతడు గాంచుచుండు;
మూడువిధముల ఫలములు భూపవర్య !
సౌఖ్యమందును చనిపోయి స్వర్గమందు
దుఃఖమందునునరకాన ద్రోయబడుచు
భూమిమరిబుట్టి సుఖదుఃఖములనుబొందు. 630

గీ. అట్టిఫలముల సన్యాసియైనవాడు
యనుభవింపక యే యుండునవనిమీద

విధులనొనరించి ఫలములవీడుకతన
శాస్త్రసమ్మతమయ్యది సవ్యసాచి. 631

గీ. కర్మములకునుపురిగొల్పు కారణములు
ఐదుటంచునుసాంఖ్యంబు నందుగలదు
వాని వినిపింతు క్రమముగా పార్థవినుము
దేహ మొకటవకర్తగా దేహిరెండు,
నవయవంబులుమనసుమూడవదియగును,
నాలుగగువాని చేష్టలు వేరువేరు
నైదుఫలముగ దైవమేయగునుసుమ్ము. 632

గీ. ధర్మమైనను మరియున ధర్మమైన
మనసుచేవాక్కుచేత కర్మంబుచేత
త్రికరణంబుల గావించుసకలమైన
కర్మములకునునాయైదు కారణములు
నరులకర్మంబులట్టులే జరుగుచుండు. 633

గీ. దేహికర్తృత్వహేతువు దేవుడెయని
సాఖ్యమట్టులుచెప్పగా స్వాత్మయొకటె
కర్తయంచునుతలచెడి కర్మరుండు
తత్వమెరుగనియవివేకి ధరణిమీద. 634

గీ. తానుకర్తగనెప్పుడు తలపకుండ
నాత్మకర్మాళి ఫలములనంటకుండ

నెవడుకర్మంబు చేయుటనెరిగినాడొ
యట్టియాతడు లోకంబునందుహింస
లౌకికమునకుచేసినా లోకమందు
హంత కుడుగాక పరమార్ధ మందియుతడు
బంధితుండునుగాకుండు పాపమునకు. 635

ఆ. కర్మచోదనములు కలవుమువ్విధములు
కరణ మనియుకర్మ కర్తయనియు
తెలివి కరణమైన తెలిసినయదికర్మ
తెలుపువాడుకర్త తెలియుమోయి. 636

క. కరణ మునుమరికర్మంబు కర్తకూడ
త్రిగుణ దీప్తంబులగుటచే త్రివిధములని
సాంఖ్యశాస్త్రముదెల్పెను సవ్యసాచి
యున్నదున్నట్టులద్దాని విన్నవింతు
నెఱుగవలెదానినర్జునా యిందిరితనయు. 637

గీ. భూతచయములువేర్వేరు మూర్తులుగను
దృష్టిగోచర మైనను సృష్టిలోని
భూత కోటుల ప్రాణంబు పోల్పనొకటె
యవ్య యంబది యవ్యక్త మనెడిజ్ఞాన
మగుచు నున్నది సాత్వీక మవనియందు. 638

గీ. ఆకృతునిబట్టి భూతంబు నరసినట్లె
భూతప్రాణంబులునుగూడ భూతములటు

నేఁడు వేరనితలచెడి వీరవరుని
జ్ఞానమగుసుమ్ము రాజసమైనదవని. 639

గీ. అఖిలభూతంబులట్టులే యాత్మగూడ
చూపునకుదోఁచునట్టిదా రూపమనెడు
హేతుహీనముఫల హీనమింగితంబు
తామసోద్భవమైనది ధరణిమీఁద. 640

ఆ. రాగరహితమైనత్యాగ ఫలమునిచ్చు
తానుకర్తగాని దైవకర్మ
యహముతేనిదగును నాశ్రియకర్మగా
సత్వగుణయుతంబు జగతిమీఁద. 641

ఆ. ఫలముగోరునదియు, బహుకష్టములకోర్చి
రక్తిగలిగిచేయు రాగకర్మ,
పౌరుషంబుచెంది పనిగొనునట్టిదై
రాజసమునదగును రాజముఖ్య ! 642

ఆ. గలుగబోవునట్టి కష్టంబునెఱుగని
ధనవినాశమునకు దారితీయు
ప్రాణిహింసనుమరి ప్రాణసామర్థ్యంబు
తలపనట్టికర్మ తామసులది. 643

ఆ. అహము లేని, ఫలము నాశింపఁ బోనట్టి
ధృతి వహించి యుత్సహించునట్టి
సిద్ధ్యసిద్ధులకును చిత్తంబు చెదరని
కర్తసత్త్వగుణము గలుగువాఁడు. 644

ఆ. అహముతోడ ఫలము నాశించి లుబ్ధతో
లోనబడుట శుద్ధి లేనివాఁడు,
హర్షశోకములకు నాలంబమగుహింస
చేయువాఁడు రాజసికుఁడు కర్త. 645

ఆ. యుక్తి లేక మొండి శక్తికిలోనైన
పామరుండు శఠుఁడు బలయుతుండు
అలసుఁడైనవాఁడు అతినీచకృత్యముల్
సల్పుకర్త తామసాశ్రయుండు. 646

ఆ. బుద్ధిధృతియు రెండు మూఁడుమూఁడయ్యెను
త్రిగుణదీప్తమైన జగమునందు;
అట్టిరెంటిభేదమభివర్ణనము సేతు
నాలకింపుమోయి అర్జునమరి. 647

ఆ. భయదమైనకర్మ బంధంబుగూర్చియు
నభయకారణంబు నరయుటకును
మోక్షకర్మములను బోధించుబుద్ధియే
సాత్వికంబుసుమ్ము సవ్యసాచి. 648

ఆ. పుణ్యపాపకర్మముల రెంటిగూర్చిన
శాస్త్రనిర్ణయమును సరకుగొనక
యభిమతముగుదాని నతికష్టమునచేయు
బుద్ధిరాజసంబు భూరితేజ ! 649

ఆ. ధర్మమైనదాని ధర్మంబుకాదను
చేయుపవలను విపరీతబుద్ధి
మూఢమైనదగుట కీడొనరించును
తామసులకునద్ది ధరణిమీద. 650

ఆ. మానసికములైన జ్ఞానేంద్రియములవి
విహితకర్మములను నిధిగదాల్చి
యోగమందునున్న యోగిపుంగవుధృతి
సత్వగుణయుతంబు సవ్యసాచి. 651

ఆ. ఐహికములకొఱకు నాముష్మికమునాని
కామ్యకర్మములను కడ దాల్చి
రాగయుక్తుడైన త్యాగహీనునిధృతి
రాజసునిదియగును రాజముఖ్య ! 652

గీ. పరులకపకారమొనరించుపట్టులను
దుష్టబుద్ధికతోడైన దుర్గుణముల
మదముశోకంబు భయమునునిదురగూడ
ధారణముచేయుధృతి యగుతామసునిది. 653

ఆ. అవనిమానవుండు నభ్యాసమునుబట్టి
చేయుకర్మములకు చెందుసుఖము
బుద్ధిధృతియునటులె సిద్ధించుత్రివిధమై
గుణభవంబుదాని గూడవినుము. 654

ఆ. ఏదిచేయునపుడు యెంతో చేదుగనుండి
యదిఫలింపగాన యమృతమగునో,
యట్టికర్మమునను బుట్టినసుఖమది
సత్వమైనదగును సవ్యసాచి. 655

ఆ. అమృతతుల్యమగుచు నారంభమునదోచి
పిదపనదియెపెద్ద విషమునైన
కామ్యకర్మదై కాలికసుఖమది
రాజసమునగగులుగు రాజముఖ్య. 656

ఆ. నిదురమత్తుచేత మొదటనున్నట్టులే
తుదినిగూడనల్లె తోచునట్టి
మోహమునదోయు మూర్ఖునిసుఖమది
తామసులదియనిరి తత్వవిదులు. 657

సీ. ప్రకృతిభవమగు త్రిగుణప్రభావితంబు
కానిదొక్కటిప్రకృతిలో గనగబోము
మర్త్యునైననుమరియు నమర్త్యునైన
యవనియందున స్వర్గంబు నందునైన. 658

గీ. ఆగుణంబులదీప్తి చేనవనిమీద
సర్వమానవులైనారు శాస్త్రవిధిని
బ్రాహ్మణులుమరి క్షత్రియవైశ్యశూద్రు
లనగనాలుగువర్ణంబులైనవారు. 659

గీ. అంతరింద్రియబహిరింద్రియములదైన
నిగ్రహంబును, తపమును నిష్కపటము
శౌచమోరిమిశాస్త్ర విజ్ఞానగరిమ
గలిగియాస్తిక్యబుద్ధితో నలరుచుంట
బ్రాహ్మణునిదైనసహజస్వభావముగను. 660

గీ. శౌర్య తేజంబులునుదాక్ష్య ధైర్యములును
దానమీశ్వరభావంబు దర్పగుణము,
యుద్ధమునకునుజంకని యోధగుణము,
క్షత్రియోచితమైనవి శక్తిదములు. 661

గీ. కృషియు గోరక్షణంబు వాణిజ్యములును
వైశ్యధర్మంబులగునుస్వాభావికముగ
శూద్రధర్మంబుభువినిశు శ్రూషగాన
గొలిచెదరువారుపైమూడు కులజులమరి. 662

గీ. ఏకు లంబునబుట్టు వారాకులంబు
విహిత ధర్మంబులనుతమ విధులటంచు

చేయు వారలుకర్మ సంసిద్ధినందురి;
ఆత్మకర్మంబులనువీడ నట్టివారు
సిద్ధిపొందెడువిధమును చెప్పెదవిను. 663

గీ. భూతములసృష్టికంతకు హేతువెవఁడొ
సర్వమయముగ వ్యాపించు తత్వమెవఁడొ
యట్టితత్వంబునీశ్వరు డనియెఱింగి
అతనికర్పణముగ విధు లాచరించి
సిద్ధినందుచున్నారు సిద్ధులవని. 664

గీ. ఆత్మధర్మముగుణహీన మైనదైన
యాచరించుటసుఖదమై నట్టిదోయి;
అన్యధర్మంబుగుణ పూర్ణమైనదైన
యాచ రింపంగ నందెదవఘఫలంబు
కాన చేయుము సమరంబు కలదుసుఖము. 665

గీ. ఒక్కగుణహీన మేగాకయుర్విమీఁద
దోషభూయిష్టముగగూడ దోచుచున్న
స్వకులధర్మంబులను వీడచనదుపార్థ
పొగలుచిమ్మెడునగ్నివి బోలినట్లు
ధర్మములుగూడ గుణదోష దర్శితములు. 666

గీ. విషయ ములయందు నాసక్తి విడుచువాఁడు,
యాత్మనుజయించి సన్యాసియైనవాఁడు,

కర్మములుమాని శాశ్వతధర్మ మెరిగి
సిద్ధినందుచున్నాడు శ్రేష్ఠగుణుడు. 667

ఆ. అట్లుసిదివంది యాబ్రహ్మమునుబొందు
విధమునీకువిన్న వింతుపార్థ;
శ్రేష్ఠమైనజ్ఞాన నిష్ఠనుసంగంబు
లేనిదానియోగ మైనదాని. 668

ఆ. నిర్మలముగబుద్ధి నియమించియాత్మను
శమదమంబుతోడి సహనమునను
నెవడు లేనిచోటనే కాంతవాసియై
యమితభోజిగాక యతిగనగుచు. 669

ఆ. ప్రియము నప్రియమును వేర్వేరుదలపక
మమత లేనియట్టి మానవుడయి,
ద్వేషభావమునను వేషంబుమార్చని
శాంతచిత్తమరి సాధువగుచు. 670

ఆ. ధ్యానయోగమందు తనువునేమఱచుచు
డంభదర్పములకు తావునిడక
క్రోధకామములను క్రోశవృద్ధినివీడు
నతడెబ్రహ్మభావ మందగలడు. 671

ఆ. అట్లుబ్రహ్మభావ మందినయాతని
యాత్మవిమలమైన దగుటచేత

దేనికోరకుండ - దేనికొఱకునేడ్వక
సర్వభూతమ్ములను సఖ్యతగాంచు. 672

ఆ. సర్వమయునినన్ను శాశ్వతుగానెంచి
భక్తిగలిగినా ప్రసక్తివలన
తత్వమెఱుగగోరి తత్వజిజ్ఞాసువై
యవలనన్నుబొంది యలరగలడు. 673

ఆ. నిత్యకర్మములను నియతిచేసెడివాడు
నన్నెయాత్మదలచి యున్నవాడు
నాప్రసాదగరిమన ప్రమేయంబగు
మోక్షపదముబడయు ముఖ్యముగను. 674

ఆ. నీవివేకమునను నీనిత్యకర్మముల్
నానిమిత్తముగను న్యాసముంచి
యవియొనేసనిమరి యవియిచ్చుఫలమును
నేనెయనెడిబుద్ధి నిలుపుమోయి. 675

ఆ. అట్టిబుద్ధినాకు నర్పించియున్ననీ
కష్టములనుద్రోతు కరుణతోడ;
అహముతోడనీవు నాబుద్ధియోగంబు
నాశ్రయింపవేని నాశమగుదు. 676

ఆ. అహమునాశ్రయించి యనిసేయనేనని
మొండిపట్టుపట్టి యుంటివేని
యదియుచేతగాక యాత్మక్షాత్రమ్మెనిన్ను
ప్రోత్సహించునోయి పోరొనర్ప. 677

ఆ. ఆత్మకర్మమీవు అవివేకమ్మువఁజేసి
యాచరించవలదు ననెద వేని
కర్మబంధమ్మునకు కట్టడినీవది
చేయువలసివచ్చు సిద్ధమిది యు. 678

ఆ. సర్వభూతములను సర్వేశుడొక్కడే
యంత్రసారథి యటులధివసించి;
యాత్మమాయచేత నాడించుచున్నాడు
కీలుబొమ్మలవలె లీలగాగ. 679

ఆ. సర్వమయుడునైన సర్వేశునాతని
శరణుబొందుటొకటె సౌఖ్యదంబు
అతనికరుణవలన నాత్మశాంతినిబొంది
పుట్టుకయిక లేని ముక్తిగనెదు. 680

ఆ. ఈమహారహస్య మిప్పుడునాచేత
చెప్పబడియెనీకు శిష్యవర్య;
అందునీకునేది యభిమతమైనదో
యావిధంబుచేయు మమలచిత్త. 681

కీ. నాకుప్రియుడవుగావున లోకమందు
చెప్పుచున్నాడమరియొక గొప్పమాట
అదియునీకిచ్చు నభిలషితార్థములను
ఆలకింపుము శ్రద్ధతో నమలచిత్త. 682

గీ. బంధుభావంబుచేనైన భక్తిమసిసీవు
మనసునామీఁదనేయుంచి మసలుకొనుచు
మనుజరూపముగలపర మాత్మననుచు
భక్తిపూజించిచేయుము వందనంబు;
అట్లుచేసిననను బొంది యులరగలవు,
నిదిప్రతిజ్ఞగదెల్పితి నిదియుపార్థ
నాకుప్రియుడవుగావున లోకమందు. 683

ఆ. సర్వమయుడననుచు సర్వాత్మనేనని
సర్వకర్మములను సన్యసించి,
నన్నుశరణుబొందుచున్న వారలకేను
నఘములంటకుండు నట్లుసేతు. 684

ఆ. నీహితంబుగోరి నీకునేచెప్పిన
ఈరహస్యగీత నెపుడుకూడ
భక్తిలేనివినగ రక్తినిచూపని
తపసిగానియట్టి తామసికిని. 685

ఆ. మరియసూయతోడ మదినన్నుచూచెడి
మందభాగ్యులైన మనుజులకును,
చెప్పఁగూడనిదగు శ్రేష్ఠమైనదిమరి
యట్టివారలకిది యుంటనిదియు. 686

ఆ. ఈరహస్యగీత నీర్ష్యతోచూడని
భక్తకోటులకును భక్తితోడ

చెప్పునట్టివాడు తప్పకననుబొంది
మోక్షమందుచుండు ముఖ్యముగను. 687

ఆ. నాదుభక్తులకును నాగీతనటుదెల్పు
వానికంటెప్రియుడు మానవులను
లేనెలేడునాడు లేడోయిశిష్యుల
నతనికంటెనధికుడ వనినాకు. 688

గీ. ధర్మమునుగూర్చి మనదగుతర్కవాద
మైనగీతనుపఠియించు నట్టియతడు
జ్ఞానయజ్ఞంబుచేసిన ధ్యానయోగి
నన్నుసతతంబుపూజించు చున్నయట్లె. 689

ఆ. ఎవడసూయపడక యీగీతశ్రద్ధతో
వినునొ యట్టివాడు విగతపాపు
డగుచు కర్మతుండు నందెడుపుణ్యంబు
నందగలడుపార్థ యదినిజంబు 690

ఆ. ఇట్టినాదుబోధనే కాగ్రచిత్తత
వింటిగాదెనీవు విశదముగను;
సంశయంబుదీరి సదసద్వివేకంబు
గలిగినదియొదాని వలననీకు 691

అర్జునుడు చెప్పుచున్నాడు.

ఆ. "తొలగెసంశయములు కరుణించితివిగాన
గీతబోధచేసి కృష్ణనాకు;
అరసినాడమరియు నాత్మకర్తవ్యంబు
చేయువాడనీవు చెప్పినట్లు," 692

సంజయుడు చెప్పుచున్నాడు.

ఆ. "పార్థునకునుమరియు పార్థసారధికిని
మధ్యనైనబ్రహ్మ విద్యగూర్చి

వాదములనువింటివి వరుసదప్పకరాజ
మేనుపులకరింప వీనులలర. 693

ఆ. దూరదృష్టినిమరి దూరశ్రవణమును
వ్యాసుడొసగినట్టి వానివలన
గాంచగలిగినాడ; కర్ణపేయంబుగా
వింటిగూడరాజ వీనులలర. 694

ఆ. పరమపావనమగు పార్థునికృష్ణుని
బ్రహ్మతత్వమైన వాదములను;
విన్నకొలదినాకు విస్మయమొనగూర్చె
తలచుకొన్నకొలది తనివిదీరె. 695

ఆ. అదియుగాక రాజ! యావిశ్వరూపంబు
నద్భుతముగదోచె నరయుకొలది;
మాటిమాటికద్దిమనకృష్ణుడనిపించి
సంతసించుచుంటి స్వాంతమందు. 696

ఆ. యోగిపుంగవుడగు త్యాగిశ్రీకృష్ణుడు
పాశుపతముదాల్చు పార్థుగపిసి
ధర్మరక్షకొఱకు త్వరలివచ్చినపక్షమున కెజయముమరియు ధనసమృద్ధి." 697

పదునెనిమిదవ యధ్యాయము సమాప్తము.

శ్రీ మద్భగవద్గీతానువాదము — అచ్యుతగీతములు

సంపూర్ణము

ఓమ్ తత్సత్

శ్రీ పరబ్రహ్మార్పణమస్తు.

గీతాస్తోత్రము

గీ. పార్థవత్సనుగాఁ జేసి గోపాలుఁడెలమి
నుపనిషద్గోవుదుగ్ధంబు నుత్తములకు
పంచెగీతామృతముపేర బ్రహ్మవిద్య
పదియునెన్మిదిప్రకరణ బహుళమద్ది. 1

గీ. పురుషుఁడెవ్వఁడుగీతను పుణ్యదమని
దినదినంబును పఠనంబు దీక్షచేయు
నట్టియాతఁడు శోకమోహములులేని
విష్ణుపదమును బొందు నిశ్చయముగను. 2

గీ. భారతామృతవార్ధిని బడినయట్టి
విష్ణువక్త్రోద్భవంబుగా వెడలుగీత
యనెడు గంగోదకము ద్రావి యనఘుఁడగుచు
జన్మరాహిత్యమును బొందు జగతి జనుడు. 3

గీ. ఆచమించుచు నొమ్మని యనుదినంబు
గీతపఠియించునాతఁడీ భూతలమున
పూర్వజన్మాఘములెగాక పుట్టిచేయు
నఘములంగూడ నంటని యనఘుఁడగును. 4

గీ. జలము స్నానంబుచేసిన మలముతొలఁగి
దేహమలరును శుద్ధమై దినదినంబు;

తొలగుసంసారమలము గీతోదకముల
స్నానమొనరించునరునకు జగతిమీద. 5

గీ. మానవాళినికరుణించు మాధవుడయు
మూగవారిని పలికించి మోదమందు,
కుంటివారిని నడిపించి కులుకుచుండు,
పుట్టుగ్రుడ్డికిచూపిచ్చి పొంగిపోవు
నఖిలభూతాత్మతాహీను లడుగునట్టి
పరిమితములేనియానంద వార్ధిసుమ్ము. 6

ఆ. అనుభవైకవేద్య మదృశ్యమయ్యాది
అవ్యయంబు మరియు నక్షరంబు
తానునేనుగలియు తత్వమయ్యదిసుమ్ము
ప్రణవమనగమోక్ష పదమటన్న. 7

తప్పొప్పుల పట్టిక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
14	13	దురపలంగ	దురపిలంగ
16	7	ప్రాణకి	ప్రాణికి
19	20	యడిగనట్లు	యడగినట్లు
20	1	జీవుకోటుల	జీవకోటుల
20	18	ధర్మవిచ్వుతి	ధర్మవిచ్యుతి
21	11	ఆనగ	అనగ
22	5	నిష్ఠవండగుటచే	నిష్ఠండవగుటచే
22	8	నిశ్చముగ్గడింతు	నిశ్చయముగ్గడింతు
22	12	గలుగురాకృత్లమునకు	గలుగడాకృత్యముః
23	6	సతాయ	సతామ
24	13	మనచు	మనుచు
27	16	గూడలెవెలపెట్టి	గూడవెలపెట్టి
29	13	వసుధగలమట్టి	వసుధగలయట్టి
34	18	యటివాడు	యట్టివాడు
38	20	తతులు	రతులు
39	6	యదిహో	యద్దిహో
43	15	కాములిల	కాముకులిల
45	9	తృపుండు	తృప్తుండు
52	17	చమముల	చయముల
54	12	ఎవవి	ఎవని
60	6	నిరనాటవి	నిర్జనాటవి
71	2	తవ్వ	తప్ప

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
74	16	నునట్టి	నున్నట్టి
75	2	భూతములను	భూతములను
75	14	మధిదెవ	మధిదైవ
77	13	యాత్మ మోగి	యాత్మయోగి
84	21	చేష్టవనల	చేష్టవలన
85	4	తటనముగను	తటస్థముగను
85	20	నెనదు	నెనరు
96	8	టననింది	టనునిండి
99	15	వృష్టిణ	వృష్ణివంశ
99	17	వ్యాను	వ్యాస
119	7	దావి	దావి
120	8	సృష్టమోయి	సృష్టమోయి
120	18	హింన	హింస
121	17	మెన	మైన
125	3	పురుషలి	పురుషవి
130	9	నుత్తము	పుద్యాత్మ
137	12	జ్ఞపి	జ్ఞప్తి
140	2	అంగుల	అంగుల
143	6	నన్నెపు	నన్నెప్డు
144	1	నరలోక	నరకలోక
159	14	కథ	కదక
160	11	కర్మదై	కర్మదైన